

inter **TALENT**
UNIDEB

ABSZTRAKT ÖSSZEFOGLALÓK

interTALENT UNIDEB

© Debreceni Egyetem 2017

Szerkesztő:

Mándy Zsuzsanna

Tördelés és grafika:

Meszesán László

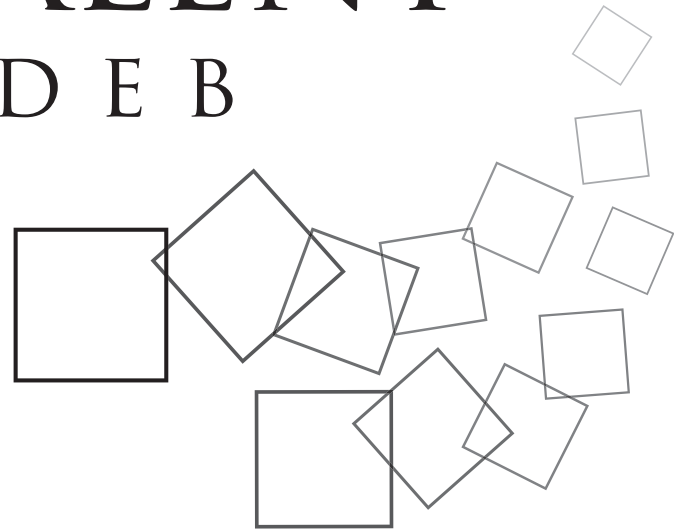
ISBN 978-963-473-953-1

Kiadó:

Debreceni Egyetem

inter **TALENT**
U N I D E B

KÖSZÖNTÉS

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás kulcskérdései közé tartozik világszerte a tehetségek azonosítása és kibontakoztatása. A fejlett és feltörekvő gazdaságok és társadalmak ilyen irányú törekvéseit főként az iskolarendszeren keresztül, azon belül is elsősorban az egyetemek segítségével kívánják megvalósítani. Az egyetem küldetéséhez tartozik, hogy felismerje a tehetséget, és a maga eszközeivel segítse, előmozdítsa annak fejlődését, érvényesülését. Ez nem csupán egy szép feladat, vállalás az intézmény részéről, de elsőrendű érdek is, a társadalom elvárása, amit az oktatás, a képzés minden szintjén egyre inkább megjelenít.

Az egyetemi tehetséggondozás és a tudományos pályára való felkészítés, a kutatói utánpótlás képzése összhangban állnak egymással, és ezeket a célokat a legnagyobb hatékonysággal az önálló kutatási eredmények időről időre történő nyilvános bemutatása,

mások eredményeivel való összemérése révén lehet megvalósítani. A tudományos rendezvények megfelelő kereteket biztosítanak mindehhez, és alkalmat is adnak arra, hogy egy ország, egy régió tehetséges és szakmai ambíciókkal is rendelkező egyetemi hallgatói összemérjék felkészültségüket egy-egy adott képzési és tudományterületen.

Ezt a célt szolgálja konferenciánk is, amelyen az elhangzó előadások összefoglalói olvashatók ebben a kötetben. A konferenciára Debrecenben, a Debreceni Egyetemen kerül sor, amely évtizedek óta a várossal együtt a magyarországi tehetséggondozás fellegrája, innovációs központja. Ezzel együtt pedig széles és sokrétű képzési portfóliójával egyetemünk szinte az egész magyar felsőoktatás diszciplináris kínálatát lefedi, így megfelelő szakmai háttérrel is nyújt egy tíz felsőoktatási képzési területet átfogó rendezvény számára. A konferencián szereplő több mint hatvan előadó a Kárpát-medencei felsőoktatási tér számos egyetemét és főiskoláját képviseli, olyan intézményeket, amelyekben magyar nyelvű képzés (is) folyik. Az előadások magyar és angol nyelvűek, ahogyan azt a kötetben

megjelent tartalmi összefoglalók is tükrözik.

Biztosak lehetünk abban, hogy ez a konferencia a tudomány világában szereplő fontos problémaköröket megjelenítő, színvonalas előadásaival jól fogja szolgálni a tehetségek fejlődésének és az itt képviselt intézmények hallgatói közötti kapcsolatok kialakításának, jövőbeni együttműködésének ügyét. A rendezvénynek helyszínt adó Debreceni Egyetem, a konferencia védnökei és szervezői nevében ehhez kívánok sikeres és értékekben gazdag szakmai eszmecserét valamennyi előadó és résztvevő számára.

Prof. Dr. Bartha Elek
oktatási rektorhelyettes

inter **TALENT**
UNIDEB

TARTALOMJEGYZÉK

ÁDÁM DÓRA

A halálhoz kapcsolódó hagyományok és szakszavak Korláthelmecen 12

ARANY PETRA

Biocompatibility investigation of 3D printed implants 13

BAJI-GÁL FANNI

Ős- és népvándorláskori koponyák fogászati vizsgálata 16

BÁLINT ZSUZSA

Lydia Cabrera: A mambiala dombja – identitás-teremtés a folklórszövegeken keresztül 17

BALOGH REBEKA

Kriptogám közösség összetétele és biomasszája nyírségi corynephorum eltérő kezelésű részein 18

BÁN HENRIETTA

Alternatív energiaforrások alkalmazása telemetrikus mobilrendszerekhez 20

VIKTOR BÁNHEGYI M.D.

Old dogma, new ideas - Where does the ace come from? 21

BARNA FÉDRA

Appearance of Health and environmental awareness in sustainable food consumption 23

BARTA SÁNDOR

A Big Data jelentősége a kereskedelemben 24

BEKE IVETT

Magyar beauty vloggerek stiláris beszéd kódjai.....26

BERECZKI ANNA

Silicon-based vital force? Effect of silicon treatment on the anatomy and biogenic silicon content in organs of a maize (*Zea mays* L.) hybrid28

BIHARI ERIKA

Modernizációs törekvések a fogyasztói jogviták alternatív vitarendezésében, a békéltető testületek eljárása.....29

BODNÁR NOÉMI

Kollokvialis és szleng elemek a magyar jelnyelvben.....31

BONCÁS GABRIELLA

Tökéletes illúzió - Torzult énkép kialakulása a fokozódó marketing tevékenység hatására33

BOROS JÓZSEF

Hallgatói önértékelés vizsgálata a Debreceni Egyetem két kara között35

DR. BRUNDA ANETT

Primus inter pares? A választójog egyenlőségéről37

DR. BRUNDA ANETT

A fiatalok szabadságelvonással járó szankcióinak (re)szocializáló és (re)integráló kötelezettsége39

CSÓK CINTIA

A Burnout vizsgálata A gyermekjólét, gyermekvédelem területén dolgozó szociális szakemberek körében.....41

DOROGI DÓRA ANIKÓ

A hajtott paradicsomtermesztés gazdasági elemzése, különös tekintettel a hajtatóberendezések típusára43

ERDŐS ADÉL DOROTTYA

Megéri-e intenzív homoktövis-ültetvénybe fektetni?45

ERDŐS MENTA BERNADETT

Speciális étrendűek fogyasztói magatartása a debreceni vendéglátók szemszögéből47

FREYTAG CSONGOR

Növényi szövettenyészetek: Sáfrányok, és Orchideák..... 48

GÉGÉNY JÁNOS

A magyar ifjúság és a szexualitás - Változások az ezredforduló óta 49

GYARMATI ÉVA

Hátrányos helyzetű általános iskolás gyermekeket célzó tanórán kívüli tanoda program hatákonyságának vizsgálata..... 51

GYURKÓ BRIGITTA

A jogi szabályozás hatása a szelektív hulladékgyűjtés gyakorlatára 53

HADADI ÁGNES

Kiegészítés a jogászok és joghallgatók körében 54

HADHÁZI DÁVID

„A cél halál, az élet küzdelem...” ?A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés a bűnmegelőzés szempontjából 56

HAHN VIKTÓRIA

Humán papilloma vírus 11 szekvenciák lcr aktivitásának vizsgálata légúti papillomatózisban..... 58

HORVÁTH JÓZSEF

Oral health may affect the performance of mrna-based saliva biomarkers for oral squamous cell cancer 60

ILLÉS ÁRPÁD

Őszi búza genotípusok növényfiziológiai paramétereinek vizsgálata eltérő agrotechnikai feltételek között..... 62

KÁDÁR SZILÁRD

Az extenzív húsmarhatartás környezeti hatásai 64

KANYUK PETRA ÁGNES

Atipikus munkaviszonyok tipikus hibái – egy különös munkajogi házasság gyümölcsei..... 66

KELEMEN SÁNDOR

A zenei fesztiválok szolgáltatás folyamat menedzsmentje a blueprint modell alapján 68

DR. VIKTOR KELEMEN

New lipophilic derivatives of the teicoplanin-pseudoaglycon against resistant bacteria 70

KEMÉNYFI GERGELY

Dédapám és a Waffen SS 72

KERESZTESI ÁGNES

A harmatpont, mint a szállópor (pm_{10}) magas koncentrációinak közvetett indikátora 73

KOVÁCS BENCE

Párhuzamos port vezérlése magas szintű programozási nyelv segítségével 75

KOVÁCS ZSANETT

A véletlen érték karakterisztikájának gyakorlati felhasználása 77

KUTHI LUCA KATALIN

Long term follow-up of congenital heart defects: our experiences with tetralogy of fallot 78

LENGYEL ZSANETT

Eco Fashion- Green Brands Strategies in the fashion industry 80

LIN XIAOXIA

Sharps injuries among the health care personnel of a chinese hospital 81

MOHIT SRIVASTAVA

Retinotopic mapping in the cat's primary visual cortex 83

MOLNÁR ADRIENN

Goal orientations and academic achievement among adolescents 85

NAGY ORSOLYA BERNADETT

A vasúti liberalizáció hatása az áruforgalomra egy magyarországi vasúttársaság példáján keresztül 86

NÉMETH KETRIN

Kanada és az amerikai egyesült államok gazdasági kapcsolata 87

ODONO AMAECHI EZE

Exposure of mouse macrophages to sodium-palmitate impairs their apoptotic cells phagocytic capacity and induces the expression of some key receptors involved in phagocytosis and lipid metabolism..... 88

OLÁH BARNABÁS

Mitől „Teljes” az Élet? A boldogságorientációk hierarchiája és kapcsolatuk az önértékeléssel, kötődéssel, altruizmussal és szociális intelligenciával..... 90

PAPP GEORGINA VIKTÓRIA

Mikrocisztin-LR hatása a PIN auxin transzport fehérjék eloszlására Arabidopsis gyökerekben..... 91

PARÓCZAI ANIKÓ

A szingapúri csoda: növekedés egy politikailag csak részben szabad országban..... 93

POHILECZ SZILVESZTER

A Schönborn család és a Beregszentmiklósi uradalom hatása Bereg vármegye gazdasági és társadalmi életében..... 94

PETHE ANIKÓ

Húsfeldolgozó vállalatok online marketing lehetőségei..... 96

POLYÁK ENIKŐ

Elvárási és olvasási horizontok módosulása a hatvanas és hetvenes évek fordulóján (Somogyi Tóth Sándor Próféta voltál szívem és Kertész Ákos Makra című regényei) 98

RÁCZ LILIAN

„Aki uralja a jelent, az uralja a múltat is”: valóságszabályozás Orwell 1984 című regényében100

RADÓCZ JÓZSEF MIKLÓS

A megújuló trombitairodalom Stanley Friedman Solus című műve alapján.....102

ROSA RUBINA

A posztmodern családregény Greccsó krisztián jelmezbál és mellettem elférsz című regényei103

TIBOR ROSKÓ

Electra signature: ügyfélkapu, adobe XMP based document certificate service.....105

ROZSOS TINA

Victor Hugo A nyomorultak című regényének értelmezése.....108

S PRASANNA

Developing a methodology for the water footprint of an agricultural crop based on a methodological review ..110

SIPOS-FEKETE CECÍLIA

A nemnövekedés elmélet gyakorlati megvalósulásának vizsgálata Debrecen és Nyíregyháza termelői piacain....112

STRACK RENÁTA ÁGNES

Az X és az Y generáció munkavállalása és versenyképessége115

SVÉD FANNI VIRÁG

A balkezes zeneoktatás alternatívái.....117

DORA SZABO

Integration to the world of work through the Personal Social Network in cases of Dutch and settled employees in the Netherlands120

SZAKÁCS ANNA

Totalitarizmus és individuum George Orwell 1984 című műve alapján.....121

SZIVOS LÁSZLÓ

Glioblasztóma: az extracelluláris mátrix molekulák prognosztikai szerepe123

SZŐLLŐSI GERGŐ JÓZSEF

A dialízis kezelések epidemiológiája a hazai cukorbeteg populációban125

TÖRÖK KITTI

A 2. típusú diabetes mellitus következtében kialakuló orális-, és parodontális elváltozások vizsgálata127

TÓTH MIHÁLY

Gazdálkodást támogató szenzorhálózat fejlesztése129

RÉKA TÓTH

Relationships between activities of daily living and hand function in children with neurological impairments132

VARGA GÁBOR

Is the early or delayed remote ischemic preconditioning the more effective from a microcirculatory point of view in partial liver ischemia-reperfusion?.....134

VARGA TAMÁS ANTAL

Bonyolult szerkezetek elemzése és geometriai modellezése135

VAS JÁNOS

Videojátékok interdiszciplináris felhasználása az oktatásban.....136

VASVÁRI GÁBOR

Olvasztással létrehozott nyújtott hatóanyag-leadású kapszulák előállítása és vizsgálata138

VÁSÁRHELYI ANNA MÁRIA

Antropogén hatások a debreceni erdőpusztákon140

VATHY VERONIKA

Teheteségesek a felsőoktatásban142

VIRÁG ÁDÁM

Az Észak-alföldi régió szociális szövetkezeteinek alakulása 144

VIRGA JÓZSEF

The invasion spectrum of low-grade astrocytomas differs from that of other CNS tumors146

ÁDÁM DÓRA

Ungvári Nemzeti Egyetem

A HALÁLHOZ KAPCSOLÓDÓ HAGYOMÁNYOK ÉS SZAKSZAVAK KORLÁTHELMECEN

A hagyományok fontos helyet foglalnak el a nyelvben, mivel őrzik egykori sajátosságát, szabályait. A néphagyományok átmenetet jelentenek a spontán hétköznapi és az ünnepek között. A felnövekvő generáció sok régi szokást már nem ismer, helyébe újakat alkalmaz, így ha nem gyűjtjük össze időben ezen néprajzi kincseket az utókornak már fogalma sem lesz létezésükről.

E témakör értékes részét képezik Kárpátalján a magyar lakosság által megőrzött, átörökölt szokásoknak, hiszen ez a terület csupán az elmúlt évszázadon belül különféle országok fennhatósága alá tartozott: Magyarországhoz az 1900-as évek elejéig, 1919–1938-ig Csehszlovákia fennhatósága alá, 1938–1944-ig ismét Magyarországhoz, 1945-től a Szovjetunióhoz, napjainkban Ukrajna területén helyezkedik el. Ezek a változások nagyban befolyásolták a magyar lakosság életét, hagyományait.

Bár e téma értékes, s aktuális, kevesen foglalkoztak eddig vele Kárpátalján. Korláthelmeccről ilyen jelegű tudományos munka nem is született. A kutatás célja, az emberi élet fordulóíhoz kapcsolódó legszomorúbb témakör, a halállal kapcsolatos hagyományok, szokások, babonák összegyűjtése, rendszerezése. Bár szomorú, de fontos ez, hiszen azt tapasztalhatjuk, hogy az ősi szokásokat újak váltják fel, ezáltal elhomályosulnak a régi szabályszerűségeknek számító hagyományok. A gyűjtést adatközlők segítségével, közvetlen beszélgetés módszerével végeztem. A kutatás részét képezik a település sírkertjében található

sírfeliratok is, melyek tartalmilag a településen nagy eltéréseket mutatnak.

Megvizsgáltam a sírfeliratokat nyelvi szempontból is. A mondatokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően osztályozom majd, ezáltal is teljesebb képet kapva a temetkezési szokásokról. Összehasonlítottam a régi és az új feliratokat, elemeztem a változásokat.

ARANY PETRA

Debreceeni Egyetem
Gyógyszertechnológiai tanszék

BIOCOMPATIBILITY INVESTIGATION OF 3D PRINTED IMPLANTS

INTRODUCTION

3D printing is a modern method which can be used in numerous areas for example in the industrial pharmacology. With the use of 3D printing in the production of implants new drugs could be used in the health care. 3D printing has enormous advantages in the aspect of manufacturing because complex and personalized products can be made on-demand. Consequently safety, efficacy, and accessibility of remedies could increase.

The examined implants are manufactured at the University of Claud Bertrand, Lyon.

Our aim was to determine the biocompatibility of the implants. Biocompatibility is a very important question through the development because implanted devices must be biologically compatible with the tissues.

The aim is to maximalise the benefit and minimize the risk. Regulations and harmonizations are required by national and international agencies (included FDA and ISO) and guidelines are provided for biological evaluation of materials and devices. Biocompatibility can be examined by biofilm formation and MTT cell viability test.

The results can give us information about the applicability of the implants and can indicate what kind of further examinations are needed.

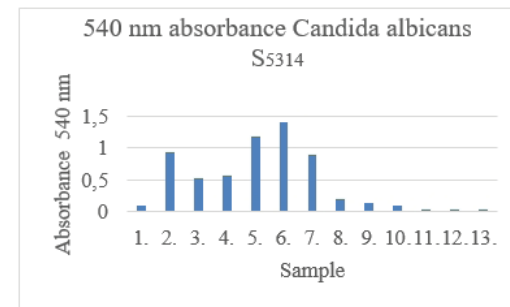
METHODS BIOFILM FORMATION

In human medicine biofilm formation has an important role. Biofilm is a surface-associated and highly structured community of microorganisms which are enclosed in a protective extracellular matrix. It can be formed in nature or inside a host for example in a hospital associated infection.

The main causal agent of invasive fungal infection in hospitalized patients are *Candida* spp. which can cause catheter-related candidemia.

METHOD:

The samples are sterilized with 70% ethanol and UV-light.

1. Figure: Measured absorbance in 540 nm with 13 samples

First sterile implants are incubated with *Candida albicans* SC5314 for 24 hours solely in 24 well plates. Then implants are washed repeatedly with saline. After drying samples are incubated with crystal violet solution for 15 minutes. Unbound crystal violet is washed out with saline. Crystal violet bounded by the biofilm is dissolved with 95 v/v% ethanol and 100 μ l is taken into 96 well plate. Absorbance is measured.

MTT CELL VIABILITY TEST

MTT assay is a colorimetric cell viability test. Only viable cells are able to convert the originally yellow colored and water soluble MTT dye (3-(4,5-dimethylthiazol-2-yl)-2,5-diphenyltetrazolium bromide) to a purple and insoluble formazan salt by their mitochondrial dehydrogenase enzymes. The formazan salt can be dissolved in the mixture of hydrochloric acid and isopropyl alcohol than absorbance can be measured.

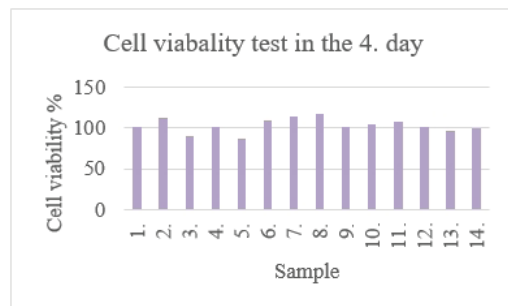
METHOD

CaCo-2 cell culture is used as the model of human intestinal endothelium. Cells were seeded in a 96 well plate (1×10^3 /well) until monolayer formation. The samples are sterilized with 70% ethanol and UV-light.

Then samples are placed to sterile tubes and submerged in 2 ml of DMEM medium. The control

is 2 ml of medium with no added material. Samples are incubated on 37 °C in 5% CO₂. Cell viability tests are performed on the 4., 8. and 12. days, 1., 2. and 3. month.

First medium is added to the cells and incubated for 3 hours on 37 °C. Then MTT dye is applied and incubated for 30 minutes on 37 °C. Finally, absorbance is measured which is in correlation with the cell viability.

2. Figure: Cell viability % in the 4. day with 13 samples and the control

SUMMARY

Biocompatibility examination is inevitable through the development of implants because implants are inserted into the human body so it must be biologically compatible with the tissues.

Measured results in the MTT cell viability test indicates us that most of the implants do not influence the CaCo-2 cell viability.

Biofilm formation results enable us to restrict the number of applicable implants to further examinations.

We intend to make examinations on different cell cultures in MTT assay, in vivo animal tests and histological research.

REFERENCES

1. Hanks C. T.; Wataha J.C.; Sun Z.; Dent Mater 1996, 12:186-193
2. Pizzoferrato A.; Ciapetti G.; Stea S.; Cenni E.; Arciola C. R.; Granchi D.; Savarino L.; Clinical Mater 1994 15:173-190
3. Jonhson H. J.; Northup S. J.; Seagraves P. A.; Atallah M.; Garvin P. J.; Lin L.; Darby T.D.; Biomedical Mater 1985 19: 489-508
4. Norman J.; Madurawe R. D.; Moore C. M.V.; Khan M. A.; Khairuzzaman A.; Adv. Drug Deliv. Rev. 2016 <http://dx.doi.org/10.1016/j.addr.2016.03.001>
5. Pierce C. G.; Uppuluri P.; Tristan A. R.; Wormley Jr. F. L.; Mowat E.; Ramage G.; Lopez-Ribot J.L.; Nat Protoc. 2008 ; 3(9): 1494–1500
6. Marcos-Zambrano L.J.; Escribano P.; Bouza E.; Guinea J.; International Journal of Medical Microbiology 2014; 304:1192-1198

BAJI-GÁL FANNI

Debreceni Egyetem
Gyógyszertechnológiai tanszék

ŐS- ÉS NÉPVÁNDORLÁSKORI KOPONYÁK FOGÁSZATI VIZSGÁLATA

BEVEZETÉS

Kutatásunk során három különböző személyhez tartozó, ős- és népvándorláskori régészeti leletet vizsgáltunk. Munkánk célja volt a leletek korának meghatározása, az egyének egykori életkorának felderítése, valamint ezen emberek állcsonti és fogazati viszonyainak részletes leírása, különös figyelmet fordítva a patológiás elváltozásokra.

ANYAGOK ÉS MÓDSZEREK

A leletek korát radiokarbon kormeghatározással állapítottuk meg. A koponyadarabokról, állcsontokról CBCT felvételeket készítettünk, emellett részletes fogászati státuszt vettünk fel, amely során fotódokumentáció is készült. Egykori életkorukat a koronai pulpakamrahossz alapján állapítottuk meg.

EREDMÉNYEK

A bojti lelőhelyről származó fiatal lány és a zagolyai „A” egyén leleteinek kora Kr.e. 24-29. század közé tehető. A zagolyai „B” egyén leletei Kr.u. 2. századiak. A fiatal lánynál a mandibulán és azonos oldali condyluson törést fedeztünk fel. Az „A” egyén 36-os fogánál sipolynyílás található, az azonos oldali condyluson kopás és csonteltérés, csőrképződés figyelhető meg. A fogakon attritio látható. A „B” egyénen a fentiekhez hasonló eltérést nem találtunk. A pulpakamra alapján a fiatal lány juvenis (14-20 év), a zagolyai „A” egyén maturus (40-60 év) férfi, a zagolyai „B” egyén adultus (20-40

év) korú nő volt.

KÖVETKEZTETÉSEK

A leletek közül - a temetkezési rítus és a radiokarbon keltezés alapján - bojti és a zagolyai „A” egyén a Jamnaja-kultúra képviselői voltak, fogazatuk alapján főként fehérjealapú, sok rágást igénylő étrendjük volt. A zagolyai „B” egyén maradványa pedig – a korábbi őskori halomsírt bolygató temetkezés részeként – egy szarmata nőhöz tartozott. A fiatal lány esetében a töréseket a sírboltozat berogyása miatti ütés okozhatta, post mortem keletkeztek. A férfi esetében a sipolynyílás krónikus periapicalis tályogra utal, a csonteltérések arthrosisos megbetegedésre utalnak.

BÁLINT ZSUZSA

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

LYDIA CABRERA: A MAMBIALA DOMBJA – IDENTITÁS-TEREMTÉS A FOLKLÓRSZÖVEGEKEN KERESZTÜL

Előadásomban az identitás-teremtés kérdését vizsgálom az afrokubai joruba népmesék átirataiban, melyeket Lydia Cabrera tollából ismerhetünk meg.

Az orális kultúrákban az elbeszélés – mely éppúgy lehet mese, monda, legenda, hiedelemtörténet, vagy éppen élettörténet – több évszázados közösségi együttélést reprezentáló narratíva, melyben fellelhető a tapasztalaton nyugvó bölcsélet, a csoport erkölcsi normarendje és számos kulturális forma is. Más szóval, a folklórszövegeken keresztül a közösség identitása manifesztálódik.

Lydia Cabrera, kubai író, antropológus, etnográfus, a joruba kultúra kutatója és népmesegyűjtője Havannában született a XX. század fordulóján, amikor is Latin-Amerikában az identitás és a nacionalizmus kérdése került a figyelem középpontjába. Fehér kubai értelmiségi, polgári család gyermekeként beleszületett az európai gyökerű kubai-spanyol kultúrába, mellyel párhuzamosan – néger dadája közvetítésén keresztül – az afrikai eredetű joruba kultúra is szerves részét képezte műveltségének. Ezek az afrokubai vallásról, népszokásokról és hiedelmekről szóló történetek – kiegészítve egy több évtizedes szisztematikus antropológiai, etnográfiai gyűjtőmunkával a joruba közösségekben – lettek azok a szellemi és lelki ösztönző tényezők, melyre a későbbiekben felfűzte meseköteteinek darabjait.

Mint minden mesemondónak, Cabrerának is megvan a saját maga intenciója: azért írja történeteit, hogy hangot adjon az évszázadok

óta elnyomásban élő afrikubaiaknak, akik részben történeteik elmesélésével teremtik meg identitásukat.

Előadásomban azt a feladatot tűztem ki magam elé célul, hogy megvizsgáljam: egyrészt, a mesemondó, történetei elmesélésével hogyan tud a hallgatóság segítségére lenni és követendő példákkal vagy túlélési stratégiával szolgálni; másrészt, mily módon hozza őket közelebb ahhoz, hogy meseváltozataival jobban megértsék az őket körülvevő világot; harmadrészt pedig, egyéni perspektívából nézve, Lydia Cabrera az írás technikájával, mily módon teremti meg saját maga identitását. Ezekre a kérdésekre keresem a válaszokat a címben megjelölt *A mambiala dombja* című mesekötet narratíváit vizsgálva.

BALOGH REBEKA

Debreceni Egyetem

Természettudományi és Technológiai Kar

KRIPTOGÁM KÖZÖSSÉG ÖSSZETÉTELE ÉS BIOMASSZÁJA NYÍRSÉGI CORYNEPHORETUM ELTÉRŐ KEZELÉSŰ RÉSZEIN

BEVEZETÉS

A hazai ezüstperjés gyepek eddigi felmérései a kriptogámok értékelésére nem terjedtek ki vagy csak a mohák figyelembevételével készültek. Szintén elhanyagolt a kriptogámok vegetációdinamikában betöltött szerepének vizsgálata, így a kezelés megváltozására adott válaszuk feltárása is. Nyírségi CORYNEPHORETUM állomány szomszédos legelt, illetve 2008 óta bekerített részleteiben, 2013 tavaszán vett mintákon mértük fel a kriptogám közösség eltéréseit. A pleisztocén korú, savanyú ($\text{pHH}_2\text{O} = 5,2\text{--}5,5$), alacsony szervesanyag-tartalmú ($0,3\text{--}1,2\%$) homokon a legelészikizárás nyomán állandó kvadrátokban az edényes vegetáció jelentős dominanciaváltozását figyeltük meg. Ezt a kriptogámok borításának növekedése kísérte.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kezelésenként 40 db, 10×10 cm területű talajmonolitot vettünk. A kriptogám fajokat kézi válogatással különítettük el, majd a frakciókat $0,001$ g pontossággal mértük le. A kezelések közötti eltérések elemzésére Mann-Whitney próbát, a biomassa-frakciók közti esetleges korrelációk kimutatására Spearman-tesztet alkalmaztunk. Az adatok sokváltozós értékelésére PCA-t végeztünk.

EREDMÉNYEK

Mindkét mintavételi helyet fajszegény közösségek jellemezték: összesen négy moha- és kilenc

zuzmótaxon került elő. A zuzmófajok egy kivétellel a Cladonia nemzetségbe tartoznak. Kemotaxonomiai módszereket alkalmazva megerősítettük, hogy a területen korábban, morfológiai bélyegek alapján Cladonia cf. subulata-ként azonosított minták kivétel nélkül C. rei-nek tekinthetők. Detektáltunk olyan zuzmókon élő mikrogombafajt is, amely eddig nem volt ismert a területről. Természetvédelmi szempontból a védett C. magyarica előfordulása említendő. A legelt részletben a kriptogám biomassa kissé meghaladta a 40 g/m^2 -t, a bekerített részletben viszont 90 g/m^2 feletti volt. A bekerített részlet zuzmó fajszám átlaga és -biomasszája is szignifikánsan meghaladta a legelt állományét. A kezelések moha fajszáma, illetve -biomasszája viszont nem különbözött szignifikánsan. A statisztikailag értékelhető előfordulású fajok közül a C. rangiformis és C. rei, illetve a Brachythecium albicans mennyisége a bekerített részletben volt magasabb, a C. furcata, C. magyarica és Syntrichia ruralis biomasszája nem tért el szignifikánsan. Az egyes biomassa-frakciók között szignifikáns pozitív korrelációk –kezeléstől függően eltérő mintázatban és számban– jelentkeztek. A biomassa adatok sokváltozós elemzése három faj (Cladonia rangiformis, Syntrichia ruralis, Brachythecium albicans) jelentőségét mutatta a kriptogám közösség szerveződésében. Bár a bekerítést megelőzően nem végeztünk hasonló biomassa-mintavételt, a zuzmóbiomassa hétszeres, ezen belül a C. rangiformis tizenegyszeres eltérése minden bizonnyal már a bekerítést követő négy és fél év alatti növekedés során alakult ki.

SUMMARY

Cryptogamic community of a grazed and a fenced stand of CORYNEPHORETUM (located in Nyírség, an East-Hungarian region dominated by Pleistocene dunes) has been sampled in spring 2013. Dominance changes of vascular vegetation detected in permanent plots in the stand fenced since 2008 has been paralleled with a remarkable dominance increase of cryptogams. Both grazed and excluded stands have been sampled with 40 soil blocks of 10×10 cm. Both stands have been characterized by species-poor communities as altogether four mosses and nine lichen taxa have been identified. With one exception, all lichens belonged to the *Cladonia* genus while *C. rangiformis* proved the most dominant one. Chemotaxonomical analysis of *Cladonia* cf. *subulata* proved that all samples belong to *C. rei*. The legally protected *C. magyarica* has been detected as well as a lichenicolous microfungus new to the region. Cryptogamic (lichen+moss) biomass of grazed stand has been estimated slightly above 40 g/m^2 whereas it exceeded 90 g/m^2 in fenced stand. Average lichen species richness and biomass proved significantly higher in fenced stand. Contrary, management has not influenced average moss species richness or biomass significantly. Although no sampling prior to the fencing took place, the most likely reason for detection of a sevenfold total lichen biomass and an elevenfold one for *C. rangiformis* is the growth facilitated by the lack of trampling and browsing through four and a half years.

BÁN HENRIETTA

Ungvári Nemzeti Egyetem
Magyar Tannyelvű Humán- és
Természettudományi Kar

ALTERNATÍV ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSA TELEMETRIKUS MOBILRENDSZEREKHEZ

Legfrissebb felmérések szerint az elkövetkező 10 éven belül az IoT (Internet of Things) rendszerek térhódításának következményeként kb. 100 millió ember fog Internethez kapcsolt ún. „okos ruhát” hordani. Ezek az öltözetek (vagy kellékek) valójában érzékelőkkel felszerelt ruhadarabokat (cipő, trikó, kabát, sapka stb.) jelentenek. Képzeljük például el, hogy felsőruhánkba hőmérő, nyomásérzékelő, páratartalom mérő, szívritmus és EKG érzékelő, a vér oxigéntartalmát mérő érzékelő (szaturáció), légzésérzékelő (a felsőtest térfogatát mérő), izzadás mérő (a bőr ellenállása által) stb. vannak integrálva. Mindezek a szenzorok egy alacsony fogyasztású mikrokontrollerhez kapcsolódnak, mely analizálja a kapott adatokat, és következtet általuk a viselőjük fizikai és pszichikai állapotára. Ha a kapott értékek túllépnek bizonyos határértékeket, figyelmeztetheti viselőjüket a veszélyállapot fellépéséről, vagy riaszthatja a mentőszolgálatot vagy bárki mást. Egy ilyen rendszer alkalmazható tűzoltók, mentőők vagy segélyszolgálati alkalmazottak telemetrikus rendszereként, vagy akár idős egyedülálló emberek vagy gyerekek egészségi állapotának a figyelésére. Ha a kapott adatokat lokálisan tároljuk (például mikro SD kártyán), felfoghatjuk a rendszert személyes „fekete ládaként” is. Ahhoz, hogy a rendszer minél tovább funkcionáljon, a használt komponenseket úgy kell kiválasztanunk, hogy minimális energiát használjanak fel (például MSP430 ultra alacsony fogyasztású Texas Instruments ferroelektromos memóriával támogatott mikrokontrollerek), és olyan alternatív energiaforrásokat is alkalmazhatunk, melyek átalakítják a viselő személy mozgás- és hőenergiáját elektromos energiává. Ezáltal az

ilyen „okos ruha” gyakorlatilag addig működik, ameddig viselője aktív állapotban van (gyakorlatilag örökéletű).

Kutatásunk végső célja, olyan ruhába integrálható többcsatornás telemetrikus rendszer fejlesztése (és prototípus szintű elkészítése), amely alternatív energiaforrásokkal rendelkezik és ferroelektromos anyagokon alapuló piezoelektromos, piroelektromos, triboelektromos és fotoelektromos átalakítókat hasznosít.

VIKTOR BÁNHEGYI M.D.

University of Debrecen
Faculty of Medicine

OLD DOGMA, NEW IDEAS - WHERE DOES THE ACE COME FROM?

INTRODUCTION, GOAL

Angiotensin Converting Enzyme (ACE) is a pivotal key regulator of the cardiovascular physiology and pathology. About 10% of the adult population is taking ACE inhibitory drugs. ACE is thought to be produced by the lung released into the blood and acts on target organs, such as the adrenal gland and blood vessels. In my PhD work I try to validate this dogma.

In the last few years our research group identified the serum albumin as a circulating endogen ACE inhibitor (similar to the ACE inhibitory drugs). This suggests that ACE activity is under endogenous control. We hypothesize that besides to the albumin there are tissue factors which can modulate the ACE.

MATERIAL AND METHODS

This is a clinical research done in lung tissue and blood samples collected from patients undergoing lung surgery at the Department of Thoracic Surgery, University of Debrecen (n=92).

ACE activity was determined using a fluorescent substrate by a NovoStar plate reader (BMG Labtech, Germany).

Genomic DNA was prepared from anticoagulated venous blood by using a DNA separation kit (Qiagen).

Immunohistochemical sections were performed with a Shandon Cryotome.

The data was statistically analysed by GraphPad Prism 5.02.

RESULTS

The genetic background of the patients had a prominent effect on the circulating ACE activities without any effect on the tissue ACE activities in the lung. Moreover, regression analysis revealed no correlation between ACE activities in the sera and lung tissue of the individual patients.

Endogenous inhibition of circulating ACE activity was confirmed in our studies (level of inhibition was in average 70%). In addition, biochemical measurements suggested the presence of a tissue ACE inhibitor. In particular, lung ACE activity was inhibited by 96% by a reversible inhibitor.

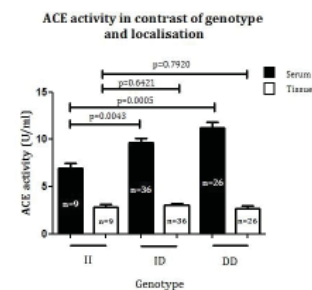

Figure 1. ACE activity levels in serum and tissue in contrast of genotype

BIBLIOGRAPHY

1. Miklos F et. al. (2014): New Perspectives in the Renin – Angiotensin - Aldosterone System (RAAS) I: Endogenous Angiotensin Converting Enzyme (ACE) Inhibition. Plos One. 9(4):e87843.
2. Miklos F et. al. (2014): New Perspectives in the Renin – Angiotensin - Aldosterone System (RAAS) II: Albumin Suppresses Angiotensin Converting Enzyme (ACE) Activity in Human. Plos One. 9(4):e87844.
3. Miklos F et. al. (2014): New Perspectives in the Renin – Angiotensin - Aldosterone System (RAAS) III: Endogenous Inhibition of Angiotensin Converting Enzyme (ACE) Provides Protection against Cardiovascular Diseases. Plos One. 9(4):e93719.

DISCUSSION, SUMMARY

Our results rule out the lung as the source of circulating ACE. Moreover, it was found that ACE activity is endogenously controlled by inhibitors. Our data opens up a new direction in this field: it suggests that cardiovascular disease may start by dysregulation of endogenous control of ACE activity. The next step of the research is therefore to identify the key elements of ACE regulation and to relate them to the clinical states of the disease.

BARNA FÉDRA

University of Debrecen
Faculty of Economics and Business

APPEARANCE OF HEALTH AND ENVIRONMENTAL AWARENESS IN SUSTAINABLE FOOD CONSUMPTION

INTRODUCTION

Raising awareness of conscious consumption is a key factor to achieve sustainable food consumption. Therefore, my goal with this study is to demonstrate to what extent health and environmental awareness as well as sustainability as value dimensions appear in consumers' food consumption.

MATERIALS AND METHODS

In order to reach my goals, I have created a national survey, including 627 Hungarian consumers. The survey consists of several questions about consumption and shopping habits, as well as health and environmental awareness. The answers were weighted in order to properly represent the gender and age distribution of the population and were analysed using descriptive statistics. Factor and cluster analysis were also used to reveal the relationship of health and environmental food consumption.

RESULTS

According to the results, the increased consumption of vegetables and moderate consumption of meat, which are needed in order to achieve sustainable food consumption, can be observed among women. Health awareness cannot be observed prominently among consumers, however, there is a significant amount of people who are limiting the intake of fat and sodium; and also incorporating more exercise.

We can define two factors regarding sustainable food consumption, which are called health awareness and environmental awareness. Health awareness can be associated with the search for a balanced and healthy diet, proper nutrition and food with low calorie and health protective effects. Environmental awareness consists of the search for Hungarian food with Hungarian trademarks, Hungaricums and locally manufactured food.

The cluster analysis resulted in 5 groups: 'Sustainably Diet Followers' (24,56%), 'Health-Conscious Diet Followers' (18,46%), 'Environmental-Conscious Diet Followers' (13,54%) and 'Non-Sustainably Diet Followers' (43,44%). The latter can be divided into two other groups: the 'Resistance' (16,9%) and those who do not take into account any aspect of their purchase, called 'Indifferent' (26,6%).

BARTA SÁNDOR

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

A BIG DATA JELENTŐSÉGE A KERESKEDELEMBEN

A 21. század legdinamikusabban növekvő iparágai a számítástechnika, mikroelektronika és az ezekhez kapcsolódó, ún. „high-tech” iparágak. Ezeknek a termékei a számítógépek, az okostelefonok és az egyéb adatfeldolgozó és közvetítő rendszerek, hálózatok teszik lehetővé azt a hatalmas adatmennyiség áramlást, ami az utóbbi évtized során évről-évre egyre növekvő tendenciát mutat.

A TDK dolgozatom témája a Kereskedelem digitalizációja, melynek egyik fő fejezete a Big Data adatelemzés hasznosítása a kereskedelem iparágában. Ezen előadásomban konkrétan a digitalizáció Big Data-t érintő részét fogom bemutatni.

Azt gondolhatnánk, hogy ez a nagy adatmennyiség csak ennek a századnak a vívmánya, hiszen ezekhez hatalmas tárolókapacitásra és infrastruktúrára van szükség, ami csak a számítástechnika eszközeivel valósulhat meg. Ez igaz is a mai folyamatos, legtöbbször automatikusan generálódó adatokra, de a Big Data alapja, a nagy mennyiségű adatfelvétel források szerint már a 11. századra visszanyúlik.

A Big Data egyik jellemzője, hogy az az adat és adatforgalmi mennyiség, amit ma Big Data-nak tekintünk az néhány hónap múlva már önmaga többszöröse is lehet. Hiszen az újabb gépek, számítástechnikai, infokommunikációs, hálózati eszközök újabb és újabb adatforrásként szolgálnak az adatgyűjtők számára. Az adatáramlás felgyorsulásához, nem csak az új eszközök megjelenése, hanem az adatok létrejötte módjának

változása is hozzájárult. Míg az említett 11. századi adatfelvétel természetesen emberi tevékenységgel jött létre, úgy ma már az adatok nagy része automatikusan generálódik és továbbítódik a kijelölt cél felé.

A kereskedők egyik fő feladata már a kereskedelem kezdete óta a fogyasztói igények kielégítése. Míg korábban ezen igények meghatározása a kereskedő tapasztalatain, megérzésein, vagy a vásárlók közvetlen megkérdezésén múlt, addig a Big Data ökoszisztémája olyan pontos eredményeket szolgáltat a gyűjtött adatokból, ami alapja lehet a kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó munkafolyamatok döntéshozatalának. (pl. logisztika, marketing, stb.)

Így tehát az a kereskedelemben tevékenykedő személy, vagy szervezet, aki összegyűjti és strukturálja, majd elemzi a tevékenysége során létrejövő adatokat az így kapott információk segítségével trendeket és összefüggéseket fedezhet fel. Amiknek segítségével előrejelzést is készíthet a várható forgalomról, annak eloszlásáról nem csak időben, hanem akár termékegységre is lebontva. Ezzel optimalizálhatja tevékenységét és segítséget nyújt az erőforrások megfelelő allokálásában is. Az előrejelzések segítségével a fogyasztói trendek és új igények kialakulásának első pillanataiban a kereskedő már a fogyasztói igények kielégítésére szolgáló megoldásokat valósíthatja meg. Az így megszerzett piaci versenyelőnyével válhat az adott piac meghatározó szereplőjévé.

A kutatásom során azt vizsgálom, hogy milyen lehetőségei vannak egy mai kereskedő személynek vagy szervezetnek a Big Data adatelemzés keretében. Fontosnak érzem megvizsgálni az adatfelvételhez szükséges eszközök választékát és az adatfeldolgozást segítő modern szoftverek nyújtotta lehetőségek elemzését.

Célom, hogy mélyinterjú készítése során megismerjem a magyarországi kereskedelemben részt vevő egyes személyek, szervezetek motivációit az adatelemzéshez szükséges adatok összegyűjtésére és azok elemzésére. Ennek során arra keresem a választ, hogy végeznek-e a témában kutatómunkát és ha igen, milyen eredményekkel.

További céljaim közt szerepel a vállalati oldal motivációjának vizsgálatán túl a fogyasztói oldal vizsgálata. Ezt írásos, kérdőíves megkérdezéssel keresztül tervezem megvalósítani. Ebben a kutatásban arra a kérdésre keresem a választ, hogy mennyire tekinthetők befogadónak a magyar fogyasztók a kereskedelemben és az ahhoz kapcsolódó technológiákban bekövetkező változásokra, újdonságokra. Kiemelt jelentősége van ennek, hiszen az adatok forrása legtöbb esetben a fogyasztó. Ő az, akinek tevékenységeit, indíttatásait, jövőbeli cselekedeteit az adatelemzést végző személy, vagy szervezet meg akarja ismerni.

BEKE IVETT

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

MAGYAR BEAUTY VLOGGEREK STILÁRIS BESZÉDKÓDJAI

BEVEZETÉS

A YouTube gyakori beszédtema. Gyakran úgy jellemzik, mint a domináns hagyományos műsorszórás komoly khiívását. A YouTube mindig kereskedelmi vállalkozás volt, de nem rendelkezik tiszta üzleti modellel. Az biztos, hogy nincs meghatározott módja a tartalomgyártásnak, mivel user-created (felhasználói) amatőr és mindennapi tartalom is megjelenik. Ha mégis közelebbről meg akarjuk vizsgálni, miért is működik jól a videómegosztó, hamar észrevehetjük, hogy a professzionális és amatőr tartalom, valamint az identitás és motiváció egymástól nem egykönnyen különíthető el. A YouTube folyamatosan változó médiakörnyezettel rendelkezik, de egy olyan „hely”, ahol a gyakorlatok és identitások összekapcsolódnak a kulturális termeléssel és fogyasztással, kereskedelmi, és nem kereskedelmi vállalkozásokkal, és ahol profizmus és amatőrizmus egymással interakcióba lép, hat egymásra, és keveredik. Az új média megjelenésével a kulturális termelés új paradigmája bontakozik ki, melynek jellemzői a platformok közötti szabad átjárás, és a felhasználók részvételének különféle formái.

MÓDSZER ÉS MINTAVÉTELI ELJÁRÁSOK

A tanulmány fő témája a termékelhelyezés megjelenítése a három legnagyobb nézettséggel rendelkező magyar beauty vloggernél (FollowAnna, Viszok Fruzi, Móni szépségvilága). Ez a kérdés nem marketinges, hanem kommunikációs szempontból kerül vizsgálatra, sajátos médiaszöveg-elemzést,

a tartalomelemzés és a beszélés néprajzának, a SPEAKING-modell kombinálását használva módszertanként. A vizsgálat célja, hogy a termékmegjelenítés stílárís háttérére rávilágítson.

Speaking-modell

S – Setting/Scene	Beszédhelyzet, fizikai összetevő
P – Participants	Résztevők [<i>speaker</i> (beszélő) and <i>audiences</i> (közönség)]
E – Ends	Célok és intenciók
A – Act sequence	Helyzet
K – Key	Kulcs, ami alapján a beszédhelyzet tonalitását megértjük
I – Instrumentalities	Eszközök
N – Norms	Normák és társadalmi szabályok
G – Genres	Kommunikációs helyzet műfaja

ÚJ PARADIGMA, ÚJ MÉDIA KÉPVISELŐI

Az új média fő közönsége a Z generáció, akik a 1990-es évek elejétől/közepétől a 2000-es évek elejéig született fiatalok, ők már a digitalizált világba születtek bele. A digitális médiában az internet előtti kor folklórjelenségihez hasonlítható folyamatok mennek végbe: anonim felhasználók létrehoznak, közlétesznek, továbbítanak tartalmakat, amit aztán mások megtekinthetnek, továbbíthatnak, módosíthatnak, ami után pedig egy tartalom többféle verziója is jelen lesz az interneten.

VIDEÓK KIVÁLASZTÁSA, SZÁMADATOK

A TubeNews adatai szerint 2016 augusztusában, a 30 napos adatok alapján a TOP3 legtöbb feliratkozóval rendelkező beauty vlogger csatorna: FollowAnna, Viszok Fruzi és Móni Szépségvilága. Mindhárom videónál két-két lista került létrehozásra. Egyet a százezres feliratkozósám elérése előtti, szépségápolási termékekkel foglalkozó kedvences, haul és unboxing videókból, és egy másikat, az ez utáni időszakban, a tanulmány készültekor már rendelkezésre állókból. A fenti szempontok szerint kiválasztott, relevánsnak ítélt videókból létrehozott hat lista további szűkítése klaszteres mintavétellel történt, mindegyikből két-két videót véletlenszerűen kiválasztva. Cél, hogy könnyen leolvashatóvá váljon az, hogy a különböző időszakokban készített, ugyanazon típusú videók product placement tartalma mennyiben változott.

TubeNews adatok

csatorna	videók	megtekintés	feliratkozók	megtekintés elmúlt 7 nap	feliratkozók elmúlt 7 nap	megtekintés elmúlt 30	feliratkozók elmúlt 30
1. FollowAnna	220	20 577 921	173 316	153 875	949	612 959	4 592
2. Viszok Fruzi	310	28 091 446	158 906	484 208	1 693	2 181 076	9 048
3. Móni szépségvilága	582	31 357 808	124 272	450 771	1 133	1 952 920	5 035

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Glózer Rita – Guld Ádám: Új média – új típusú sztárok? A YouTube magyar hírességei
2. Glózer Rita – Guld Ádám – Maksa Gyula – Németh Boglárka: Z Nemzedék – Médiahasználat és kommunikációs szokások
3. Glózer Rita: Hétköznapiaság az új médiában – Tudások és autoritások az online felhasználói videókból
4. Glózer Rita: Internetes paródiavideók és ifjúsági médiahasználat
5. Glózer Rita: Z generációs tartalom-előállítók az új médiában - Egy Youtube-os amatőr videókészítő munkássága

6. YouTube Reader: Paul McDonald: Digital Discords in the Online Media Economy: Advertising versus Content versus Copyright

7. YouTube Reader: Jean Burgess and Joshua Green: The Entrepreneurial Vlogger: Participatory Culture Beyond the Professional-Amateur Divide

SUMMARY

Stylistic Speech Codes of Hungarian Beauty Vloggers

My paper focuses on a new paradigm: the new media, and its representatives, the stars of generation z and their digital folklore and product placement on YouTube. It approaches the subject from the point of communication and media studies, not marketing. I used a specific form of media content analysis, the Anthropology of Speaking; notably the Model of Speaking created by Dell Hymes combined with systematic video analysis. Three Hungarian beauty vloggers were chosen for it: FollowAnna, Viszok Fruzi and Móni Szépségvilága. Their YouTube channels are the most watched, and they have the highest number of subscribers among the others. The analysis contains 12 videos, 4 from each channel, 2 before they had a hundred thousand subscribers, and 2 after.

BERECZKI ANNA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

SILICON-BASED VITAL FORCE?

**EFFECT OF SILICON TREATMENT
ON THE ANATOMY AND
BIOGENIC SILICON CONTENT
IN ORGANS OF A MAIZE (ZEA
MAYS L.) HYBRID**

In the summer of 2016 I had the opportunity to join the research of the Agricultural Botany, Plant Physiology and Biotechnology Department of the University of Debrecen, where I studied the role of biogenic silicon in the yield stability and yield enhancement.

Silicon is taken up by the plants from the soil in the form of mono silicic-acid, and although its physiological role is different in plant families it can be effective in the stress tolerance of plants. In my research I tested a high Si-content product (in granular form) and my aim was to develop an agro technological method which can improve the stress tolerance of crops, and therefore their yield stability and yield results as well.

My experimental subject was SY Afinity, which accumulates silicon intensively. I placed 4-4 maize grains in 12 pots. In one third of the pots silicic-acid treatment was used, another third was treated with high Si-content product and the third group was the control one. After sampling, the experiment was ended at 6-8-leaf stage of plant. To measure biogenic silicon content of roots, youngest and oldest leaves dry-ashing method was used. Cross-sections were made at the appropriate points of the root and stem, in which we analysed the effects of the treatments applying quantitative comparison of the sclerenchyma using a light microscope.

Based on the results of my research the biogenic silicon content was higher both in the roots and older leaves of the plants, which were treated by

silicic-acid and the high Si-content product. The biogenic silicon content of the older leaves was not higher in the treated plants, therefore the starter effect is traceable until the 5-6th leaves appear. The stem was significantly thicker in case of silicic-acid treatment, which proves the rapid silicic-acid availability. Moreover, the stimulating role of granular product can be detected. It was evident, that in the thicker stems significantly broader sclerenchyma had been developed.

During the experiment, we were able to support the idea, that Si increases stem stability, which could play a role in increasing yield safety. And we also were able to enhance the Si-content of the roots, which could reduce pest damage. For these reasons, it is absolutely worth carrying out further research.

BIHARI ERIKA

Debreceni Egyetem
Állam-és Jogtudományi Kar

MODERNIZÁCIÓS TÖREKVÉSEK A FOGYASZTÓI JOGVITÁK ALTERNATÍV VITARENDEZÉSÉBEN, A BÉKÉLTETŐ TESTÜLETEK ELJÁRÁSA

Az Európai Unió alapvető célja, hogy megőrizze az európai gazdaság versenyképességét a világ gazdaságban, ezáltal biztosítva az európai polgárok magas életszínvonalát és jólétét. Mindezen célok eléréséhez a fogyasztóvédelem, mint eszközrendszer is hozzájárulhat. Az Európai Unió jogalkotója a magas szintű védelem érdekében megalkotta a fogyasztók alternatív vitarendezésére vonatkozó irányelveit, amelyek a hagyományos belföldi keretek között és a határon átnyúló, elektronikus szerződések kapcsán is segítséget nyújtanak bíróságon kívüli igényérvényesítéshez a fogyasztóknak, mint „gyengébb feleknek”. Ehhez párosulnak a nemzeti adottságok is.

A magyar fogyasztóvédelmi intézményrendszeren belül kiemelt jelentőséggel bírnak a Békéltető Testületek, mint a fogyasztói igényérvényesítés legjelentősebb, igazságszolgáltatáson kívüli alternatív vitarendezési eszköze. A békéltetés, fejlődésének eredményeként, ma már két részre tagolódik, ugyanis létezik egy úgynevezett klasszikus, általános és egy pénzügyi békéltető eljárási forma.

A Békéltető Testületek hazánkban a fogyasztóvédelemről szóló törvény rendelkezései alapján, 1999 januárjában kezdték meg működésüket és céljuk az, hogy egy olyan gyors, független szakmai és olcsó vitarendezési lehetőséget adjanak a fogyasztóknak, amellyel elkerülhetik a gyakran hosszadalmas bírósági eljárást, igényeiket azonban hatékonyan tudják érvényesíteni a vállalkozásokkal szemben, akár

a termék minőségével, biztonságosságával, a szolgáltatás minőségével vagy a felek közötti szerződés megkötésével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy esetén. A Békéltető Testületek az ország egész területén hozzáférhető vitarendezési fórumok, a megyei (fővárosi) kereskedelmi és iparkamarák mellett működő, eljárásukban független testületek, döntéseikben nem befolyásolhatók egyéb szervezetek által. Ezzel a követelménnyel biztosított, hogy az adott ügyben eljáró testületi tagok az ügyet pártatlanul, részrehajlás nélkül döntsék el. Feladatuk a vitás ügy egyezsége alapuló rendezésének megkísérlése, ennek eredménytelensége esetén pedig az ügyben döntés hozatala a fogyasztói jogok egyszerű, gyors, hatékony és költségkímélő érvényesítésének biztosítása érdekében.

A fogyasztóvédelmi törvény ez idáig több módosításon esett át, amely a Békéltető Testületekre is hatással volt és egyúttal még hatékonyabb eljárást eredményezett. Ezen módosítások között szerepel a testületek éves jelentéskészítési kötelezettsége az illetékes miniszternek, listavezetési kötelezettség a testületi tagjairól, valamint az eljárásban együtt nem működő vállalkozás nevének, székhelyének és a tevékenységének nyilvánosságra hozatala (a vállalkozásoknak együttműködési kötelezettsége van az eljárás során). Az egyik legújabb módosítás (az online vitarendezést biztosító EU-s irányelv magyar jogba történő implementálását követően), az online vitarendezési platform használata útján választott alternatív vitarendezési eljárás lehetősége.

Az Európai Unió Bizottsága egy online vitarendezési platform működtetésével kívánja egyszerűbbé, költséghatékonyabbá és gyorsabbá („alternatív vitarendezés fő elvei”) tenni a határon átnyúló vitarendezést. Érdekessége az online platformnak, hogy a belföldi ügyletek esetén is használható az online bejelentés. A vita 90 napon belül rendezhető, az eljárás a feleknek díjmentes, és az EU minden hivatalos nyelvén elérhető. A hazai békéltető eljárás akár már telefonos applikáción keresztül is megindítható.

Az alternatív vitarendezés ezen formáját vizsgálva összességében elmondható, hogy a Békéltető Testületek, mint alternatív vitarendezési fórumok sikerességének a feltételei, valamint hazai és uniós jogszabályi háttere adottak. A békéltető eljárás napjainkra felértékelődött. Az ügyszám dinamikusán növekszik, amely többek között annak az eredménye, hogy az eljárás olyan változásokon esett át, amely a fogyasztóknak még gyorsabb és még hatékonyabb vitarendezési lehetőségeket nyújt (online platform, applikáció). A testületek irányába megnyilvánul egyfajta társadalmi bizalom, a testületek működése kiszámítható, és szakmai alapú.

BODNÁR NOÉMI

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

KOLLOKVIÁLIS ÉS SZLENG ELEMEEK A MAGYAR JELNYELVBEN

A Központi Statisztikai Hivatal 2014-es adatai szerint¹ a magyarországi siketek és nagyothallók száma megközelítőleg 72.000 fő, ezek az adatok viszont a 2001-es népszámlálás adatai alapján készültek, ahol nem volt kötelező a fogyatékossgal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, így ezek csak megközelítőleges adatok. Léteznek olyan becslések, melyek a súlyos nagyothallók és siketek számát kb. 30-40.000 főre teszik (VASÁK 2005:14).

A siketek tehát jelentős kisebbséget alkotnak Magyarországon, identitásuknak egyik alapköve pedig a 2009 óta hivatalos nyelvként elismert magyar jelnyelv. Ezidáig nem túl sok publikáció született hazánkban a jelnyelvvvel kapcsolatban. Három magyar nyelvész munkája kiemelendő: SZABÓ M. HELGA a jelnyelv grammatikai szerkezetével foglalkozik, HATTYÁR HELGA szocio-pszicholingvisztikai szempontból vizsgálja a siketek nyelvvelsajátítását, BARTHA CSILLA és kutatócsoportja pedig a kétnyelvűség szempontjából foglalkozik a jelnyelvvvel és a siket közösséggel.

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) valamint a Hallatlan Alapítvány szintén igyekszik a jelnyelvet széles körben hozzáférhetővé tenni, a pozitívista jelgyűjtés eredményeképpen meg is született és folyamatosan bővül az első magyarországi online jelnyelvi szótár, viszont ebben a szótárban nem kap szerepet a jelnyelvi szleng.

Mivel a jelnyelv természetes nyelv, tekintve, hogy komplex rendszer, van beszélőközössége,

nyelvjárásai vannak, a siketek spontán módon használják a kommunikációban, feltételezhető, hogy beszélhetünk jelnyelvi szlengről, amennyiben a szlenget nyelvi univerzálénak tekintjük. Ezt a feltételezést erősítheti az is, hogy dialektusai vannak a magyar nyelvnek, hagyományosan a hét hallássérültek számára létrehozott iskolához kötve hét magyar jelnyelvjárást szokás elkülöníteni.

Eddigi ismereteim szerint a magyar jelnyelv kollokviális és szleng elemeivel ezidáig még nyelvészeti szempontból nem foglalkoztak hazánkban, így dolgozatomban ezt a témát fogom körüljárni. A kutatás hosszú távú célja a magyar jelnyelv kollokviális és szleng elemeinek összegyűjtése, ismertetése, tipologizálása, elemzése, valamint egy folyamatosan bővülő online jelnyelvi szlengszótár létrehozása. Egy jelnyelvi szlengszótár hozzájárulna ahhoz, hogy a hallók és a siketek életszerűen, gördülékenyen, dinamikusn tudjanak kommunikálni, így a két kultúra is közeledhetne egymáshoz, amire nagy szükség lenne.

¹ Vö.: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/egeszessegugyi_evkonyv_2014.pdf

BOLLMANN ANNA KLAUDIA

University of Debrecen
Faculty of Medicine

**PERSEVERATION AND STRESS
AS A LINK BETWEEN ILLNESS
REPRESENTATIONS AND
SOMATIC COMPLAINTS**

The purpose of the study was to investigate the relationship between perseverative thoughts and somatic complaints, and the possible mediating effects of perceived stress, perseveration in undergraduate students. Participants completed an adapted version of the Brief Illness Perception Questionnaire (B-IPQ) and measures assessing somatization, perceived stress and perseveration. Regression analysis suggested that impact of specific negative illness representations on somatoform complaints were mediated by trait-like perseverative thoughts and perceived stress. Our results highlight that negative illness representations are relevant processes in health and can be potential targets in prevention and intervention programmes. Further research should examine the value of the CSM in explaining the relationship between illness perception, perseveration, somatic health among adults.

BONCÁS GABRIELLA

Debreceni Egyetem
Gazdálkodástudományi Kar

TÖKÉLETES ILLÚZIÓ - TORZULT ÉNKÉP KIALAKULÁSA A FOKOZÓDÓ MARKETING TEVÉKENYSÉG HATÁSÁRA

A torzult énkép jelenléte korunk társadalmában rendkívül nagy jelentőségű, számos egyén küzd helytelen önértékeléssel, személyiség zavarokkal. A probléma kialakulásához hozzájárul a fokozódó marketing tevékenység, mivel az embereket körülvevő világ tele van különféle ösztönzőkkel, amelyek által a cégek megpróbálják az egyéneket vásárlásra készíteni.

A reklámokat jobban megvizsgálva felfedezhetünk etikus és etikátlan eszközöket is, melyek nem csak konkrét céljukat, a termék vonzóna tételét és eladását eredményezik, hanem károsítják az emberek önmagukról alkotott képét is. A divat- és szépségipar területén a legszembetűnőbb ez a hatás. Például elemezzük egy ruha eladását: a ruhagyártó cég valószínűleg egy vékony alakkal rendelkező, szép arcú fiatal lányon fogja bemutatni legújabb darabját, ezáltal is fokozva terméke vonzerejét, mivel ki ne szeretne olyan gyönyörű lenni, mint a fent említett hölgy? Ugyanez a helyzet a szépségápolási cikkek promócióját tekintve is, egy hajápoló termék esetében egy már-már természetellenesen ragyogó hajkoronával rendelkező modell az alany. A sminkes piacán pedig alapkövetelmény a makulátlan arcbőr. A továbbiakban megtalálhatjuk a fő kapcsolódási pontot, amely nem más, mint a tökéletesség. Itt következik az a pont, ahol ki tudjuk bontani a fő problémát, a nagyvállalatok kampányai által sugallt tökéletesség és a mindennapi emberek tökéletlensége között tátongó szakadék.

Ha társadalmunk különböző korosztályait

vizsgáljuk, akkor felfedezhetjük, hogy ezen ellentét milyen sok kárt okozhat. A főként fiatalok körében megjelenő táplálkozási zavarok, mint az anorexia, bulimia, továbbá kevésbé ismert társai az ortorexia, amelynél az egyén csak az egészségesnek vélt ételeket hajlandó elfogyasztani, az exorexia, mely testedzés-függőséget takar vagy az inverz – anorexia, azaz megszállott testépítés, amely főként a férfiakat érinti. Emellett a középkorú személyek is tapasztalhatnak egyfajta nyomást, a fiatalság képében. Érzékelhetik úgy ezen csoport képviselői, hogy minél idősebbé válnak, annál értéktelenebbek a társadalom számára, a hasznavehetetlenség érzése komoly betegségeket alakíthat ki és erősítheti az öregedéstől való félelmet és a fiatalság már-már nevetséges hajhászását. A gyermekek, pedig már néhány éves koruktól kezdve veszélynek lehetnek kitéve, mivel Tv nézés közben kevésbé etikus módszerekkel igyekezhetnek a reklámok megálmodói hatni rájuk. Továbbá nem feledkezhetünk meg a márka megszállottságról és a kényszervásárlás kialakulásának problematikájáról sem, amely főként a nőket érintő szenvedélybetegségként definiálható. Ezen probléma nem csak az önmagunkról alkotott kép deformálódásához járul hozzá, hanem kilátástalan anyagi helyzetbe is sodorhatja az érintett egyént és családját egyaránt.

A továbbiakban részletesebben fogom tanulmányozni a marketing és a média önkép torzító hatását a luxusmárkák vizsgálata által. Az alkalmazott eszközök típusait és etikusságát. Szeretném ismertetni a márkázás kialakulását,

valamint a luxusmárkák elterjedését. A reklámpszichológia befolyásoló hatását is vizsgálom és részletezem a rendelkezésre álló eszközök palettáját is. Továbbá részletesen ismertetni fogom a betegségek típusait és kapcsolódási pontjukat a marketing és média tevékenységgel.

Kutatásom során megvizsgálom, hogy kialakulhat-e étkezési zavar az egyre karcsúsodó szépségideál és divatreklámokban szereplő egészségtelenül vékony modellek miatt. Feltérképezem, hogy a gerontofóbia hatását ténylegesen felerősíti-e a reklámokban sugallt fiatalság ideál, avagy a probléma a különféle marketinghatásoktól független-e. A férfiakat leginkább érintő testképzavart, az inverz-anorexiát részletesen tanulmányozni fogom, mely során a betegséget ténylegesen kialakító tényezőket szeretném megvizsgálni, arra is kitérek, hogy a nőket mennyire érinti ezen betegség, avagy a „bigorexia” ténylegesen csak férfiakat érintő betegséggént definiálható-e. A márkamegszállottság és kényszerszállás terén értékelem annak az állításnak a helytállóságát, hogy a luxusmárkákat birtokló vállalatok tudatosan egyfajta kényszerességet szeretnének kialakítani a vásárlókban profitjuk növelésének érdekében. Továbbá be szeretném bizonyítani az etikátlan eszközök használatának tényleges jelenlétét.

Célkitűzéseim között szerepel írásbeli, standardizált, online kérdőíves kutatás elvégzése, amely százalékaiban a magyarországi életkor és nem szerinti eloszlást fogja reprezentálni. Közösségi oldalakon célirányosan olyan csoportokat

fogok felkeresni, amelyek ilyen problémával rendelkező embereket tömörítenek. A kérdőívben vizsgálni fogom azt az állítást, hogy az emberek egyetértenek-e azzal, hogy a marketing és a média torzíthatja a saját magukról alkotott képet, valamint elképzelhetőnek tartják-e, hogy a fent említett betegségek egyike kifejezetten a marketing hatásának köszönhetően alakuljon ki. Szakértői mélyinterjút szeretnék készíteni egyes érintett személyekkel, amelyek valamely fent említett betegségben szenvednek, továbbá a divat- és szépségipar luxusmárkáit képviselő szakértőkkel. A gerontofóbia elemzése kapcsán fókuszcsoporthoz interjú elvégzésére is sor kerül. Mindezek felül netnográfiai kutatást fogok végezni. A közösségi médiában a fent említett témakörökkel kapcsolatos fogyasztói véleményeket fogom a tartalomelemzés előbbiekben említett módszertanával feltérképezni.

További célom a vállalati felelősségvállalás növelésével megvalósítható megoldási lehetőségeket kidolgozni a vállalatok számára, amellyel csökkenthető az önkép zavarok valamely formájában szenvedő személyek száma. Emellett a megelőzés kihangsúlyozását is fontosnak tartom a gyermekek befolyásolásának csökkentése által.

BOROS JÓZSEF

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

HALLGATÓI ÖNÉRTÉKELÉS VIZSGÁLATA A DEBRECENI EGYETEM KÉT KARA KÖZÖTT

BEVEZETÉS

Az elmúlt évtizedek során sok kutatót foglalkoztatott az önértékelés problémája, többek között a felsőoktatásban nyújtott hallgatói teljesítmény területén is. A kutatók ilyen irányú érdeklődése napjainkra sem csökkent, hetente jelennek meg a témával foglalkozó nemzetközi tanulmányok.

SZAKIRODALMI MEGFIGYELÉSEK

Figyelembe véve azt a megállapítást, hogy a hallgatók sok esetben nem képesek racionálisan értékelni felkészültségüket, amely az erőforrások nem optimális felhasználásához vezet, akkor beláthatjuk, hogy a témával érdemes foglalkozni. A külföldi szakirodalom úgy véli, hogy a gyengébb képességű tanulók hajlamosak magukat jelentős mértékben túlértékelni és ezen hiányosságukat nem is ismerik fel, míg jobban teljesítő társaik pontosabb önértékelésre képesek, sőt gyakran alul is értékelik teljesítményüket. A jelenséget Dunning–Kruger hatásnak nevezzük. A hazai szakirodalom is vizsgálta a felsőoktatási önértékelést, ezen belül a felülértékelés irányát, a becslések pontosságát és a nemek közötti különbséget. Vizsgálataim általános célkitűzése a hallgatói önértékelési tendenciák feltérképezése, a meglévő kutatási területek kiegészítése és más aspektusból történő vizsgálata. A Debreceni Egyetem két karáról gyűjtött mintát hasonlítottam össze, vizsgálva a karhoz tartozás hatását, amelyre a szakirodalomban kevés figyelem irányult.

EREDMÉNYEK

A téma rövid ismertetését és a szakirodalmi áttekintést követően a hazai eredményeket foglalom össze, ezt követően pedig a kari hovatartozás jelentőségét vizsgáltam meg. A vizsgálatom során lineáris regresszió-elemzést végeztem el azzal a céllal, hogy megmérjem, mekkora jelentőséggel bír az az egyének önértékelésében, hogy melyik karra járnak. Az előzetes és utólagos becsléseik irányában (alul- vagy felülbecsülik teljesítményüket) nem volt szignifikáns a kari hovatartozás hatása, viszont a vizsgát megelőző, illetve követő pontosság esetén már 1%-on szignifikáns hatást találtam a kari hatás tekintetében. Szintén 1%-on szignifikáns magyarázó hatással bírt a kar a hallgatói önértékelések pontosságának változásában és 5%-on jelentőséggel bírt a felülbecslési tendencia változásában.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. FALCHIKOV, N. – BOUD, D. (1989): Student Self-Assessment in Higher Education: A Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 59, 395–430.
2. KRUEGER, J. – DUNNING, D. (1999): Unskilled and unaware of it: How difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1121–1134.
3. MÁTÉ, D. – KISS, ZS. – TAKÁCS, V. – MOLNÁR, V. (2016): Measuring financial literacy: A case study of

self-assessment among undergraduate students in Hungary. *Analele Universitatii din Oradea : Stiinte Economice = Annals of University of Oradea. Economic science* 25 (1), 690-697.

4. PANADERO E. – ALONSO-TAPIA, J. (2013): Self-assessment: Theoretical and practical connotations. When it happens, how is it acquired and what to do to develop it in out students. *Electronic Journal of Research in educational psychology*, 11 (2) 551-576.

SUMMARY

Vizsgálataim során kimutatható eltéréseket találtam a két kar hallgatói önértékeléseinek pontossága és korrigálása tekintetében, azonban nem mutatkozott szignifikáns eltérés a becsléseik irányának tekintetében. A pontosabb kép kialakításának érdekében javasolt további karok bevonása a vizsgálatba, és a korábbi résztvevők nyomon követése tanulmányaik előre haladásával.

DR. BRUNDA ANETT

Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

PRIMUS INTER PARES? A VÁLASZTÓJOG EGYENLŐSÉGÉRŐL

BEVEZETÉS

A kormányzat 2010-ben lehetővé tette a határon túl élő, magyarországi lakóhellyel nem rendelkező, magukat magyarnak valló személyek számára az egyszerűsített honosítást, ezáltal utat nyitott számukra a választójog megszerzése felé, melyet az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény konkretizál.

A VÁLASZTÓJOG FONTOSSÁGA

A demokrácia fundamentumai közé tartoznak a választási szabályok, a demokrácia pedig a legitim hatalom egyetlen eszköze. Domahidi Ákos úgy fogalmaz, hogy „A demokrácia elvén alapuló politikai rendszer elengedhetetlen feltétele a stabil, jogszerű és kiszámítható módon érvényesülő választási rendszer”. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 21. cikk 3. pontja is a közhatalom alapjaként határozza meg a választójogot.

AZ ÚJ SZABÁLYOZÁS PROBLEMATIKÁJA AZ EGYENLŐSÉG SZEMSZÖGÉBŐL

Számos kérdés felvetődik a megújult választójogi és választási eljárási szabályozás vonatkozásában. E kérdések közül a választójog egyenlőségének kérdése az, ami az összes kérdés alapjaként megjelenik. A választójog egyenlősége kapcsán megállapítható, hogy van olyan terület, ahol a magyarországi lakóhellyel rendelkező

állampolgárok az elsők az egyenlők között, azonban van olyan megközelítés, mely szerint a magyarországi lakóhellyel nem rendelkezők állampolgárokat tekinthetjük „magasabb rendűnek” az állampolgárok csoportján belül a választójog vonatkozásában.

Problémák merülnek fel tehát a választási szabályozással kapcsolatban, melyek megkérdőjelezhetik a demokratikus legitimitást. Véleményem szerint a szabályozás megváltoztatása mindenképpen szükséges és lehetséges.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bodnár Eszter: Alkotmányjogi dilemmák az új országgyűlési választási törvénnyel kapcsolatban, In.: Közjogi Szemle, 2012/1. sz., 40-48.o
2. Cserny Ákos-Téglási András (szerk.): Tanulmányok a választási eljárás aktuális kérdéseiről, FÁMA Zrt.- Nemzeti Köszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 2013
3. Dezső Márta (szerk.): Választójog és választási rendszerek, Öt közép-európai ország parlamenti választási törvénye, Budapest, 1998
4. Jakab András: A külföldön élő magyar állampolgárok választójoga egyenlőségének kérdése a választási törvény koncepciójában <http://www.plwp.jak.ppke.hu/images/files/2011/2011-38.pdf>

SUMMARY

There are a lot of questions about the renewed electoral law and election rule. I investigate the issue of the equality of suffrage in my study. May problems arise then I will try my best to propose solutions regarding them.

DR. BRUNDA ANETT

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

A FIATALKORÚAK SZABADSÁGELVONÁSSAL JÁRÓ SZANKCIÓINAK (RE) SZOCIALIZÁLÓ ÉS (RE) INTEGRÁLÓ KÖTELEZETTSÉGE

BEVEZETÉS

Napjainkban azt vehetjük észre, hogy egyre több gyermek követ el kisebb, nagyobb csínyt, mely már-már súrolja a büntetőjog határát vagy akár át is töri azt. Ezek sokkal veszélyesebbek, mint a felnőttkori kriminális cselekmények, hiszen korai stigmatizációhoz és társadalmi kirekesztéshez vezethet.

Egyre alacsonyabb a bűncselekményt elkövető gyermekek átlagéletkora, s nő a gyerekek által elkövetett erőszakos vagy más, súlyosabb bűncselekmények száma.

A JOGI ALAPOK

A magyar Büntető Törvénykönyv – úgy a régi, mint az új – a fiatalkorúak esetében a helyes irányú fejlődét tűzi ki célul, valamint a bűnelkövető fiatalt a társadalom hasznos tagjává kívánja tenni.

A NEVELÉS FONTOSSÁGA A FIATALKORÚAK BÜNTETÉS-VÉGRE- HAJTÁSBAN

A fiatalkorúakra vonatkozó büntetés-végrehajtáson belüli nevelés fontosságának oka az, hogy egy még teljesen ki nem alakult személyiséggel rendelkező egyénnel foglalkozik. Rousseau úgy vélte, hogy „A gyermek, mint természeti lény eredendően jó, csak a társadalmi együttélés rontja meg...” Amennyiben tehát a helyes irányú nevelés a gyermek családjában nem teljesült, akkor a büntetőeljárás

eredményeként alkalmazott szankció során kell viselkedését megfelelő szintre hozni a társadalmi együttélés formáinak megfelelően ahhoz, hogy a társadalom hasznos tagjává váljon, válhasson, s ne találkozzunk vele bűnismétlőként.

A büntetés-végrehajtás intézményei a jó irányba próbálják terelni a bűncselekményt elkövető gyermek életét, nem a büntetés a fő cél, hanem a nevelés, a (re)integrálás.

A nevelésben meghatározó szerep jut, juthat a (re)szocializáló, (re)integráló programoknak (pl.: szocializációs tréningek, agresszióellenes programok, állatasszisztált programok, biblioterápia).

A fiatalkorúak büntetés-végrehajtási nevelése hasznos, a nevelési és a bűnismétlés megelőzési célt valósít meg.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bogár Péter – Margitán Éva – Vaskuti András: Kiskorúak a büntető igazságszolgáltatásban, KJK-Kerszöv, Budapest, 2005
2. Hegedűs Judit (szerk.): A javítóintézet világa, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2010
3. Módos Tamás: Büntetés-végrehajtási nevelés, Rejtjel Kiadó, Budapest, 1998
4. Vókó György: A magyar büntetés-végrehajtási jog. Dialóg-Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2006

SUMMARY

The penitentiary institutions are trying to divert the youthful offender's life in the right direction taking the overall objective of the Penal Code into account. The main goal is not punishment, but education, (re)integration. The juvenile correctional education is useful as it strives to achieve the goal of education and prevention of re-offending.

CSÓK CINTIA

Debreceni Egyetem
Gyermekevelési és Felnőttképzési Kar

A BURNOUT VIZSGÁLATA A GYERMEKJÓLÉT, GYERMEKVÉDELEM TERÜLETÉN DOLGOZÓ SZOCIÁLIS SZAKEMBEREK KÖRÉBEN

BEVEZETÉS

A kutatások azt mutatják, hogy a munkahelyi kiégés egy aktuális, jelen lévő probléma, különös tekintettel a humán szférában dolgozókra. A gyermekvédelem egy különösen érzékeny szegmense a humán szférának, hiszen a segítők napi kapcsolatban állnak nehéz sorsú gyermekekkel, akik segítségre, támogatásra szorulnak, ezáltal sokszor elkerülhetetlen, hogy érzelmileg erősebben bevonódjanak.

A kutatás feltárja a gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményekben dolgozó szociális szakemberek kiégéssel való érintettségét, összehasonlítva a gyermekjóléti alapellátás területén dolgozókat a gyermekvédelmi szakellátás területén dolgozókkal.

A kérdőíves vizsgálatot 2016 nyarán Debrecenben, gyermekjóléti alapellátás (család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona) és gyermekvédelmi szakellátás (területi gyermekvédelmi szakszolgálat, gyermekotthon, lakásotthon, nevelőszülői hálózat) intézményeiben végeztem, 50-50 fővel. Kutatásom során Petróczi Erzsébet és a Csongrád Megyei ÁNTSZ Egészségnevelési Osztálya által összeállított kérdőív – Kérdőív a humán szakmákban dolgozók közérzetének vizsgálatára (szociális szféra) – egy átalakított, rövidített változatát; Pines, Aronson, Kafry burnout kérdőívével együtt alkalmaztam.

EREDMÉNYEK

Első lépésként Pines, Aronson, Kafry burnout kérdőíve alapján kiégettségi indexet számoltam. A burnout kérdőív eredményei alapján a válaszadók 35%-a mutatta a kiégés valamely fokát. Összehasonlítottam a két ellátási területet: amíg az alapellátás területén a megkérdezettek 30%-a, addig a szakellátás területén 40%-a tekinthető kiégettnek. Tehát vizsgálatomban a szakellátás területén magasabb a kiégés mértéke és ezt a tünetek is alátámasztották, hiszen 16 tünetből 13 tünet átlagértéke lett nagyobb a szakellátásban dolgozók körében. Az alapellátás területén egyértelműen a jövő miatti aggodás érte el a legmagasabb értéket és a szakellátásban is ez a legjellemzőbb tünet az állandó fáradtságérzet mellett. Ugyanakkor az alapellátás területén dolgozók pozitívabbak voltak a jövőt illetően, az elégedettség érzést azonban mindkét ellátási területen csupán a szakemberek kicsivel több mint fele (54%) értékelte jórészt vagy nagymértékben megfelelőnek.

Megnéztem, hogy melyek azok a munkahelyi stresszor tényezők, amelyek hozzájárulhatnak a szakemberek kiégéséhez. A gyermekjóléti alapellátás területén első helyen állt az anyagi megbecsülés hiánya, ezt követte a szociális szférában történő változások és a sok adminisztráció. A gyermekvédelmi szakellátás területén szintén az anyagi megbecsülés hiánya került az első helyre, ezt azonban a kliensekért érzett nagy felelősség és a tárgyi feltételek hiánya követte. Az alapellátás területén szignifikánsan

magasabb értéket képviselt az anyagi megbecsülés hiánya, továbbá a szociális szférában történő változások, a sok adminisztráció és az elégtelen források a kliensek igényeinek kielégítéséhez. Ezzel szemben a szakellátás területén szignifikánsan magasabb értéket mutatott a tárgyi feltételek hiánya, az ötletek megvalósulásának hiánya, a nem megfelelő szakember ellátottság, valamint a munkatársak közti együttműködés hiánya.

Az egész mintát tekintve elmondhatjuk, hogy egyértelműen az anyagi megbecsülés hiánya okozza a legnagyobb stresszt az általunk megkérdezett szociális szakemberek körében. Ezt támasztja alá, hogy a válaszadók 88%-a ismert olyan kollégát, aki elhagyta a segítő szakmát, a fluktuáció elsődleges okaként az anyagiakat jelölték meg a legtöbben (60%), ezt követte az anyagilag kedvezőbb állásajánlat (46%).

Ezek után megvizsgáltam a pályaelhagyás jelenségét: a szakemberek 45%-a gondolt már arra, hogy elhagyja a segítő pályát, ebből 30% alkalmanként/néha, 10% jelenleg is gondolkodik rajta. A két ellátási területen szinte azonos eredmények születtek. Kiemelendő azonban, hogy a válaszadók többségét a hivatástudat, a segíteni akarás és a gyermekszeretet tartja a gyermekjólét, gyermekvédelem területén.

Végül kereszttáblával megvizsgáltam a pályaelhagyás gondolata és a kiégés közötti kapcsolatot. A khí-négyzet próba szignifikancia szintje ($p < 0,05$, sig.: 0,018) alapján van kapcsolat

a két változó között, tehát akiknél megjelent a pályaelhagyás gondolata, kiégettebbek, mint azok, akik még nem gondoltak rá.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az eredmények alapján a megoldás három szintű: az egyéni felelősség mellett nélkülözhetetlen a szervezet mentálhigiénés szemlélete és az állam szerepe. A dolgozói béremelés mellett fontosnak tartom az életpályamodell bevezetését.

DOROGI DÓRA ANIKÓ

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

A HAJTOTT PARADICSOMTERMESZTÉS GAZDASÁGI ELEMZÉSE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HAJTATÓBERENDEZÉSEK TÍPUSÁRA

BEVEZETÉS

A kertészeti ágazatok jelentős hozzáadott értéket állítanak elő és nagyszámú munkaerőt foglalkoztatnak egységnyi területen, bár a mezőgazdasági területnek mindössze 4%-át foglalják el. A tőke- és munkaerő-felhasználás tekintetében a legintenzívebb kertészeti kultúrák a hajtattott zöldségek, melyekben számos fejlesztési lehetőség és tartalék áll fent a jobb minőségű termék előállítására és a hatékonyabb gazdálkodás érdekében. Az egyik legjelentősebb hajtattott kultúra az étkezési paradicsom, melyet hazánkban még napjainkban is különböző típusú hajtattóberendezésekben állítanak elő: hagyományos, alacsony belmagasságú fóliaházak; nagy légterű, fóliablokk rendszerű fóliaházak, valamint különböző típusú üvegházak. Ezen műszaki-technológiai változatok különböző intenzitást testesítenek meg, bár mindegyikükben termesztőközegben (talaj nélkül) és fűtött körülmények között zajlik a termesztés.

EREDMÉNYEK

A hagyományos fóliaház esetében a 31,1 kg/m² hozam a meghatározott átlagos értékesítési árak függvényében 6 879 Ft/m² árbevételt realizál. Az általános költségek figyelembe vétele nélkül az termesztőberendezésben jelentkező termelési költség 6 080 Ft/m². A két költség és jövedelemkategória eredményeként 798 Ft/m² fedezeti összeget kapunk, amely az ágazat jövedelemtermelő képességét fejezi ki. A költség-

haszon elemzést a hosszú távú beruházás gazdaságossági elemzéssel egészítettem ki, amely dinamikus hatékonysági mutatói arra engednek következtetni, hogy a beruházást érdemes megvalósítanunk, hiszen a mutatók értéke az elfogadás kritériumának megfelelnek, ám szakmailag nem túl kedvező értékeket kapunk.

Blokkrendszerű fóliaház elemzése során a hozamok elérték a 46,7 kg/m²-t, amely az értékesítési árak mellett egy nagyságrendileg 9 200 Ft/m² árbevételt eredményezett. A közvetlen termelési költsége a termesztőberendezésnek 6 753 Ft/m² volt, így a fedezeti összege 2 400 Ft/m². A beruházáselemzés során a meghatározott magas kezdeti tőkeigény a 7. évben megtérül, az NPV ebben az évben már 2 445 Ft/m² értéket vesz, a beruházás teljes élettartama alatt pedig a mutató értéke 18 673 Ft/m². A mutatók értékei egyértelműen arra engednek következtetni, hogy beruházást érdemes végrehajtani.

A harmadik termesztőberendezés, a modern üvegház kalkulációi során igen kedvező eredményekre jutottam. A hozam ezalatt a termesztőberendezés alatt kiemelkedően magas volt, 57,4 kg/m² paradicsom termett a teljes szezonban. A magasabb hozamok magasabb árbevételt is eredményeztek, 12 013 Ft/m²-t. A termelési költségek is meghatározóak az intenzitás miatt, értéke 8 720 Ft/m². Az ágazat jövedelemtermelő képességét a fedezeti összeg fejezi ki, amelynek értéke 3 300 Ft/m². A korszerű termesztőberendezés befektetett tőkeigénye

30 000 Ft/m². A megtérülése a 8. évben következik be, 13,6%-os IRR és 19 755 Ft/ m² NPV mellett. A dinamikus mutatók egyértelműen a beruházás elfogadása mellett szóló döntést támasztják alá. Abban az esetben, ha az általános költségeket is figyelembe vesszük, a beruházás megtérülése akkor is belátható időn belül bekövetkezik.

ÖSSZEGZÉS

A dolgozatban elvégzett költség-haszon elemzések beruházás gazdaságossági számítások és érzékenységvizsgálatuk arra enged következtetni, hogy a legnagyobb hatékonysággal és gazdaságossági paramétereit tekintve a legígéretesebb a modern üvegház termesztőberendezés. A várható beruházási támogatások még kedvezőbb feltételeket biztosítanak a beruházás eredményességének és megvalósíthatóságának. A legérzékenyebben a hagyományos fólia gazdaságossága reagál a hatótényezők változására, míg a blokkrendszerű fólia és az üvegház a hatótényezők sokkal magasabb – és közel azonos – mértékű változását képes elviselni anélkül, hogy gazdaságtalanba fordulna a termelés.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. APÁTI F. (2013): Merre tart a magyar gyümölcsstermesztés? Zöldség- Gyümölcs Piac és Technológia. 9. 10 p.
2. BREALY, R. A. – MYERS, S. C.: 2005. Modern vállalati pénzügyek. Panem Könyvkiadó, Budapest. 127-147. p.
3. KICSKA T. (2014): Hajtatott paprikatermesztési technológiák összehasonlító gazdasági elemzése, Debreceni Egyetem, Debrecen, 34.p
4. TÉGLA ZS.(2009): A zöldség-hajtatás méret-ökonómiai kérdései, PhD értekezés, Szent István Egyetem, Gödöllő, 36.p

SUMMARY

Results of the economic analysis suggest that the most efficient production method is the modern, Dutch greenhouse technology; however, this statement is not backed by every indicator: each type has its own advantages and disadvantages. Regarding the future, the installation of such types or even (in the technical sense) more modern growing equipment may be considered as a prospect for capital intensive and larger businesses.

ERDŐS ADÉL DOROTTYA

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

MEGÉRI-E INTENZÍV HOMOKTÖVIS-ÜLTETVÉNYBE FEKTETNI?

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉS

Magyarországon egyre többen vállalkoznak biogazdálkodás elindítására, illetve arra történő átállásra, hiszen napjainkban a természetes és egészséges alapanyagokat tartalmazó termékek iránti fogyasztói igény növekszik. Többek között a homoktövisből készült készítmények is ezért terjednek el egyre szélesebb körben. A homoktövis (*Hippophae rhamnoides* L.) a közel 250 féle összetevőjének köszönhetően méltán nevezhető „a gyógyító gyümölcsök királynőjének”. Kiemelendő a daganatgátló és immunerősítő hatása (Seléndy, 2013). Ezek alapján úgy vélem érdemes megvizsgálni e gyümölcs termesztés- valamint feldolgozástechnológiájának ökonomiai sajátosságait. A tanulmány fő célkitűzése annak megállapítása, hogy Magyarországon érdemes-e befektetni egy intenzív homoktövis-ültetvénybe a jelenlegi gazdasági körülmények között.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatómunka során primer és szekunder adatokat egyaránt felhasználtam. A primer adatokat több homoktövis termelőtől gyűjtöttem be, amelyek a technológiai műveletekre, legfontosabb ráfordításokra, fajlagos termelési mutatókra, valamint input és output árakra terjedtek ki. Adatgyűjtést követően modelleztem egy 10 hektáros ültetvény telepítését és annak működtetését. Ehhez egy determinisztikus elven működő szimulációs modellkalkulációt készítettem. A technológiai sajátosságokból kiindulva – a betakarítás két évente

valósítható meg a termőágak levágásával – úgynevezett „csúsztatott telepítést” feltételeztem, azaz az első évben 5 hektár, majd második évben újabb 5 hektár telepítésével kalkuláltam.

A kalkulációban egy intenzív technológiát feltételeztem, ami talajminőségben 32 AK/ha-ral jellemezhető, továbbá öntözőrendszer és kerítés kiépítését jelenti. A talaj minősége igen jónak tekinthető más általam felkeresett termelőkéhez képest. A hektáronkénti tőszám 1500 darab. A termésátlag intenzív körülmények között az első termőévben 12 t/ha, a beállt éveket illetően pedig 22 t/ha. Az értékesítési ár a bogyó esetében 600 Ft/kg, a velő literenkénti ára 2000 Ft.

EREDMÉNYEK

Egy intenzív ültetvény esetében mintegy 4,1 millió Ft a hektáronkénti telepítési költség. Az ezt követő 2 évig tartó ápolás hektáronként 274 ezer Ft-ba kerül évente. Így a termőre fordulásig számba vehető befektetett eszközérték után évente elszámolandó értékcsökkenési leírás 691 ezer Ft/ha. Egy beállt évben a termő ültetvényrész mintegy 7,3 millió Ft/ha, míg az ápolást igénylő ültetvényrész közel 1 millió Ft/ha közvetlen költséget igényel. A bogyó esetében 203 Ft/kg, míg a velőt illetően 416 Ft/l a szűkített önköltség. A termelési érték egy beállt évre vonatkozóan közel 20,2 millió Ft/ha.

Az ültetvény hosszú távú gazdaságosságát dinamikus beruházás-gazdaságossági mutatókkal (Szöllősi – Szűcs, 2013) vizsgáltam. A 15 évre

megállapított nettó jelenérték ($NPVr=3,24\%$) 411,1 millió Ft és a hozzá tartozó diszkontált megtérülési idő ($DPPr=3,24\%$) 6 év. A belső megtérülési ráta (IRR) 42%. Meghatároztam továbbá az éves szintű jövedelemtermelő-képességhez és a beruházás megtérüléséhez szükséges kritikus termésátlagokat is. Ahhoz, hogy ne legyen veszteséges a termelés 6,5 t/ha szükséges, viszont ahhoz, hogy megtérüljön már 7,4 t/ha kell. Az átlagos körülmények között várható 22 t/ha-os hozam ezen értékekhez képest igen kedvezőnek tekinthető. A számításaim alátámasztják Apáti (2014) megállapítását, amely szerint a homoktövis jó jövedelmezőséggel, valamint kedvező üzemgazdasági jellemzőkkel rendelkezik.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLAT

A homoktövis termesztése során előnynek tekinthető, hogy hazánk éghajlati adottsága megfelelő számára, valamint nem igényel speciális ápolási beavatkozást és jelenleg versenytársaktól sem kell tartani. A termelők körében azonban az összefogás lenne a célszerű, a feldolgozóipar számára történő nagyobb árualap biztosítása érdekében.

Annak, aki e gyümölcsfaj telepítésén gondolkodik, javasolom annak megvalósítását, hiszen a számítások azt igazolják, hogy igen magas hozamot és jövedelmet képes produkálni intenzív termesztéstechnológia alkalmazása mellett, illetve a beruházás kedvező megtérüléssel rendelkezik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Apáti F. (2014): A bogyós gyümölcsök helyzetértékelése. Kertészet és Szőlészet. 63. évf. 42. szám pp. 16-17.
2. Seléndy J. (2013): Gyakorlati biogazdálkodás 1. Mezőgazda Kiadó, Budapest pp. 43-55.
3. Szöllősi L. – Szűcs I. (2013): Beruházási döntéseket támogató rendszerek. In: Döntéstámogató módszerek és rendszerek. (Szerk. Felföldi J.) Debrecen, Debreceni Egyetem, AGTC, pp. 162-168.

SUMMARY

The sea buckthorn is known as the elixir of fruit and this is an ideal bio commodity. It is worth investing sea buckthorn plantation because of the result of the investment economic analysis. The Discounted Payback Period ($DPPr=3,24\%$) is 6 years and the Net Present Value ($NPVr=3,24\%$) is 411,1 million HUF in intensive circumstances. The Internal Rate of Return (IRR) is 42% in these conditions.

ERDŐS MENTA BERNADETT

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

SPECIÁLIS ÉTRENDŰEK FOGYASZTÓI MAGATARTÁSA A DEBRECENI VENDÉGLÁTÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Napjainkban egyre többen találkozunk a táplálékallergia és táplálékintolerancia kifejezésekkel, valamint az aktuális „divat diétákkal”, amik a házon kívüli étkezési formákra is hatással vannak. A vendéglátóegységek piacképessége mára már függ attól, hogy mennyire tudja kielégíteni a speciális étrendet követő fogyasztók igényeit. Ez az éppen aktuális rendeletek betartásán túl, nagyban függ attól is, hogy a vendéglátóhelyen dolgozók mennyire szakképzettek a témában. Az allergének feltüntetését a vendéglátásban jelenleg két rendelet szabályozza a tagországokra vonatkoztatva, az 1169/2011 EU rendelet és a 36/2004 (XII. 17.) FM rendelet. Ennek ellenére még szigorúbb szabályozásokra lenne szükség a fogyasztók egészségének megvédése érdekében. Mivel az ételintolerancia és ételallergia egyre több embert érint, így a vendéglátásnak is lépést kell tartania, ezen vendégek igényeinek kielégítésével. Akkor tudnak igazán piacképesek maradni, ha az étlap választékát úgy állítják össze, hogy a fent említett fogyasztók is tudjanak választani az ételek közül. A vendégek igényeinek kielégítése nagy odafigyelést igényel. A keresztszennyeződés megakadályozása érdekében, a különböző „mentes” ételek elkészítéséhez, el kell különíteni, kizárólag az erre a célra használt eszközöket.

Kutatásom célja, az volt, hogy feltérképezsem a vendéglátóegységek viszonyát a speciális módon étkező vendégekhez. A mintavételi helyszín kiválasztása az időtényező és költségvetési szempontok miatt esett Debrecenre. Kutatásomnak ezt a részét egy alapos feltérképezéssel kezdtem.

Hazai és külföldi véleményező oldalak top listáit vetettem össze (ittjartam.hu, etterem.hu, Tripadvisor), amiből sorrendet állítottam fel Debrecen vendéglátóegységei között. Ezekből egy 110 étteremből álló adatbázist készítettem egy Excel táblázat segítségével. A szakértői mélyinterjúk alanyai minden esetben étterem vezetők voltak, akik saját éttermeiket értékelték különböző témakörökben. A tíz interjúból, ötöt a hagyományos éttermek és vendéglők, kettőt pedig a szállásadáshoz kapcsolódó vendéglátóegységekből került ki. Ezeken kívül lehetőségem volt még egy kifőzdét, valamint egy csárda és egy street food étterem vezetőjének feltenni kérdéseimet. A kérdések legnagyobb százaléka a speciális étrendet követő fogyasztók igényeire és annak kielégítésére vonatkozott. Véleményem szerint, ezen a területen is van még hova fejlődni a vendéglátásnak, hiszen a vezetők 90%-a közepesre értékelte saját éttermét a felkészültséget illetően. Ők azt állították, hogy nem ez az étterem fő profilja, így nem helyeznek rá komolyabban hangsúlyt.

Úgy gondolom, a vendéglátásnak ez a formája még nagyon kezdetlegesen van jelen, és további szigorú előírásokra van szükség ahhoz, hogy a speciális étrendet követők is biztonsággal étkezzenek házon kívül is.

FREYTAG CSONGOR

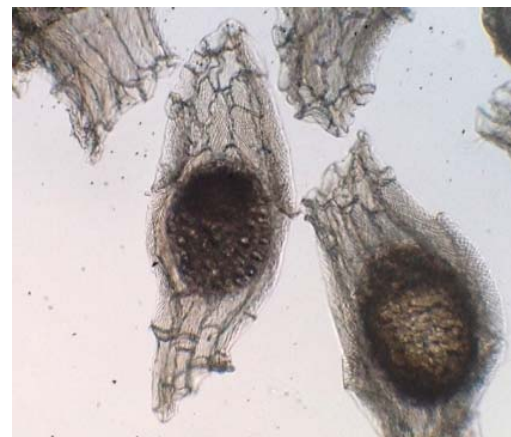
Debreceni Egyetem
Természettudományi és Technológiai Kar

NÖVÉNYI SZÖVETLENYÉSZETEK: SÁFRÁNYOK, ÉS ORCHIDEÁK

Növényi szövettenyészetek igen jelentősek mind a kutatásokban mind az alkalmazott biotechnológiában. Segítségükkel előállíthatjuk, gyógyszerek hatóanyagait, nagy mennyiségben olcsón klónozzhatunk növényeket vagy megóvhatjuk a ritka növény fajokat a kipusztulástól. Magyarországon az utóbbi még nem jellemző így célunk volt, hogy olyan szövettenyésztési eljárást dolgozzunk ki, amellyel lehetőség nyílik egy szövetbank létrehozása, mely konzervációbiológiai és kutatási célokat is szolgál.

Szövettenyészeteket indítottunk és stabil embriogén vagy organogén kallusz vonalakat hoztunk létre a következő *Crocus* fajokból *C. banaticus*, *C. heuffelianus*, *C. tommasianus*, *C. vittatus*, *C. sativus* és *C. scepusiensis*, ezek a tenyészetek a fajmegőrzés mellett, alkalmasak a *Crocus*ok szekunder metabolit termelésének vizsgálatára. Eddig egy orchidea fajt sikerült csíráztatni *Phalaneopsis* sp. Továbbá megkíséreltük csíráztatni a következő orchidea fajokat *Anacamptis sancta*, *Himantoglossum montis-tauri*,

H. adriaticum és *Ophrys lylia*. Az orchidea tenyészetek felhasználása célja lehet a természetes állományok regenerációja vagy a növényi gombapartnerek vizsgálat.

Anacamptis sancta magjai, fénymikroszkópos felvétel

GÉGÉNY JÁNOS

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

A MAGYAR IFJÚSÁG ÉS A SZEXUALITÁS - VÁLTOZÁSOK AZ EZREDFORDULÓ ÓTA

BEVEZETÉS

A szexualitás, ugyanúgy, ahogy a gender, társadalmi konstrukció, és bár a szexualitáskutatás történetének elején kevesen gondolták, társadalmilag erősen meghatározott. Különböző változatai léteznek adott történeti kor és adott társadalom tulajdonságainak függvényeként. (Bussey, Bandura 1999) Egyben olyan téma és izgalmas kutatási terület, ami életünk minden szakaszát végigkíséri, de az életkori kategóriák közül legmeghatározóbban ifjúkorban válik igazán nagy jelentőségűvé. (Johansson 2007; DeLamater 2015) A magyar ifjúság körében számos a szexualitást érintő változás zajlott le az ezredforduló óta és zajlik jelenleg is, amelyek közül a mérhetőek azonosításával és lehetséges okaik feltárásával foglalkozom.

A KUTATÁS MÓDSZERTANA

A téma átfogó jellegét tekintve kevert módszert alkalmazva kerülök közelebb a megoldáshoz. A survey adatok elemzését, elméleti-szakirodalmi elemzéssel és kvalitatív tartalomelemzéssel egészítem ki, amelyek egy az alapozott elmülethez (Grounded Theory) közel álló kutatási praxist alkotnak. Ez a kutatási gyakorlat egy a nyers adatok értelmezésétől az elméletalkotásig és az elmélet empirikus tesztelésig vezető út végigjárását teszi lehetővé. A felhasznált survey adatok a Magyar Ifjúság és a HBSC hazai és nemzetközi nagymintás ifjúságkutatások eredményei.

VÁLTOZÁSOK AZ IFJÚSÁG SZEXUÁLIS GYAKORLATÁBAN

Az ifjúság körében a legszembetűnőbb változások a következők:

Bár az első szexuális együttlét átlagos ideje csak kis mértékben változott a kutatások ideje alatt, szűkült az ettől az átlagtól való átlagos távolság. Egyre kisebb tehát az életkori szórás, amin belül kialakul az átlag, vagyis egyre ritkábbnak számít a 15-16 év körüli átlagtól való eltérés.

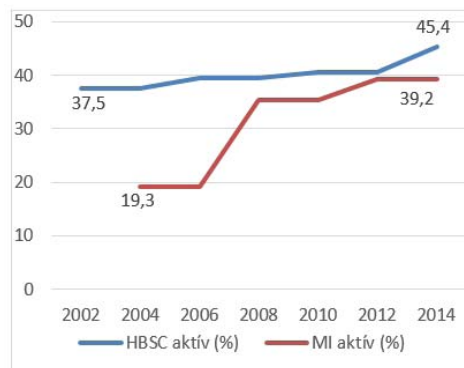
A párkapcsolattal és a szexuális partnerrel rendelkezők száma folyamatosan növekszik, a Magyar Ifjúság által vizsgált „idősebb” korosztályokban pedig egyre szemmel láthatóbban elvállik a két partnerforma. Egyre többen rendelkeznek szexpartnerrel, párkapcsolat nélkül.

Mindezek mellett a szexuálisan aktív fiatalok aránya is folyamatosan növekvő trendeket mutat mindkét kutatás szerint. (1. ábra)

A VÁLTOZÁSOK LEHETSÉGES OKAI

A változások feltételezhető okait a szexualitás társadalmi meghatározottságából kiindulva a társadalmi minták, (Scripting Theory) szocializációs és identitáselméletek szintéziséből levezetve a szocializációs ágensek (család, iskola, média kortársak) változásaiban és az általuk közvetített, cselekvés és identitásminták tartalmi változásában, valamint az ezekhez a mintákhoz való megváltozott

hozzáférésben találtam meg. Röviden: Változtak az ágensek, a közvetített, elérhető minták és így a gyakorlat is.

1. ábra. A szexuálisan aktívak aránya a 15-18 éves korosztályban a két ifjúságkutatás idősoros adatai alapján.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106, 676-713.
2. DeLamater, J. & Plante, R. F. (2015): - Handbook of the sociology of sexualities. New York, Springer
3. Johansson, T. (2007): - The transformation of sexuality, in contemporary Youth Culture. Burlington, Ashgate Publishing
4. Glaser, B. G. & Strauss A. L. (2006): The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research. California, Transaction Publishing.

SUMMARY

The focus of this research is on the changes concerning the sexuality of contemporary Hungarian youth. According to the two most employable empirical research projects in the area there are multiple changes in the sexual practice of youngsters and adolescents. Starting from the premises that sexual conduct is shaped by society, a synthesis of socialisation- identity- and social scripting theory is used to identify the causes of such measurable changes. The presumable explanation of the experienced phenomena are connected to the changes in the identity pattern and social script transferring agents such as family, school, media or peers. In sum: Agents, scripts, and the accessibility of scripts have changed and caused changes in practice.

GYARMATI ÉVA

Debreceni Egyetem
Népegészségügyi Kar

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ ÁLTALÁNOS ISKOLÁS GYERMEKEKET CÉLZÓ TANÓRÁN KÍVÜLI TANODA PROGRAM HATÁKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

BEVEZETÉS

Az Egészségügyi Világszervezet megállapítása szerint az egészséggel összefüggő esélyegyenlőtlenségek hátterében a gazdasági és társadalmi erőforrásokhoz, valamint a szolgáltatásokhoz való hozzáférés méltánytalan eloszlása áll. A nagy létszámú inaktív társadalmi csoportokat jellemző egészségügyi, oktatási, és munkavállalási tényezők rendkívüli mértékben csökkentik a boldog és egészséges élet megvalósításának esélyét. Ezek közül is kiemelhető a közoktatás, amely Magyarországon más országokhoz képest nagyon kis mértékben tudja csökkenteni a hátrányos családi háttér negatív hatásait a tanulók iskolai teljesítményére, amelynek jelentős számban kárvalottjai a hátrányos helyzetű családokban nevelkedő tanulók, köztük a roma iskolások jelentős része. A 2012. évi PISA felmérés szerint a magyar diákok teljesítménye egy vizsgált területen sem éri el az OECD-átlagot. 2009-hez képest minden területen romlott az eredményük; matematikából a legnagyobb mértékben, közel 6 százalékponttal.

CÉLKITŰZÉSEK

Ezen problémákat megismerve tűztem ki célul azt az iskolai teljesítményt és továbbtanulást támogató, tanórán kívüli program (tanoda) eredményességének vizsgálatát, melyben magam is részt vettem önkéntesként. A tanoda diákjainak jellemzői közötti összefüggések keresését vizsgáltuk a programban való részvétel tartósságával és a

tanulmányi teljesítmények változásával.

MÓDSZERTAN

A programban 64 diák vett részt, főként hátrányos helyzetű és roma származásúak, akiknek átlagos képzettségi szintjének emelése volt a cél magyar, matematika és idegen nyelv tantárgyakból, továbbá a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése. A debreceni nagysándor telepen működő tanoda 2 éves időtartamban működött és 8 debreceni általános iskola diákja vett benne részt. A vizsgált adatokat képezték a diákok etnikai és családi jellemzői, melyek felmérése önbevallás alapján készült. Továbbá begyűjtésre került a programban való megjelenések száma és a diákok iskolai teljesítménye a két év során. A vizsgált diákok 84%-a él szegény családban hátrányos körülmények között, és 50%-uk vallotta magát roma származásúnak. A tanoda munkájában átlagosan 20 hónapon keresztül vettek részt, átlagosan 37 foglalkozáson részt véve.

1. ábra. A programban résztvevő tanulók jellemzői

Fiúk aránya (%)	53
Átlag életkor (év)	13 (min. 10, max. 18)
Romák aránya (%)	50
4. osztályosok (%)	5
5. osztályosok (%)	28
6. osztályosok (%)	27
7. osztályosok (%)	23
8. osztályosok (%)	17
Programban töltött idő átlaga (hó)	20
Részvételi alkalmak átlaga (db)	37

EREDMÉNYEK

Mindhárom vizsgált tantárgy ismereteiben szignifikáns javulás következett be: magyar nyelv és irodalomból 26%, matematikából 38%, és idegen nyelvből 24% javulást mutattak a programban résztvevők. Ezzel szemben az iskolai tanulmányi eredményekben szignifikáns csökkenés ($p < 0,001$) következett be a program végére, amely ellentmond a tantárgyi ismeretek javulásának. A gyermekek 48%-ának iskolai átlaga javult, azonban 51%-ának romlott a program végére, a programban elért felmérők eredményeivel pedig nem találtunk szignifikáns kapcsolatot.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1D. Cutler, A. Lleras-Muney: Education and Health: Evaluating Theories and Evidence, NBER 2006
2. Commission on Social Determinants of Health (CSDH), EVSz 2008
3. Ádány R. (2011): Az egészség meghatározó tényezője. az iskolázottság. Megelőző orvostan és népegészségtan, Tankönyvtár.

SUMMARY

A gyermekek 94%-ának tanodai teljesítménye szignifikánsan javult mindhárom tárgyból a két év során. A gyermekek 48%-ának iskolai átlaga javult, 51%-ának romlott a program végére; összességében az iskolai átlag nem szignifikánsan nőtt a hátrányos helyzetű tanulók körében a nem hátrányosakéhoz képest, a roma tanulók körében a nem romákhoz képest. A tanodai felmérők eredményei és az iskolai átlagok közti korreláció nem mutatott összefüggést.

GYURKÓ BRIGITTA

Debreceni Egyetem
Állam - és Jogtudományi Kar

A JOGI SZABÁLYOZÁS HATÁSA A SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS GYAKORLATÁRA

Az intelligencia bár nem mindenható, mégis esélyt ad a kezünkbe, hogy felvegyük a harcot az általunk létrehozott káros változásokkal szemben. Ezen hatások közé sorolhatjuk a hulladék felhalmozódását is. Hazánk egyre több feladatot átlőelő programjává vált a hulladékgazdálkodás megreformálása. A környezetvédelem elsődleges szerepet kapott a törvényalkotás színterén is.

A hulladék mennyisége elérte azt a kritikus szintet, amely már nem ad lehetőséget a további halogatásra. A tudomány mai szintjén a legelfogadottabbnak, valamint a leginkább költséghatékonynak a szelektív hulladékgyűjtés tekinthető. A kutatásom több jogtudományi módszer együttes alkalmazására épül. Első körben tisztázom a fogalmi kereteket (az érintett hulladékok körét és fogalmát, a lehetséges gyűjtési módszereket, a szereplőket és azok kötelezettségeit), leírva – általánosságban – az elkülönített gyűjtés értelmét, céljait. Felvázolom a jogi szabályozás rendszerét (dogmatikai módszer). A következő vizsgálati szempontok alapján kívánom elvégezni a szabályozás elemzését: koherencia, közgazdasági/gazdasági feltételek figyelembe vétele, uniós megfelelés, alapelvek érvényesülése, célszerűség. Kutatásom magába foglalja a hazai jogszabályi háttér elemzését 2000-től (történeti és elemző módszer). A hazaiakon túl az európai uniós szabályok is vizsgálatom tárgyát képezik.

A jogi háttér vizsgálatát követően, a gyakorlatra helyezem a hangsúlyt (problémafeltárás és interdiszciplináris megközelítés), és pontos adatok

elemzésével egy tiszta képet alkotok a hazai, főként a szelektív hulladék mennyiségével, típusaival kapcsolatban. A feldolgozásra került adatok alapján egy statisztikai értékelést végzek, amelynek bázisa az, hogy a jogszabályi változásokkal milyen kapcsolatban van a hulladék mennyisége, tehát: milyen befolyással bír az állami hatalom az emberek tudatára és szokásaira. A nagyobb összefüggések vizsgálata mellett kiválasztok egy konkrét, a szelektív gyűjtéssel érintett hulladékkezelési vállalkozást, s annak a helyzetét is igyekszem bemutatni, kifejezetten a jogi szabályozás tükrében (esettanulmány). Részletes, minden tagállamra kiterjedő jog-összehasonlítást nem tudok végezni, ugyanakkor minél több "jó gyakorlatra" igyekszem rámutatni, amelyeknek a tapasztalatai esetleg hazánkban is hasznosíthatók.

HADADI ÁGNES

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

KIÉGÉS A JOGÁSZOK ÉS JOGHALLGATÓK KÖRÉBEN

BEVEZETÉS

Mind a szakirodalmat, mind egy könyvesbolt polcait áttekintve láthatjuk, hogy nagyon sok anyag található a kiégés vagy más néven a „burnout” szindrómával kapcsolatban. Közismert, hogy a probléma sokakat érint, széles körben ismert a társadalom részéről is, sok szakdolgozat és könyv foglalkozik a jelenség definiálásával, a tünetek leírásával és a lehetséges megelőzési módszerekkel. Szakmák széles spektrumát vizsgálták már a kiégés szempontjából. Ahogyan sokféle szakmában megjelenhet, úgy sokféle tünetekben is kifejeződhet a kiégés, sőt, több tünet tünet-együttest alkotva is előfordulhat. A mentális és lelki megterhelések átcsaphatnak testi tünetekbe is: az egyén szomatizáció révén testi tüneteket tapasztalhat. Ilyen tünetek lehetnek: alvászavar és alvásproblémák, önértékelési zavarok, depresszió jelenhet meg. Ezeken kívül olyan különféle függőségek jelenhetnek meg, amelyek a normálistól vagy korábban megszokottól nagyon eltérő szintre emelkedhetnek az adott egyénre tekintve, mint pl.: gyógyszer-, alkohol-, nikotinfüggőség (Fekete, 1991). A nemzetközi tudományos szakirodalomban már megjelentek a bírói kiégésre vonatkozó kutatások (Tsai és mtsai, 2010), viszont magyar tekintetben nem jellemző.

A KUTATÁSI MINTA ÉS A MÓDSZER

Az előkutatás folyamán a Debreceni Egyetem jogászhallgatóit vizsgáltam, akik nappali tagozatos hallgatók voltak (112 fő, 42 férfi és 70 nő, átlagéletkor 21,3). Kezdetben internetes terjesztéssel próbáltam

a kérdőívet minél több hallgatóhoz eljuttatni, mivel szinte elenyésző számú adatot sikerült így gyűjtenem, ezért kinyomtatott, papíros formában is gyűjtöttem adatokat.

Debreceni székhelyű jogászokat kerestem meg email-es formában, kérve őket a kérdőív kitöltésére (a minta 108 fős volt, 53 férfi 55 nő, 45,6 átlagos életkor, a legtöbb ügyvéd).

A kutatási munka áttekinthetőségért egy olyan modell került szerkesztésre, amely tartalmazza az összes olyan tényezőt, melyről adatra van szükségünk:

Demográfia adatok: joggyakorlási terület (pl. büntetőbíró, igazságügyi szakértő stb..) nem, életkor.

Burnout tüneti kérdőív: Steven H. Appelbaum, 1980-as kérdőíve, mellyel a szindróma mind testi, mind pszichés tüneteiről kaphatunk adatot.

Rahe-féle Rövidített Stressz és Megküzdés Kérdőívből az élet értelmébe vetett hitet az Élet Értelme Skálával került vizsgálatra (Rahe és Tolles, 2002; Susánszky, Konkoly Thege, Stauder és Kopp, 2006).

Szubjektív jóllét: Az 5 tételes WHO Jól-lét Kérdőív (Bech és mtsai, 1996) magyar változata. Elsődleges cél, hogy képet kaphassak a jogászhallgatók és jogászok kiégési állapotáról, arról, hogy mit gondolnak, egyáltalán valós veszély-e az adott szakmában a kiégés, fontos-e vele foglalkozni. Továbbá mit gondolnak, a joggyakorlás mely területe hordozza magában a leginkább a kiégés lehetőségét.

Kíváncsi vagyok arra, hogy a jogászok mit

gondolnak, mely területen dolgoznak a legkiégettebb szakemberek, hogyan értékelik a saját szakterületüket a kiégést tekintve. Valós problémának tarják-e, amire oda kell figyelni.

1. táblázat: jogászok és joghallgatók

	Mit gondol, mely területen a legkiégettebbek a joggyakorlók?						Összesen
	Bíró	Nem területfüggő	Büntetőjogi terület	Ügyvéd	Család és közjog	Egyéb	
jogász	48	11	11	20	18	0	108
	44,4	10,2	10,2	18,5	16,7	0,0	100,0
j.hall.	46	23	18	3	11	11	112
	41,1	20,5	16,1	2,7	9,8	9,8	100,0
Összesen	94	34	29	23	29	11	220
	42,7	15,5	13,2	10,5	13,2	5,0	100,0

EREDMÉNYEK

A joghallgatók magasabb kiégés aránnyal rendelkeztek, mint a jogászok, melynek több oka is lehet: maga a kiégés hallgatók esetében is megjelenhet. Bár korábbi kutatások utaltak különbségekre a kiégést és a nemeket tekintve, jelen kutatásban nem találtam különbségeket, ami arra utalhat, hogy a szindróma mindkettő nemet tekintve ugyan olyan arányban fordulhat elő.

Kiégés szempontjából a leginkább veszélyeztetett terület megegyezik: mind a hallgatók, mind a jogászok a bírók munkáját tartották a leginkább veszélyeztetettnek ebből a szempontból (1. táblázat).

A jogászok között a fiatalabbakra volt jellemzőbb a kiégés, melynek lehetséges oka lehet, hogy a tapasztalat csökkentheti a kiégés megjelenésének veszélyét.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Appelbaum S. H. (1980). Managerial/ Organizational stress: Identification of factors and symptoms. *Health Care Management*, 5(1), 7–16.

2. Bech, P., Staehr–Johansen, K., Gudex, C. (1996). The WHO (Ten) Well-Being Index: validation in diabetes. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 65(4), 183–190.

3. Fekete S. (1991). Segítő foglalkozások kockázatai – helper szindróma és a burnout jelenség. *Psychiatria Hungarica*, 4(1), 17–29.

4. Morvai V. (2005). A kiégési (burnout) szindróma. *Foglalkozás-Egészségügy*, 9(2), 6.

5. Rahe, R. H., Tolles, R. L. (2002). The Brief Stress and Coping Inventory: a useful stress management instrument. *International Journal of Stress Management*, 9(2), 61–70.

6. Susánszky, É., Konkoly, Thege, B., Stauder, A., Kopp, M. (2006). A WHO Jól-lét kérdőív rövidített (WBI-5) magyar változatának validálása a Hungarostudy 2002 országos lakossági egészségfelmérés alapján. *Mentálhigiéné és pszichoszomatika*, 3(7), 247–255.

7. Tsai, F., Chan, Ch. (2010). Occupational stress and burnout of judges and procurators. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 83, 133–142.

ÖSSZEGZÉS

A kutatás rávilágított egy új, izgalmas kérdéskörre, melyet érdemes kutatni, ez pedig a joggyakorló szervek kiégésének vizsgálata.

HADHÁZI DÁVID

Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

„A CÉL HALÁL, AZ ÉLET KÜZDELEM...” ? A TÉNYLEGES ÉLETFOGYTIG TARTÓ SZABADSÁGVESZTÉS A BŰNMEGELŐZÉS SZEMPONTJÁBÓL

BEVEZETÉS

A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés 1993-as bevezetése, majd a jogintézmény alkalmazási körének 1998-as kiterjesztése óta a tudományos viták középpontjában áll, a jogi szakma képviselői mind a büntetés mellett és ellen érvek sokaságát sorakoztatták fel az elmúlt időszakban.

Előadásomban a tényleges életfogytiglant mutatom be, szabályozásának legfontosabb kérdéseit érintve, különös tekintettel arra, hogy büntetési rendszerünk legszigorúbb szankciója mennyire tölti be feladatát a bűnmegelőzésben, azaz az egyéni és az általános prevenciót. A címben szereplő, Madách Imre művéből, Az ember tragédiájából kölcsönzött idézet – bár más értelemben, de – kérdésként ez esetben is feltehető: e büntetés célja az (elnyújtott) halál, vagy be tud tölteni más funkciókat is?

A TÉNYLEGES ÉLETFOGYTIGLAN HATÁLYOS SZABÁLYOZÁSA

Legmagasabb jogforrási szinten az Alaptörvény rendelkezik a tényleges életfogytiglanról, a IV. cikk (2) bekezdése kimondja: „Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

A szankció részletszabályait a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) tartalmazza. A Btk. a büntetések között említi a szabadságvesztést, melynek két formáját ismeri: a határozott ideig tartót és az életfogytig tartót.

Ez utóbbinak is két altípusáról beszélhetünk. A bíróság az ítéletében meghatározhatja azt az időpontot, amikor az elítélt legkorábban feltételesen szabadságra bocsátható. Ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja, akkor beszélünk tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésről.

A EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK ÍTÉLETEI

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a magyar tényleges életfogytiglan szabályozását több ízben is vizsgálta. 2014-ben a Magyar László kontra Magyarország ügyben elmarasztalta hazánkat a büntetés embertelen mivolta miatt, ugyanis a Bíróság álláspontja szerint az nem biztosítja az elítéltnak a szabadulás reményét.

Erre válaszként született meg a magyar Országgyűlés részéről – a reményhez való jog biztosítása végett – a kötelező kegyelmi eljárás. Ennek lényege egy speciális, végső soron a köztársasági elnöki kegyelemhez kötődő eljárás útján történő felülvizsgálat, 40 év elteltével.

Legutóbb 2016-ban hozott az Emberi Jogi Bíróság Magyarországot elmarasztaló – még nem jogerős – ítéletet, már az új szabályozás vizsgálatával, azt még mindig nem megfelelőnek találva. A Kormány az ítélet ellen a Bíróság Nagykamarájához fordult.

A BÜNTETÉS CÉLJA

A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja a speciális és a generális prevenció, vagyis a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

Az előadásom középpontjába helyezett kérdés, melyet részletesebben kívánok vizsgálni, hogy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés milyen mértékben felel meg ennek, a Büntető Törvénykönyv által támasztott célnak, illetve ha nem felel meg teljeskörűen, milyen módosításokkal lehetne e cél megvalósítását elérni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Antal Szilvia – Nagy László Tibor – Solt Ágnes: Az életfogytig tartó szabadságvesztés empirikus vizsgálata. In Virágh György (szerk.): Kriminológiai tanulmányok 46. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet, 2009.
2. Belovics Ervin – Nagy Ferenc – Tóth Mihály: Büntetőjog I. - Általános Rész. Budapest, HVG-ORAC, 2014.
3. Blaskó Béla: Magyar Büntetőjog. Általános Rész. Budapest – Debrecen, Rejtjel, 2013.
4. Csernyánszky Lajos – Horváth Tibor – Heylmann Katalin [et al.]: Büntetés-végrehajtási jog. Budapest, Rejtjel, 2007.
5. Csóti András: A magyar börtönügy új kihívása: a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés. In: Börtönügyi Szemle, 2005. 24. évf. 2. sz.

SUMMARY

In my presentation I deal with life sentence without the possibility of parole and its statutory background. I also study the judgements of the European Court of Human Rights which are relevant to Hungary and to our topic. Primarily, I intend to answer the question whether this sanction fulfils its purpose in the fields of special and general prevention.

HAHN VIKTÓRIA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

HUMÁN PAPILLOMA VÍRUS 11 SZEKVENCIÁK LCR AKTIVITÁSÁNAK VIZSGÁLATA LÉGÚTI PAPILLOMATÓZISBAN

BEVEZETÉS

A személyre szabott orvoslás egyre nagyobb teret kap a klinikai gyakorlatban. A betegek és betegségeik egyedi változatosságát megismerve a betegség prognózisa pontosabban előre jelezhető és a kezelés hatékonysága is nő.

Munkánk során a légúti papillomatózis kórokozájának, a humán papillomavírusnak (HPV) genomszintű variabilitását tanulmányozzuk, hogy ebből a betegség várható kórlefolyására és kezelésére vonatkozó adatokat nyerjünk.

A légúti papillomatózis leggyakrabban a gégében megjelenő jóindulatú, de az életminőséget rontó megbetegedés, amelyet elsősorban HPV6 és HPV11 okoz. A HPV11 okozta megbetegedések rendszerint súlyosabb lefolyásúak.

Munkacsoportunk korábbi kutatásai kimutatták, hogy a HPV11 genomjának variabilitása és a vírusgének expresszióját szabályozó genomi régió (long control region, LCR) aktivitása összefügghet a betegség kórlefolyásával. A LCR aktivitásának vizsgálata klónozási kísérletekben eukarióta sejtek transzfektálásával történik.

ANYAGOK ÉS MÓDSZEREK

A HPV11 szekvenciák LCR-ének polimeráz láncreakcióval történő felszorzása után a termékeket tisztítottuk, az LCR inzerteket restrikciós enzimekkel hasított vektorba (pALuc) ligáltuk,

majd a kész konstruktokat *Escherichia coli* XL1 Blue baktériumtörzsbe transzformáltuk. Transzformálás után a baktériumokat 50 µg/mL ampicillint tartalmazó szilárd LB táptalajra oltottuk. Másnap a kinőtt telepekből folyékony kultúrát indítottunk, és plazmidot izoláltunk belőlük. Ezek után restrikciós emésztéssel ellenőriztük, hogy a plazmid konstrukt tartalmazza-e az LCR inzertet.

Az inzertet hordozó klónokból nagyobb mennyiségű plazmid DNS-t izoláltunk és ezek megfelelőségét is ellenőriztük. Ha a klón megfelelőnek bizonyult, az azt hordozó baktériumokat fagyasztottuk és -70°C-on tároljuk.

EREDMÉNYEK & TOVÁBBI LÉPÉSEK

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy öt különböző súlyosságú légúti papillomatózisból származó kilenc HPV11 szekvencia LCR-ének klónozása sikerrel zárult. Ezután ezen hosszú szabályozó régiók aktivitásának vizsgálatát tervezzük, eukarióta sejtek transzfektálásával.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bennett RS, Powell KR (1987). Human papillomaviruses: associations between laryngeal papillomas and genital warts. *Pediatr Infect Dis J* 6:229–232.
2. Rimell FL, Shoemaker DL, Pou AM, Jordan JA, Post JC, Ehrlich GD (1997). Pediatric respiratory papillomatosis: prognostic role of viral typing and cofactors. *Laryngoscope* 107:915–918.
3. Wiatrak BJ, Wiatrak DW, Broker TR, Lewis L (2004). Recurrent respiratory papillomatosis: a longitudinal study comparing severity associated with human papilloma viral types 6 and 11 and other risk factors in a large pediatric population. *Laryngoscope* 114:1–23.
4. Boudjemaa S, Leboulanger N, Dainese L, De Cremoux P, Ducou Le Pointe H, Coulomb A (2014). Metastatic squamous-cell carcinoma of the lung arising in a 12-year-old boy with juvenile recurrent respiratory papillomatosis of neonatal onset. *Turk Patoloji Derg* 30:133–136.
5. Mauz PS, Zago M, Kurth R, Pawlita M, Holderried M, Thiericke J, Iftner A, Stubenrauch F, Sotlar K, Iftner T (2014). A case of recurrent respiratory papillomatosis with malignant transformation, HPV11 DNAemia, high L1 antibody titre and a fatal papillary endocardial lesion. *Virology J* 11:114.
6. Omland T, Lie KA, Akre H, Sandlie LE, Jebsen

P, Sandvik L, Nymoer DA, Bzhalava D, Dillner J, Brøndbo K (2014) Recurrent respiratory papillomatosis: HPV genotypes and risk of high-grade laryngeal neoplasia. *PLoS ONE* 9: e99114.

7. Xiao Y, Wang J, Han D, Ma L (2015) A case of the intrapulmonary spread of recurrent respiratory papillomatosis with malignant transformation. *Am J Med Sci* 350:55–57.

8. Gáll T, Kis A, Tatár TZs, Kardos G, Gergely L, Szarka K (2013) Genomic differences in the background of different severity in juvenile-onset respiratory papillomatosis associated with human papillomavirus type 11. *Med Microbiol Immunol* 202:353–363.

9. Karatayli-Ozgursoy S, Bishop JA, Hillel A, Akst L, Best SRA (2015) Risk factors for dysplasia in recurrent respiratory papillomatosis in an adult and pediatric population. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1–7.

10. Protokollok

SUMMARY

During our research our team carried out experiments related to the human papillomavirus type 11 in respiratory papillomatosis (RP). Our hypothesis was that there might be a relationship associated between the different outcomes of RP, and the genome variability of the virus, and the activity of the virus' long control region. So far, we managed to clone the LCRs into plasmid vector. Our aim is to measure the luciferase activity of the gene expression controller LCR using the transfection of eukaryotic cells.

HORVÁTH JÓZSEF

University of Debrecen
Faculty of Medicine

**ORAL HEALTH MAY AFFECT
THE PERFORMANCE OF MRNA-
BASED SALIVA BIOMARKERS
FOR ORAL SQUAMOUS CELL
CANCER**

Aim(s): Oral squamous cell carcinoma (OSCC) has a dismal 50% five-year survival rate, emphasizing the need to develop reliable and sensitive tools for early diagnosis. The aim of this study was to evaluate the performance of 7 previously identified, potential mRNA biomarkers of OSCC and the identification of miRNA biomarkers in saliva samples of Hungarian patients.

Methods: Thirty one consecutive patients with recently diagnosed and untreated OSCC were recruited from the Department of Oral Surgery (Faculty of Dentistry, University of Debrecen, Hungary), between June 2011 and May 2012. Thirty age- and gender-matched subjects, and 29 young healthy subjects, consecutively admitted for dental check-up at the Department of Restorative Dentistry and Department of Periodontology (Faculty of Dentistry, University of Debrecen, Hungary), represented the "control" groups. Exclusion criteria were: a prior history of cancer, coexisting diabetes, autoimmune disorder or contagious diseases. RNA was isolated and reverse transcribed from filtered saliva samples. Expression of the putative OSCC biomarkers (DUSP1, OAZ1, H3F3A, IL1B, IL8, SAT and S100P), 2 biomarkers of inflammation (IL6 and TNF α), 8 putative normalizing genes and 5 miRNA biomarkers on multicentric saliva samples: 74 samples from tumor patients and 64 control samples (miR-31, miR-184, miR-191, miR-345 and miR-424) were quantified from each sample using real-time quantitative PCR. The study was approved by the Ethics Committee of the University of Debrecen. The study participants were all invited, and gave their

written, informed consent.

Results: In contrast with previous studies, the expression pattern of the 7 mRNA biomarkers was similar between OSCC patients and age-matched control patients in the Hungarian patient population. On the other hand, 5 of the 7 mRNA biomarkers were present at significantly higher levels in saliva samples of OSCC patients when compared to young control patients. The best biomarker combination could distinguish only the OSCC vs. young control patients, but not the OSCC vs. age-matched control patients. We could detect higher expression of the 5 miRNAs in the saliva samples of tumor patients vs. control patients, but the differences were not significant (P-values were higher than 0.05). Salivary IL6 mRNA level was analyzed in a larger OSCC/age-matched control patient cohort (107/94), to validate its suitability as an OSCC-specific biomarker. The IL6 expression was quantifiable in 71 cases of 107 tumor samples and in 17 cases of 94 age-matched control samples. The difference was significantly higher, P value was lower than 0.0001.

Conclusion: The significant differences between our results and previous studies, and the clinical characteristics of the patients suggest that inflammatory processes in the oral cavity may affect the performance of the 7 putative salivary mRNA biomarkers. The relative gene-expression level of 5 miRNAs was higher in samples of tumor patients, but the qPCR method was not enough sensitive for detection the significant differences.

Since IL6 mRNA was quantifiable in the majority of OSCC cases, but only in a few control samples,

salivary IL6 mRNA may be utilized as part of a
biomarker combination to detect OSCC.

ILLÉS ÁRPÁD

Debreceni Egyetem
Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és
Környezetgazdálkodási Kar.

ŐSZI BÚZA GENOTÍPUSOK NÖVÉNYFIZIOLÓGIAI PARAMÉTEREINEK VIZSGÁLATA ELTÉRŐ AGROTECHNIKAI FELTÉTELEK KÖZÖTT

BEVEZETÉS

Magyarország szántóterülettel jól ellátott ország, viszont szántóterületeink 70%-át 4 növényfaj foglalja el (Pepó-Csajbók, 2014). A kedvező vetésforgó nehezen megoldható tényező a jelen gazdasági helyzetben. A tápanyag visszapótlás gyakran negatív mérleget mutat, és helytelen makro és mikroelem arányt. A köztermesztésben rendkívül széles spektrumú őszi búza fajta szortiment áll rendelkezésükre a gazdálkodóknak. A nagyszámú új fajták megjelenése generálta a kutatási témát. Szükségünk van a fajták pontos tápanyag, elővetemény és egyéb igényeinek megismerésére. A fajták pontos ismerete elengedhetetlen tényező a sikeres termesztési gyakorlathoz. Vizsgálatom célja a fajták összehasonlítása és megismerése egy komplex több tényezős szántóföldi fajtakísérletben.

ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

Vizsgálatainkat a Debreceni Egyetem Látóképi Növénytermesztési Kísérleti Telepén végeztük, ahol kiváló minőségű mészlepedékes csernozjom talaj állt rendelkezésünkre. A kísérletet négy hazailag közkedvelten alkalmazott fajtán (Ingenio, Mv Nádor, Celulle, Lukullus) végeztük. A vizsgálatot kontroll, közepes (N90+PK) és egy viszonylag magas (N150+PK) tápanyagszinten végeztük szudánifű, napraforgó, kukorica elővetemény után. Vizsgálataink a növénymagasság, növekedésdinamika, vízhasznosítás, fotoszintézis kapacitás, levélterület és a levél klorofill tartalmára terjedtek ki. Korreláció elemzés során összefüggést

kerestünk a levél klorofilltartalma és levélterülete és a termés, tápanyagszint, elővetemény és fajta között. A növényfiziológiai és korreláció elemzéseken kívül megvizsgáltuk a termés alakulást és a termést leginkább befolyásoló tényezők szerepét és mértékét.

EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

Vizsgálataink során megállapítottuk, hogy elővetemény szempontjából a szudánifű elővetemény tette lehetővé a legnagyobb növénymagasságot 91,4 cm-rel, növekedésdinamikát 1,20 cm/nap, vízhasznosítási értéket 14,58 kg mm⁻¹, illetve terméseredményt 8191 kg ha⁻¹. Fajta szempontjából a Lukullus fajta érte el a legnagyobb növénymagasságot 99,1 cm és növekedésdinamikát 1,38 cm/nap. A tápanyagkezelés meghatározó szereppel rendelkezik a növénymagasság, növekedésdinamika, levélterület, és a levél klorofilltartalma kialakításában. A tápanyag termésnövelő hatásafajtatól és előveteménnytől függő tényező. A napraforgó és kukorica elővetemény tekintetében az (N150+PK) kezelés sikeresen növelte a termésmennyiséget 435 kg ha⁻¹ és 117 kg ha⁻¹ értékkel, viszont szudánifű előveteménynél már csökkentette -499 kg ha⁻¹ értékkel a termésmennyiséget. Az elővetemény meghatározó volt a termésmennyiségek alakulásában, mely azt eredményezte, hogy a szudánifű elővetemény kimagaslóan a legjobb elővetemény hatást érte el. Ezt az állítást alátámasztja, hogy szudánifű után értük el a legnagyobb termésmennyiséget 8191 kg ha⁻¹, vízhasznosítási értéket 14,58 kg mm⁻¹,

növénymagasságot 91,4 cm, növekedésdinamikát 1,20 cm/nap. A napraforgó elővetemény hatás tekintetében a kukorica előveteményt megelőzve nagyobb termés mennyiséget (7235) kg ha⁻¹, LAI (3,71), SPAD (44,0), Ph.C. (249,4) értéket tudott kialakítani. A magasság és növekedésdinamikai értéket és a termés között szoros összefüggést nem sikerült megállapítanunk, viszont a növényfiziológiai mutatók (SPAD, LAI, Ph.C.) és a tápanyagkezelések szoros pozitív korrelációt eredményeztek.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Pepó P-Csajbók J.: (2014). Az agrotechnikai elemek szerepe az őszi búza (*Triticum aestivum* L.) termesztésében. *Növénytermelés* 63. 3. 73-94. oldal

SUMMARY

During a correlation analysis we intended to reveal connection between the relative chlorophyll content and the leaf area, and between the yield, nutrition level, preceding and variety. Besides plant physiological and correlation analyses, we looked at the development of the harvest, the role and level of factors that most influence harvest. During our evaluations it was found that amongst preceding, sudan grass had generated the greatest plant height, growth dynamics, water utilization, and yield gained.

KÁDÁR SZILÁRD

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

AZ EXTENZÍV HÚSMARHATARTÁS KÖRNYEZETI HATÁSAI

BEVEZETÉS

A jelenleg is zajló környezetváltozás annak a népességnövekedésnek köszönhető, melyet az ipari forradalomból és a második világháborúból kiinduló technikai fejlődés eredményezett (Thyll, 1996).

Az egyre növekvő népesség egyre nagyobb húsfogyasztással párosul, melynek megtermelése egyre nehezebb feladat a mezőgazdaság számára. Ennek fedezése olyan szennyezőanyagok kibocsátását eredményezi, mint CO_2 , CH_4 , N_2O (Chemnitz – Becheva, 2015).

Az alábbi szennyezők kibocsátásában legnagyobb részt a szarvasmarha előállítása képviseli. Az intenzíven tartott állat minden egyes hús kilogrammjának előállítása 12 kg, míg extenzív tartás esetén 30kg CO_2 kibocsátást eredményez (Macdiarmid et al., 2016) Kutatásom során elsődleges célom az állat előállításához szükséges anyagáram mennyiségének meghatározása, továbbá a hús előállítás során keletkezett CO_2 mennyiségének meghatározása. Így teljes képet kaphatunk arról, hogy az adott állat 1 kg-jának előállítása mekkora anyagbevitelt igényel és ezzel egyetemben mekkora környezetterhelést jelent szén-dioxid terhelésben kifejezve.

ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

A kutatásom során felvázolt téma megvalósításához mind primer mind szekunder adatok felhasználására és gyűjtésére volt szükség.

Az adatokat három különböző gazdaság szolgáltatta, amelyek eltérő állomány nagysággal rendelkeznek.

I. gazdaság: 22 tehén 1 bika; 13 növendék; 22 borjú.
Terület: 58 ha

II. gazdaság: 35 tehén; 1 bika, 35 borjú. Terület: 100 ha

III. gazdaság: 965 tehén; 54 bika; 569 növendék; 500 borjú. Terület: 1572 ha

A termeléshez szükséges anyagállományok (stock) és anyagáramok (flow) meghatározásához egy MFA (Material Flow Assessment) elemzést használtam. Az MFA az anyagáramok egyensúlyán alapszik. Az adott folyamat inputjait és outputjait hasonlítja össze. (Brunner – Rechberger, 2004)

EREDMÉNYEK

Az alábbi eredmények 1 kg marhahús előállításának CO_2 vonzatát mutatja a három gazdaság vonatkozásában, egy 500 kg-os 3 éves kifejlett egyed alapul véve:

I. gazdaság: 31,72 CO_2 kg /hús kg

II. gazdaság: 31,76 CO_2 kg /hús kg

III. gazdaság: 32,61 CO_2 kg /hús kg

Az MFA elemzés tekintetében megállapítható, hogy 1 kg marhahús előállítása az első gazdaságban 4,72 kg; második gazdaságban 4,64 kg; harmadik gazdaságban 0,24 kg stockot (épület + eszközök) igényel.

Az input oldalon (takarmány + áram tömege + energiahordozó tömege) 1 kg marhahús előállításához: az első gazdaságban 12,37 kg; második gazdaságban 9,83 kg; harmadik gazdaságban 13,22 kg szükséges.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az adatokból kitűnik, hogy a kisk gazdaságok méretétől jóval nagyobb harmadik gazdaság eszköz-kihasználtság tekintetében körülbelül 20-szor hatékonyabb.

Az extenzív tartás az intenzívhez hasonlítva CO₂ tekintetében kevésbé, anyag felhasználás tekintetében sokkal hatékonyabb termelést tesz lehetővé.

Az extenzíven előállított termék előállítási ideje hosszabb és a produktum kisebb lesz, de a környezetben okozott károk tekintetében töredéke az intenzív ágazatnak. (Chemnitz – Becheva, 2015).

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Brunner, P. – Rechberger, H. (2004): Practical handbook of material flow analysis Lewis Publisher ISBN 00-203-50720-7,
2. Chemnitz, C. – Becheva, S. (2015): Húsatlasz 1091 Budapest, ISBN 978-963-9802-07-0
3. Macdiarmid, I. J. – Kyle, J. – Graham, W. H. – Loe, J. – Fyfe, Clair – Johnstone, A. – McNeil, G. (2016): Sustainable diets for the future: can we contribute to reducing greenhouse gas emission by eating a healthy diet?
4. Thyll, Sz. (1996): Környezetgazdálkodás a mezőgazdaságban. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 417. p. ISBN: 963-9121-97-5

SUMMARY

Owing to the technical development the use of materials has grown a lot. This technical growing caused an intensified population growth. The growing population means bigger meat consumption which accounts for higher greenhouse gas emission in the agriculture. That's why it is not negligible which meat supply system is chosen. For the less material usage and higher biodiversity the extensive cattle systems proved to be more sustainable despite it is account for higher rate of CO₂ emission.

KANYUK PETRA ÁGNES

Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

ATÍPIKUS MUNKAVISZONYOK TÍPIKUS HIBÁI – EGY KÜLÖNÖS MUNKAJOGI HÁZASSÁG GYÜMÖLCSEI

BEVEZETÉS

„Az élet egyes területein jól működhet, ha nem a különbségek, hanem a hasonlóság irányába billen a mérleg nyelve. Az alkotótevékenységhez azonban távoli területek közti eszmecserére, idegenek találkozására van szükség.”

Az inspiráló Kreatív párosok című műből származó gondolatok meglepően értékesek lehetnek a munkajog világában is. Az atipikus munkaviszonyoknak a munkaügyi ellenőrzés tárgykörével történő, első gondolatra szokatlan házasságával ugyanis az újszerű formák tipikus hibáira derülhet fény, melyek felszínre hozásával, mint jó házastárs, a munkaügyi ellenőrzés hozzájárul képzeletbeli oldalbordájának kiteljesedéséhez: ahhoz, hogy ezen foglalkoztatási formák valóban csak a tipikustól, és nem pedig saját maguktól jelentsenek eltérést; ahhoz, hogy a mennyegzői fehér ruha véletlenül se forduljon szürkébe, avagy feketébe. A kapcsolat vizsgálatának végére jutva pedig remélhetőleg nem marad majd kétség afelől, hogy az atipikus nász különös volta nem Mikszáth-i értelemben értendő, kényszer-házasságnak semmiképp sem nevezhető; gyümölcsei pedig a munkajog egészének javára válhatnak.

EGY KREATÍV PÁROS TALÁLKOZÁSA

„Néhány találkozás látszólag a véletlen műve, de ha csak egy kicsit is megvizsgáljuk a körülményeket, hamar felismerjük a mágneses tér hatását.”

A házasulandó felek tekintetében a fentebb már idézett mű további gondolatai is találóak, tekintettel arra, hogy a felek vizsgálata során többek között fény derül azok kettős kötődésére: az atipikus munkaviszonyok egyrészt önmaguk is erőteljesen gyarapítják az ellenőrizendő területek táborát, másrészt az által, hogy eredeti rendeltetésüknek megfelelően a változó szükségletek közepette reális és legális alternatívát kínálnak a jogszabályi feltételeknek meg nem felelő foglalkoztatás ellenében, maguk is csatlakoznak a munkaügyi ellenőrzés missziójához.

AZ ATÍPIKUS FOGLALKOZTATÁSI FORMÁK TÍPIKUS HIBÁI: A HÁZASSÁG GYERMEKEI

A foglalkoztatás új formái csak akkor tölthetik be szerepüket, csak akkor szolgálhatnak gyógyírként a munka világának régi-új problémáira, ha maguk sem piszkolódnak be azután, miután az elmélet síkjáról gyakorlati alkalmazásuk mezejére lépnek. A kutatás erre tekintettel igyekszik kiemelni a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben szabályozott atipikus munkaviszonyok munkaügyi ellenőrzések során feltárt, tipikus problémáit.

GYAKORLAT ÉS ELMÉLET HATÁRÁN: A MUNKÁÜGYI HATÓSÁG ÁLTALI MINŐSÍTÉS KI NEM HASZNÁLT FEGYVERE

A munkaügyi hatóság minősítési jogkörének gyakorlása az atipikus foglalkoztatási formák tekintetében nem ismeretlen, korábban az iskolaszövetkezeten keresztüli diákmunkát

több esetben is tiltott munkaerő-kölcsönzésnek minősítette. Ehhez képest egyéb esetekben mégsem találkozunk bevetésével, holott ennek az atipikus munkaviszonyok sajátosságaira igen érzékeny eszköznek az alkalmazási lehetősége számos esetben adott volna és vélhetően nagyobb nyomást is jelentene a szabálytalankodókra, mint például a bírságolás.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Mindezek alapján belátható, hogy a két karakter együttes vizsgálata, bár szokatlanak mondható, valóban nem tekinthető kényszer-házasságnak. A különös nász eredményeképpen közelebb kerülhetünk a munka világának valóságához: a tipikus hibák feltárása megteremti a javítás lehetőségét, míg a munkaügyi ellenőrzésnek további, hatékony eszközeit fedezhetjük fel. Kapcsolatuk pedig a fent tárgyaltakon túl még egy dologban közös: a munka minél színesebb, szabadabb, mégis biztonságos keretek közti végezhetőségének missziójában. Ahogyan Péter Apostol mondja Ádámnak: „Legyen hát célod: Istennek dicsőség, Magadnak munka. Az egyén szabad Érvényre hozni mind, mi benne van.” (Madách Imre: Az ember tragédiája.)

FELHASZNÁLT IRODALOM, JOGFORRÁSOK

1. 1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről
2. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
3. 2015. III. negyedévének munkaügyi ellenőrzési tapasztalatai. NGM/150616/2015
4. Bankó Zoltán: Az atipikus munkajogviszonyok, Budapest – Pécs, Dialóg Campus – PTE ÁJK, 2010.
5. Doumayrou, Fanny: Qui défendra les inspecteurs du travail? Le Monde diplomatique, No. 705/2012. 4-5.
6. Ferencz Jácint: Atipikus foglalkoztatási formák: az atipikus munkaviszonyok elmélete és magyarországi gyakorlata, Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2015.
7. ILO (2016): Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects.
8. Joshua Wolf Shenk: Kreatív párosok. Budapest, HVG Kiadó, 2016.
9. Kártyás Gábor: A szürke három árnyalata – kerülendő praktikák a munkaerő-kölcsönzésben. HR & Munkajog. 2013. (4. évf.) 3. sz. 16-18.
10. Madách Imre: Az ember tragédiája. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1975.

11. Schneider, Friedrich (ed.): Handbook on the Shadow Economy. Northampton, Edward Elgar Publishing, 2011.

SUMMARY

Coupling atypical forms of employment with the sphere of labour inspections may at first glance seem unusual, it may however, reveal typical flaws of new forms of employment, and as is customary with good couples, labour inspections will contribute to the fulfillment of the imaginary 'better half'; will ensure that these forms of employment differ only from the typical and not from their own selves; and will ensure that the festive bridal white would not turn into gray or black by any chance. Upon completing the inspection of the relationship we will hopefully not be left in any doubts that the peculiarity of this atypical marriage is not meant in the Mikszathian sense of miseries of enforced marriages; and it may bear fruits for the entirety of labour law.

KELEMEN SÁNDOR

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

A ZENEI FESZTIVÁLOK SZOLGÁLTATÁS FOLYAMAT MENEDZSMENTJE A BLUEPRINT MODELL ALAPJÁN

BEVEZETÉS

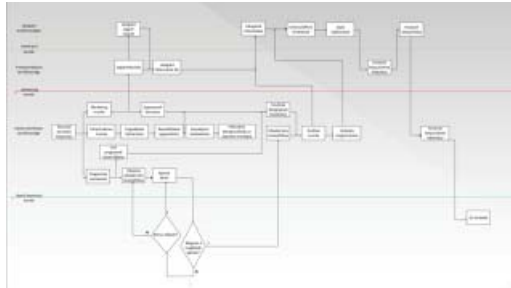
A tanulmányban bemutatásra kerül a zenei fesztiválok szolgáltatás folyamat menedzsment a blueprinting alapján. Fel szeretném tárni azokat a problémákat, amik felmerülnek egy kis, valamit egy nagy fesztivál esetén. Hol vannak azok a szűk keresztmetszetek, amik problémát jelentenek a fesztiválnak. A tanulmány elkészítésekor hazai és külföldi szakirodalomra támaszkodtam. Erre alapozva egy empirikus kutatás került kidolgozásra és abszolválásra. Primer vizsgálatokat végeztem, ami során a két cég szekunder adatait dolgoztam fel, ezen adatokra alapozva szakértői interjúkat készítettem. Elengedhetetlen egyfajta minőségtudatos vállalatirányítás, továbbá ezzel párhuzamosan a minőségfejlesztés. A szolgáltató vállalatoknak minőség tudatosságát a szervezeti irányítás, szabályozás, az elszámoltathóság, a tevékenység folyamat gyakori átgondolása, önellenőrzés, az ellenőrzés lehetősége adja. A szolgáltatásminőség fejlesztésével versenyelőny szerezhető a vevőkkel kiépített szoros kapcsolat révén (HERNON – DANUTA, 2001)

Kevesen foglalkoznak a szolgáltatásminőség fogalmával azért is, mert ez a szektor elég nagy részét képezi a gazdaságnak (GHOBADIAN et al., 1994). Ez azért van, mert különböző jellemzőjük van a termékeknek, a szolgáltatásoknak és mind ez a minőség meghatározásának eltérő értelmezéséből fakad. A fizikai termékek jellemzői azok, amik a fogyasztók szükségleteinek megfelelnek, ami által elégedettek. Amíg a szolgáltatásminőség jellemzői

azok, amelyek megfelelnek az ügyfelek elvárásainak azáltal, hogy hogyan érzékelik a szolgáltatás minőségét (ARNAULD et al., 2002). Egy fesztivál megszervezése egy egész éves munkát igényel és számos ember munkájára van ehhez szükség.

BLUEPRINTING MODELL

A szolgáltatás folyamattérképezésének egy kifinomult módja a blueprinting (BERKLEY, 1996). A blueprinting során egyfajta pillanatképet készítünk a folyamatról egy folyamat-flow diagramhoz hasonlóan. Ez a módszer is számba veszi a folyamatok összes elemét és jobbsodrású rendszerben ábrázolja az elemeket. Meg kell különböztetni azokat a folyamatokat, amit a vevő lát és azt, amit nem lát. Ezt a két folyamatot más szemlélettel kell megtervezni. Azt, amit lát a vevő azt vevőorientáltan kell megtervezni és amit nem lát a vevő ott pedig a hatékonyság a kritérium alapján (GUBÁN-KÁSA, 2013). A blueprint modell segítségével fel tudtam tárni azokat a pontokat, ahol problémák adódhatnak egy rendezvény szervezésénél. A szűk keresztmetszeti pontok azonosak a fesztivál méretétől függetlenül, de a problémáknak a nagysága a fesztivál méretétől függ.

1 ábra: Fesztivál szervezés blueprinting modellje

Három fő terület van a fesztivál szervezés folyamatában; marketing munka, programszervezés és infrastrukturális munka. A marketing munkánál probléma, hogy az információt pontosan eljuttassuk a fogyasztók számára. Ezt a problémát a fogyasztó nem látja, csak azt, hogy a kért információt megkapta vagy sem. A programszervezést tekintve kis és nagy fesztivál esetén hasonló külső probléma számukra, hogy az előadó mikor ér rá és belső probléma, hogy számukra megéri-e azt az előadót olyan áron hívni. Az infrastrukturális munkánál nagyon komplex feladatköröket kell elvégezni és ezekhez határidőket, és humán erőforrást kell hozzárendelni. A problémák komplexitása miatt számos feladatot okoz a szervezőknek, hogy időben elkészüljön minden. Számos olyan feladat van, amit a látogatók nem látnak a háttérben, de amit látnak annak tökéletesnek kell lennie, hogy megkapják a számukra ideális fesztivál élményt.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ARNAULD, E. J. – PRICE, L. L. – ZHINKHAN, G. M. (2002): Consumers. Mc-Graw- Hill higher Education, New York, 22.
- BERKLEY, B. J.(1996): Analyzing service blueprints using phase distributions, 88, 1, 152–164.
- GHOBIADIAN, A. – SPELLER, S. – JONES, M. (1994): Service Quality: Concepts and Models. International Journal of Quality and Reliability Management. Bingley, 11, 9, 43–66.
- GUBÁN Á. – KÁSA R. (2013): A Literature Based Review of Business Process Amelioration Methods and Techniques Regarding Service Orientation. Journal of Advanced Managemet Science, 1, 2, 230–235.
- HERNON, P. – DANUTA, A. N. (2001): Service Quality: A Concept Not Fully Explored. Library Trends. Illinois, Spring/2001.

DR. VIKTOR KELEMEN

University of Debrecen
Faculty of Pharmacy

NEW LIPOPHILIC DERIVATIVES OF THE TEICOPLANIN- PSEUDOAGLYCON AGAINST RESISTANT BACTERIA

INTRODUCTION

Antibiotics are special subtypes of drugs, used to treat various infections. Originally, they are molecules synthesized by microorganisms (bacteria, fungi, etc.) and excreted into their environment. They are harmful to other microorganisms.

In human treatment, different antibiotics are used against bacteria, fungi, and in some rare cases, viruses. During my research, I worked only with antibacterial antibiotics. If used correctly, they eliminate only the pathogens, and are harmless against human cells.

By nature, antibiotics are excellent against specific pathogens, however, they are inefficient against others. If they are used inappropriately (for example, not against microorganisms it is effective against, or in too low doses), they can induce bacterial resistance, meaning the given microorganism develops a mechanism to protect itself against the antibiotic. When this happens, the drug will no longer be effective enough against that pathogen, so this imposes a serious healthcare problem worldwide.

The subject of our research was the teicoplanin molecule. It is a glycopeptide antibiotic, a cyclic peptide bearing three carbohydrate groups. It is effective against Gram-positive pathogens, the target being the cell wall synthesis. During the cell wall formation, it inhibits the formation of the peptide bonds between the peptidoglycan

precursor subunits, by forming hydrogen bonds with the D-alanyl-D-alanine domains. (1)

The most common resistance against glycopeptides is the VanA type. It is genetically encoded, and involves several steps of enzymatic modification. The D-alanyl-D-alanine domain is replaced, rendering the glycopeptide significantly less efficient because of decreased affinity. (2)

GOALS

During our research, our main goal was to enhance the lipophilicity of the teicoplanin-pseudoaglycon, a molecule derived from the teicoplanin, with two carbohydrate groups cleaved off. We assume that this higher lipophilicity allows the antibiotic to anchor down in the lipophile cell wall of the bacterium, resulting in a higher local concentration and longer time of action. Also, these molecules might be able to form multivalent aggregati with the bacteria.

SYNTHETIC WORK

7 new teicoplanin derivatives were synthesized, each bearing a lipophilic group. The starting compound was teicoplanin-pseudoaglycon and its azide derivative in all cases.

In one case I have coupled a propargylated n-hexyl side chain (hexyl-propargyl-ether) to the teicoplanin-pseudoaglycon-azide, forming a triazole ring using click chemistry.

Next, I synthesized two maleimide derivatives from 2,3-dibromo-maleimide. In one case I substituted both bromine atoms with n-butyl groups, and in the other case I substituted them with n-hexyl groups. These compounds were used in the following steps. First, I coupled each directly to the primary amino group of the teicoplanin-pseudoaglycon, resulting in two new compounds.

Second, I propargylated the amino group of the maleimide derivatives, and coupled them to the azide group of the teicoplanin-pseudoaglycon-azide forming a triazole ring, resulting in another two compounds.

Last, I changed the amino group of the maleimide derivatives to propargyl-TEG-amino group, and used this propargyl group to form the triazole ring with the teicoplanin-pseudoaglycon-azide, resulting in the last two compounds.

RESULTS

The new molecules were examined against *Bacillus subtilis*, *Staphylococcus aureus* (MSSA), *Staphylococcus aureus* (MRSA), *Staphylococcus epidermidis* (sensitive), *Staphylococcus epidermidis* (mecA type), *Enterococcus faecalis* (sensitive), *Enterococcus faecalis* (VanA type), and *Enterococcus faecalis* (VanB type).

The original teicoplanin and teicoplanin-pseudoaglycon molecules were ineffective against the *E. faecalis* (VanA type) and moderately effective

against all other bacteria, with the exception of *B. subtilis* and both *S. aureus* variants, against which they were still effective.

The molecule with one hexyl side chain proved to be more effective against all examined pathogens, and it showed to inhibit the proliferation of the resistant *E. faecalis*.

Among the maleimide derivatives, each of them proved to be more effective than the original teicoplanin and teicoplanin-pseudoaglycon. The most effective derivatives were the ones coupled through the triazole ring.

SUMMARY

7 new teicoplanin derivatives were synthesized, all with lipophilic side chains. It can be seen from the antibacterial examinations that the lipophilic modification indeed enhances the antibacterial activities, and they can be useful against serious nosocomial pathogens. In the future we are planning to conduct more research to find out the exact mechanism of action, and to see if these new compounds would be targets of resistance as well.

LITERATURE

(1) Pál, Tibor: Az orvosi mikrobiológia tankönyve, Medicina Kiadó, 2013. 140-141.

(2) Patrice Courvalin: Vancomycin resistance in Gram-positive cocci; Clin Infect Dis. (2006) 42 (Supplement 1): S25-S34.doi: 10.1086/491711

KEMÉNYFI GERGELY

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

DÉDAPÁM ÉS A WAFFEN SS

A történetírásban az utóbbi évtizedekben Magyarországon és Európa-szerte a személyes források (pl. a naplók, visszaemlékezések, levelezések) gyűjtése és feldolgozása került előtérbe, ami a múlt újfajta megismerését teszi lehetővé. A politikai események helyett az egyén életmódja került a középpontba. Ez a kutatás, az iskolázottság a foglalkozási és jövedelmi viszonyok, a családi és rokonsági kapcsolatok feltárását jelenti.

Ez a szemléletmód fontosnak tartja életrajzi adatok gyűjtését és ez alapján egy-egy életszakasz vagy akár több generációra terjedő családtörténet összeállítását. Ez a feltárás a családelethez kötődő cselekvések, érzelmek, szokások, valamint átörökölt értékeket is magában foglalja. Ma már fontos szempont az is, hogy az egyének és családok hogyan tudták túlélni az utolsó évszázad rettenetes történéseit.

Ennek az elvnek megfelelően előadásomban egy egyedi történetet vázlok fel, amely a második világháborúhoz kapcsolódik. A korszakról ma már számos személyes visszaemlékezéssel rendelkezünk, amelyek azonban inkább részben a megélt hadi eseményeket, részben az elszenvedett múltat beszélik el. Azaz nagyrészt az áldozati oldal emlékezéseit tartalmazzák. Sokkal ritkább és persze bonyolultabb a „másik oldali” megszólalás, azaz az eseményeket irányítók, alakítók, a korban vezető posztokat betöltők személyes emlékezete és ezen emlékek megítélése.

Dédapám, egy község jegyzőjeként, részt vett a

Waffen SS magyar alakulatainak toborzásában, amely cselekedete miatt a világkonfliktus lezárulta után háborús bűnösnek állt a bíróság elé. Céloom, hogy a fennmaradt peranyag és a családi emlékezet alapján szóljak a dédapám akár egymásnak ellentmondó megítéléséről, a család, a falu és a történelem róla szóló eltérő értékeléséről.

Forrás: családi emlékezet, levéltári peranyag

KERESZTESI ÁGNES

Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Doktori Tanulmányok Intézete

A HARMATPONT, MINT A SZÁLLÓPOR (PM_{10}) MAGAS KONCENTRÁCIÓJÁNAK KÖZVETETT INDIKÁTORA

BEVEZETÉS

A szállóporral szennyezett levegő belégzése károsítja az ember egészségét, így fontos szerepet kap a légszennyezők koncentrációjának előrejelzése és ez által leginkább az érzékeny célcsoportok időbeli figyelmeztetése. E dolgozatban kitűzött cél, hogy a Csíki-medence esetében felépítsünk egy olyan modellt, mely könnyen elérhető és használható azon időszakok előre jelzésére, amikor a szállóporok koncentrációja átlépi az emberi egészségre még nem káros határértéket (2008/50/CE EU Irányelv: PM_{10} 24 órás határértéke $50 \mu g/m^3$, míg az éves határérték $40 \mu g/m^3$. A $PM_{2,5}$ esetében az egy éves határérték $25 \mu g/m^3$). Jelen esetben a Csíki-medence feltételeire teszteltük a modellünket, mely a PM_{10} – hőmérséklet – harmatpont függőségre alapszik.

KUTATÁS MÓDSZERTANA

A tanulmányozott terület a már említett Csíki-medence, mely a Keleti Kárpátokban helyezkedik el. Átlag magassága 600 m, déli oldalán 1000-1800 m hegyekkel szegélyezve. A medence átlag hőmérséklete igen alacsony, illetve csak $0,2^\circ C$ -al kisebb a medencében, mint a határoló hegységeken. Továbbá, a medencére jellemző a köd és az inverzió kialakulása a hideg időszakokban. A dolgozatban felhasznált meteorológiai és a légszennyező anyagok adatait (2012-2015 periódusban) egy, a medencében elhelyezkedő regionális típusú mérőállomás (nefelometriás módszerrel) gyűjti be. A PM_{10} szállópor adatokat

az automata $LSPM_{10}$ analizátor detektálja. A levegő hőmérsékletét a TS Thermometer szenzor (mérési tartomány: $-30^\circ C$ és $+50^\circ C$), mely két méter magasban helyezkedik el a talajtól, a relatív nyomás értékét és a relatív páratartalmat a BP-S és RH-S Orion típusú műszerek detektálják. A szél sebességét kanalas szélsébségmérő detektálja 10m magasságban, melynek típusa WS-S Orion.

Az adatok feldolgozása során specifikus matematikai módszereket alkalmaztunk, melyek segítségével könnyen használható, hiteles és a Csíki-medencére jellemző modellt próbálunk kidolgozni. Az összefüggések leírására kiszámoltuk a harmatpont több éves napi és több éves havi értékeit, valamint ezzel párhuzamosan a felhőalap (LCL) és a hőmérséklet-harmatpont különbség értékeit is. Elvégeztük a Bernoulli binomiális valószínűségi számítást és a Moivre-Laplace integrál formula levezetését, valamint különböző statisztikai módszerek segítségével meghatároztuk a modell összefüggéseit.

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

A Csíki-medence zárt domborzatának köszönhetően a különböző légköri jelenségek precízebben megfigyelhetők. Október végétől már találkozunk magaslégköri stabilitással és inverziós időszakokkal, egészen február végéig. Ugyanakkor, szintén ebben a periódusban észleljük a harmatpont alatti hőmérsékletek gyakoriságát is. Az év további hónapjaiban a több éves átlag hőmérsékletek a harmatpont fölött helyezkednek

el, a PM_{10} esetében nem jelennek meg magas koncentrációk. Ez a március - október időszak. harmatpont értéke.

A modell segítségével nyolc olyan periódust (32 nap) azonosítottunk be, melyekben ismétlődően az inverzió jelenségével találkozunk a 2012-2015 periódusban. A PM_{10} határérték túllépés 12 napon volt észlelhető ezekből a periódusokból, illetve 88% valószínűséget számoltunk e napok megjelenésére az adott periódusokban. A meteorológiai feltételek jellemzően azonosak: alacsony hőmérséklet értékek, magas relatív nedvesség tartalom, szélcsend, anticiklon, stabil légkör. Attól függően, hogy ezeket az észrevételeket, mi határozza meg, növekszik a PM_{10} koncentráció, és kifejezetten a hideg időszakot jellemezi, mely esetben a PM_{10} felhalmozódás további jelentős megterhelést okoz az emberi szervezetnek.

KÖVETKEZTETÉSEK

Téli időszakban gyakran jellemző a medencére a hideg légpárnának nevezett inverzió típus, mely napokon át tart és megtöréséhez erősebb légkör-dinamikai mozgások szükségesek. A modell segítségével ezeket az időszakokat azonosítottuk be, melynek célja, hogy eredménytől függően beazonosítsuk azokat a periódusokat, amikor a PM_{10} koncentráció magas. Fontos azon időszakok felismerése és kiszűrése, mivel a lakóság figyelmeztetésével megelőzhetővé válik a szállópor okozta megbetegedések. Összességében egy könnyen alkalmazható összefüggést írtunk le, melynek alapja a légköri hőmérséklet és a

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Szép, R., Mátyás, L. 2014. Carpathian J. Earth Environ. Sci. 9:241-250.
2. Szép, R., és mtsai., Revista de Chimie, vol. 67. 4., 2016., 408-413.

SUMMARY

The inhalation of polluted air with drifting dust is harmful for human health, therefore predicting the concentration of air pollutants and the timely warning of the most sensitive target groups are very important.

The present paper aimed to create an easily accessible and usable model on the level of the Ciuc basin, in order to forecast the periods when the concentration of drifting dust exceeds the limits that are still not harmful for human health (2008/50/CE EU Directive: the 24-hour limit of PM_{10} is $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, while the annual limit of PM_{10} is $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. In the case of $PM_{2.5}$ the annual limit is $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

In this case, our model was tested for the conditions in the Ciuc basin, based on the PM_{10} - temperature - dewpoint dependency.

KOVÁCS BENCE

Debreceni Egyetem
Műszaki Kar

PÁRHUZAMOS PORT VEZÉRLÉSE MAGAS SZINTŰ PROGRAMOZÁSI NYELV SEGÍTSÉGÉVEL

A következő összefoglaló a régi eszközökben rejlő lehetőségekre és azok kihasználatlanságára szeretné felhívni a figyelmet az állandó újabb termékek vásárlása helyett.

Mára világunk elképzelhetetlenné vált a számítástechnika nélkül. Mindenhova kezd beszivárogni. Nem csak a számítógépekhez jelenik meg, hanem egyre gyakrabban hallani az „okos” jelzőt. Okostelefon, okostévé, okoshűtő... Folyamatosan fejlesztések vannak, évről évre jönnek ki az újítások. A fogyasztói társadalom egyből rohan az új dolgokért és dobja el a régit, annak ellenér is, hogy esetleg még a régi eszközének kapacitását sem használja ki teljesen.

A leselejtezett számítógépek halmokban állnak rendelkezésre, csak használni kellene őket. Attól függetlenül, hogy ezek a berendezések nem képesek kezelni a legmodernebb technológiát, más feladatok elvégzésére kiválóan alkalmasak lehetnének.

Manapság telefonjainkban is 3 - 4 GB memória található és ez sem elég, amint kijön az újabb modell, menni kell megvásárolni. Az nem probléma, hogy még azt a 3 - 4 gigabájtot sem használtuk ki, mégis több kell. Arról nem is beszélve, hogy egy komplett holdra szállást sikerült véghezvinni az Apolló vezérlő számítógépének körülbelül 32 Kb memóriával.

Ez az összefoglaló fel szeretné hívni a régi eszközökben rejlő lehetőségekre a figyelmet és arra

szeretne ösztönöz hatással lenni, hogy használjuk fel a rendelkezésünkre álló gépeket.

A számítástechnikai eszközök évről évre annyit veszítenek az értékükből, hogy mára a párhuzamos porttal rendelkező gépek ingyen rendelkezésünkre állhatnak. Szinte már nekünk fizetnek azért, hogy felszabadítsuk a cégek raktárait a leselejtezett technológiájuktól, miközben kihasználatlan erőforrás rejlik bennük.

Az általam készített program és vezérlés nagyon egyszerű. Nem is az volt a célom, hogy egy teljes ipari folyamatot programozzak le. Inkább a szemléltetésen van a hangsúly. A párhuzamos portban rejlő lehetőségek hatalmasok. Megfelelő kreativitással és leleményességgel bármiféle háztartás körüli vezérlés elvégezhető. Lehetőség lehet akár egy okosrelé vagy kisebb PLC (Programmable Logic Controller, azaz Programozható Logikai Vezérlő) kiváltására is. Rengeteg nagy tudású PLC található a piacon, melyek képességeivel természetesen nem versenyezhet, viszont a belépő szintű eszközökkel képes felvenni a harcot. A párhuzamos port programozásának kb. Siemens Logo-val megegyező tudástára van.

Személy szerint inkább otthoni felhasználásra javasolnám a párhuzamos porttal ellátott gépek használatát. Amennyiben kényelmünk és komfortérzetünk fokozása a célunk, felhasználhatjuk kapunyitóként, redőnyautomatikaként, vagy akár fűtésszabályozó rendszerként is. Komolyabb felhasználás tekintetében tökéletesen egy

riasztórendszer központi vezérlőjeként, mely a biztonságunkat szolgálja.

HIVATKOZÁSOK:

- [1] - <https://en.wikipedia.org/wiki/Centronics>
- [2] - Sas Tibor - Vezérlések párhuzamos porton keresztül
- [3] - https://www.lineelectronic.hu/dsc_riasztok

3. ábra - Kiváltható riasztórendszer központi egysége és érzékelői [3]

Ha az interfészen található 8 kimenet és 9 bemenet nem lenne elég számunkra, senki sem tiltja meg több számítógép összehangolását, vagy több port együttes használatát, akár munkasorba állítását egy rendszer vezérléséhez, így a portjaink száma korlátlan.

A bemenetekre köthetünk érzékelőket, kamerákat, míg a kimenetekre riasztókat, hangszórókat. A számítógép nyújtotta ethernet csatlakozó segítségével egy switchhez csatlakozva akár hálózaton, akár interneten keresztül is elérhetővé tehetjük. És máris egy olyan távoli hozzáférésű felügyeleti rendszer áll a rendelkezésünkre, melynek a központi vezérlő egységét közel ingyen kaptuk meg.

KOVÁCS ZSANETT

Ungvári Nemzeti Egyetem

**A VÉLETLEN ÉRTÉK
KARAKTERISZTIKÁJÁNAK
GYAKORLATI FELHASZNÁLÁSA**

A várható érték, a diszperzió és a szórás fontos karakterisztikák a valószínűségszámításban. A várható érték lenyegében egy középérték (átlagérték), amely a véletlen érték lehetséges értékeinek alapjaként szolgál. A diszperzió és a szórás a várható érték körüli szóródás szintjét jellemzi. Ezen fogalmak nem csak fontosak, hanem a valószínűségszámítás alapjaiként is szolgálnak. A várható érték először olyan neves matematikusok munkáiban tűnt fel, mint Pascal és Fermat, bár még nem ezen a néven volt ismert. A véletlen értékek karakterisztikáival kapcsolatos kutatásokat végeztek olyan híres matematikusok, mint Huygens, Bernoulli, Laplace és Csebisev. Éppen ezért mára már a véletlen értékek karakterisztikájának tulajdonságai jól kidolgozottak. Ezért a munkám lényege nem új tulajdonságok felkutatása, hanem a már meglévők gyakorlati felhasználása. Valós adatok segítségével, felhasználva az imént említett karakterisztikákat be szeretném mutatni fontosságukat nem csak a valószínűségszámításban, hanem a mindennapi életben is.

Vizsgálom a korrelációs együtthatók alaptulajdonságait és meghatározom a korrelációs összefüggést a megfigyelt adatok között. Tanulmányozom milyen határookban változik a korrelációs együttható és hogy hogyan változik az összefüggés az adatok között, abban az esetben, ha a korrelációs együttható közelít a nullához. Az elméleti részéhez alapul vettem A. M. Kolmogorov, A valószínűségszámítás alapfogalmai, 1974. , Solt György, Valószínűségszámítás, 1993., Obádovics J. Gyula, Valószínűségszámítás és matematikai

statisztika, 2016. c. könyveket és a témával kapcsolatos cikkeket.

KUTHI LUCA KATALIN

University of Debrecen
Faculty of Medicine

LONG TERM FOLLOW-UP OF CONGENITAL HEART DEFECTS: OUR EXPERIENCES WITH TETRALOGY OF FALLOT

INTRODUCTION

Congenital heart defects occur in 1% of live births. Due to modern surgical interventions these patients reach the adulthood. Because of the quality of life of the patients it is really important to detect the slight residual and subsequent surgical symptoms on time. Follow-up of these patients has great importance not just in childhood but in adulthood as well.

AIMS

In this study we aimed to determine the evolution of the clinical status in long term follow-up of tetralogy of Fallot and the cases that require spacial imaging tests (MRI).

MATERIALS AND METHODS

16 patients (6 female, 10 male, mean age: 36.6 ± 15 years) suffering from tetralogy of Fallot were selected from our clinic's 10 year patient database. With the help of echocardiographic data, electrocardiograms and the New York Heart Association (NYHA) functional classification we evaluated the patients' clinical status. We also studied the types of performed surgeries and the number and indication of MRI tests.

RESULTS

In 15 out of 16 cases the tetralogy of Fallot was treated by surgical intervention. In 9 cases

complete intracardiac repair, in 6 cases palliative surgery was performed. Then, the mean age of the patients was 7.3 ± 6.7 years, the elapsed time from the surgery is 32.2 ± 10.1 years. All palliative surgery was followed by a reconstructive surgery. In the last echocardiography, the size of the right ventricle was 38.2 ± 7.3 mm, the tricuspid annular plane systolic excursion (TAPSE) was 19.5 ± 2.5 mm, and the systolic pressure of the right ventricle was 36.6 ± 21 Hgmm. Pulmonary regurgitation was found in 8 cases: 3 mild, 4 moderate and 1 severe. 4 out of 16 patients had pulmonary stenosis. Based on the NYHA classification 7 patients were in class I. and 5 patients were in class II. During the follow-up we lost 4 patients, and no MRI tests were performed.

CONCLUSION

Based on the long term follow-up, satisfying results could be expected even in this severe, complex disease, however, to correctly evaluate the function of the right ventricle it is necessary to perform an MRI, especially in case of severe pulmonary regurgitation, to avoid biventricular heart failure, and to decide whether redo surgery or heart transplantation is needed. With MRI, further improvement of the long term prognosis is expected.

REFERENCES

A first population-based long-term outcome study in adults with repaired tetralogy of Fallot in Malta, *Congenit Heart Dis.* 2016 Nov 28. doi: 10.1111/chd.12439

Right ventricular outflow tract reconstruction in adolescents and adults after previous repair of congenital heart defects, *Orv. Hetil.*, 2012, 153, 1219–1224.

LENGYEL ZSANETT

University of Debrecen
Faculty of Humanities

**ECO FASHION- GREEN BRANDS
STRATEGIES IN THE FASHION
INDUSTRY**

Eco fashion, also called sustainable fashion, is an innovative trend of sustainability. The fashion industry has an enormous negative impact on the environment. Eco fashion is an innovative way to design clothing, fabrics and accessories manufactured in an environmentally conscious way. Sustainability started a few years ago in Hungarian fashion industry and its reception is controversial. The problem is complex. Firstly, the average salary is very low and people can not afford to buy ecological fashion clothes. Secondly the principle of less is more is a culture and a lifestyle. Unfortunately Hungarian culture does not contain the less is more's logic. In my research paper I analyse four Hungarian eco conscious brands. My main question is how they communicate with their costumers? What marketing strategies they use? What concept of slow fashion they use? I am searching for the difference between fast fashion and slow fashion in Hungarian culture. After defining the concept of eco fashion, I'm presenting the possibilities of slow fashion that inspire Hungarian designers. The concept of eco fashion is not very clear yet on an international level. There are differences between upcycling, recycling, fair trade, less is more, between organic and ecologic materials. Hungarian fashion design tries to follow the international trends in order to make popular the environment protection.

LIN XIAOXIA

University of Debrecen
Faculty of Public Health

**SHARPS INJURIES AMONG THE
HEALTH CARE PERSONNEL OF A
CHINESE HOSPITAL****INTRODUCTION**

Sharps injury is a penetrating wound from a needle, scalpel, or another sharp object that may result in exposure to blood or other body fluids. Sharps injuries constitute a serious occupational health problem for health care personnel. They can result in high direct and indirect costs for the health care facility, including costs of examination, treatment of infected workers, loss of working time. The main risk from a sharps injury is the potential exposure to blood-borne infections, with the most concern related to hepatitis B (HBV), hepatitis C (HCV) and human immunodeficiency (HIV) virus. The aim of the study was to examine the prevalence and characteristics of sharps injuries among Chinese health care workers.

METHODS

The study was carried out in a hospital located in the southern part of China. The hospital has 1355 beds, provides approximately 1.05 million cases of outpatient, 50000 cases of inpatient services, and more than 15000 cases of surgery every year. There are 2193 health care workers employed at present in the hospital, 950 of them were randomly selected from 24 departments to complete a questionnaire about sharps injuries. Question blocks from a CDC workbook on sharps injuries were used to construct the questionnaire, which collected demographic and occupational data, information on sharps injuries, their reporting, treatment and preventive measures. The paper-based questionnaires were

distributed by the head nurses of every department. 908 questionnaires were collected, 74 of them were excluded due to incomplete information, thus questionnaires from 834 workers (153 male, 681 female) were included in the analysis (final response rate 88%). Multiple logistic regression was used to analyze the potential risk factors of sharps injuries, including gender, age, education level, position, department and safety measures. Significance was considered on 5% level.

RESULTS

The overall prevalence of sharps injuries was found 41% among the hospital personnel. Gender and education level did not influence significantly sharps injuries ($p=0.419$ and $p=0.326$, respectively). Age had a significant correlation only in unadjusted but not in adjusted analysis ($p=0.448$). However, the position of health care workers and especially the department where they work significantly correlated with sustaining sharps injuries ($p=0.018$ and $p<0.0001$, respectively). Association was not found between sharps injuries and previous safety training or familiarity with injury reporting ($p=0.671$ and $p=0.646$, respectively).

DISCUSSION

A high prevalence rate of sharps injuries was observed in the studied Chinese hospital. The rate varied significantly by hospital department and working position, but no associations were found with age, gender, education level, safety training

and familiarity with reporting. Very high prevalence of sharps injuries was observed in the emergency department of the hospital, while the neurology, the obstetrics, and especially the rehabilitation department had lower rates of sharps injuries than other departments. Nursing students sustained sharps injuries significantly rarer than other health care workers. Medical students also had a lower rate but without statistical significance.

Limited data exist about this important occupational health and safety issue in the Chinese health care sector. The results provide useful information for the planning and implementation of effective preventive measures against sharps injuries in health care settings.

MOHIT SRIVASTAVA

University of Debrecen
Neuroscience

RETINOTOPIC MAPPING IN THE CAT'S PRIMARY VISUAL CORTEX

INTRODUCTION

By definition, retinotopy is the mapping of visual input from the retina to neurons of other brain structures such as the primary visual cortex. The aim of the experiments was to obtain a high-resolution retinotopic map in the primary visual cortex using intrinsic signal optical imaging (IO) which is a non-invasive method to brain tissue unlike traditional mapping tools such as metal or glass electrodes (Tusa et al, 1978).

METHODS

Retinotopic map of the primary visual cortex was obtained in cortical areas 17 and 18 using IO. For visual stimulation, a narrow window of luminance grating displayed parallel either to the horizontal or to the vertical meridian was presented monocularly on a computer monitor at 57 cm in front of the animal's eye. The position of the visual stimulus was systematically shifted at 1.5 deg and corresponding activity maps were recorded using a CCD camera (Imager 3001). In order to increase the signal to noise ratio, each stimulus was presented for 4.5 seconds and repeated 5 times. Post hoc image analysis included spatial filtering of the active zones. For generating high-resolution retinotopic maps, iso-elevation (iso-azimuth) lines were calculated for each stimulus condition a followed by an interpolation algorithm.

RESULTS

The change in visual stimulus position resulted in a change in the activated cortical location in accordance with the spatial relationship known as retinotopy (Fig.1). The interpolation algorithm returned a high-resolution retinotopic map in which iso-elevation (iso-azimuth) lines are arranged parallel to each other representing the parallel arrangement of corresponding visual stimuli. For control, electrophysiological single- and multi-unit recordings were performed to determine receptive field locations within the imaged cortical region. Receptive field size and retinotopic position of cortical units were compared with the layout of optically acquired activity maps. There was no significant difference between the cortical location of determined with OI and visual field coordinates of receptive fields determined with unit recordings (Fig.1).

CONCLUSION

Here we demonstrate that high-resolution retinotopic maps can be obtained with OI in the cat primary visual cortex. The main benefit of this approach is the following: (i) OI is a non-invasive method to brain tissue whereby labelling and studying of anatomical connections is feasible (ii) mapping with OI returns visual field polar coordinate values for each image pixel and hence can provide high-resolution retinotopic map, (iii) retinotopic mapping and anatomical labelling allows a detailed analysis of functional-structural relationship in visual

space.

Supported by MTA-DE Neuroscience Research Group and KTIA_13_NAP-A-I/7 to Z.K.

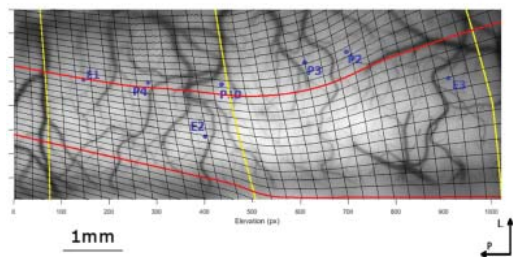

Figure 1: High-Resolution Retinotopic Map showing iso-elevation lines (Yellow), iso-azimuth lines (Red) and interpolated and extrapolated lines (Black); X- and Y-axes show the image size in pixel (px), L (lateral) and P (posterior) represent the anatomical direction of the image. As a control electrophysiological recordings were made at several locations. Electrode penetration sites are marked on the image (E1, E2 and E3: extracellular recordings; P2, P3, P4 and P10: intracellular recordings).

MOLNÁR ADRIENN

University of Debrecen
Faculty of Humanities

**GOAL ORIENTATIONS AND
ACADEMIC ACHIEVEMENT
AMONG ADOLESCENTS**

In my study I investigated the achievement goal theory among adolescent student. The achievement goal theory is one of the currently most active areas of learning motivation research, with lots of empirically supported foundations. But in Hungary it is not the leader research theory of the learning motivation, just a few research deal with this topic. In the 2x2 goal orientation theory there are 4 goal orientations, which are mastery-approach, mastery- avoidance, performance-approach and performance- avoidance. Among Hungarian adolescents the performance-approach and performance- avoidance goal orientations are not separate, the items are in a common performance factor. In my study I also used this factor structure.

The aim of my study was to investigate how the different components of achievement goal orientations were related to each other and how they influence the students academic achievement. I also investigated the connection between the different goal orientations and self-efficacy, long-terms goals, meaning in life, aspirations and mindset as well. High school and vocational school students (N=187) completed the self-reported questionnaires.

According to the Hungarian researches, I hypothesized that, the mastery-approach goal orientation correlates the strongest with the academic achievement. In my pattern the performance goal orientation showed stronger correlation with the achievement than the mastery-approach goal orientation. This correlation was

significant but weak. Further results show, that all three goal orientations was strongly connected with the school self-efficacy. The performance goal orientations were connected with the following of extrinsic goals, and the two mastery goal orientations with the intrinsic goals.

I found strong correlation between the three goal orientation. This variables could also effect together, when somebody reached high grades in one goal orientation, usually reached high in the other two. Those student who reached high grades in all goal orientations, performed better in school, had higher self-efficacy, and enjoyed better the learning than those, who reached low grades in the goal orientations.

NAGY ORSOLYA BERNADETT

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

**A VASÚTI LIBERALIZÁCIÓ
HATÁSA AZ ÁRUFORGALOMRA
EGY MAGYARORSZÁGI
VASÚTTÁRSASÁG PÉLDÁJÁN
KERESZTÜL**

2004-től a vasúti árufuvarozásban alapvető változások következtek be. A vasúti liberalizáció keretén belül új magánszervezetek jelentek meg. Kutatásaimat Magyarország piacvezető vasúttársaságánál végeztem. A társaság évente több mint százezer vonatot indít és közel 33 millió tonna árut fuvaroz.

Dolgozatom célja megvizsgálni, hogy a bekövetkezett változások milyen hatással voltak a vasúttársaság, illetve jogelődjének az áruforgalmára. A kutatásaim során primer és szekunder adatokat használtam fel. A szekunder adatok egyrészt a szakirodalmi könyvek, folyóiratok, és egyéb internetes források adatai, amelyek nélkül nem tudtam volna elsajátítani a szükséges elméleti alapokat. Másrészt a társaságtól kapott forgalmi adatok, belső kiadványok, és egyéb internetes oldalak segítették munkámat. 2006 és 2015 közötti részletes adatbázist dolgoztam fel. Elemeztem a cég gazdasági helyzetének változását és az áruforgalom összetételének, volumenének alakulását, valamint a cég piaci részarányának változását és a változás okait.

Munkám eredményeként megállapítottam, hogy a vasúttársaság áruforgalmának termékösszetétele a legfontosabb termékek esetén jelentősen nem változott. Továbbá, hogy a cég áruforgalma és piaci részaránya is csökkent. A csökkenés egyik oka az import és a tranzitszállítások visszaesésével magyarázható. A 2008-as gazdasági válság rányomta bélyegét a privatizáció utáni közvetlen időszakra, ami az áruforgalom csökkenésén kívül a

gazdasági mutatókban is megnyilvánult, bár 2012-től már több területen is megfigyelhető javulás.

NÉMETH KETRIN

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

KANADA ÉS AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK GAZDASÁGI KAPCSOLATA

A regionális integrációk elemzése nélkülözhetetlen a mai gazdasági helyzet teljeskörű feltérképezése szempontjából. Ma kevés olyan ország van, amely ne lenne legalább egy ilyen jellegű összefonódás tagja. Természetesen Kanada és az Amerikai Egyesült Államok sem kivételek ezalól. A két ország kiemelkedően jelentős világ gazdasági viszonylatban, erős, fejlett nemzetek, amelyek példaként szolgálhatnak gazdasági kapcsolatukat tekintve a többi ország számára. A jelenlegi trendekkel ellentétben, én dolgozatomban, az USA Mexikóval való gazdasági kapcsolata helyett, az északi szomszédjával fennálló kereskedelmi viszony kialakulását vizsgáltam. Fontosnak tartom, hogy a fejlett és fejletlen országok kontaktusának sokat boncolgatott témáját hátrahagyva, két fejlett ország gazdasági kapcsolatára is kellő figyelmet fordítsunk, ezért dolgozatom középpontjában is, a hagyományoktól eltérően, inkább Kanada áll. A két ország közötti integrációs törekvéseket időrendben vizsgáltam, egészen 1854-től napjainkig. A jelentősebb NAFTA-t megelőző egyezményeket, azaz az Auto Pactet, valamint a CUSFTA-t átfogóbban elemeztem. A NAFTA dolgozatom –, valamint a két ország – legmeghatározóbb „fejezete”, amiben a nemzetek elvárásai, elképzelései után a megállapodás hatásait vizsgáltam. Saját empirikus elemzéseim, illetve a releváns és aktuális szakirodalom feldolgozása után, a két ország gazdasági kapcsolatának több területére vonatkozóan sikerült végső konzekvenciát levonni, iránymutatást megfogalmazni. Mindenek előtt kijelenthető, hogy Kanada számára nélkülözhetetlen a „jó szomszédi viszony” fenntartása és fejlesztése

az USA-val, hiszen a kapcsolat erősödése mind a termelékenységben, munkabérekben és az általános jólétben is emelkedést hozna magával. A vizsgálati eredményeimből jól kivehető, hogy a különféle egyezmények, az Auto Pacttel kezdődőleg, milyen mértékű pozitív hatással voltak Kanada gazdaságára. Az ország egyik legfontosabb törekvése és célja a jövőben is az kell hogy legyen, hogy saját vállalatainak és fogyasztóinak érdekeit tartsa szem előtt, ezen belül is KKV-k helyzetét, mivel Kanada exportáló vállalatainak 90%-át ők adják, és jelentős hányaduk az USA-t választja fő export és import partnerének. A kereskedelmi megállapodások természetéből adódóan, a dolgozatomban ismertetett kontraktusoknak is voltak hiányosságai, amelyekre a két országnak különösen nagy hangsúlyt kell fektetnie a további egyezmények tárgyalásai alkalmával.

ODONO AMAECHI EZE

University of Debrecen
Faculty of Medicine

EXPOSURE OF MOUSE MACROPHAGES TO SODIUM- PALMITATE IMPAIRS THEIR APOPTOTIC CELLS PHAGOCYTIC CAPACITY AND INDUCES THE EXPRESSION OF SOME KEY RECEPTORS INVOLVED IN PHAGOCYTOSIS AND LIPID METABOLISM

INTRODUCTION

Obesity is a common inflammatory disease, related to many health problems including various forms of cancer and atherosclerosis. Obese condition arises from the imbalance between food intake and energy expenditure, and is strongly influenced by genetic factors (Anders Gummesson, 2009). According to Jason Hellmann, et al (2013), obesity is known to be associated with excessive deposits of free fatty acids (FFAs) in adipose tissue, which activate the innate immune response, leading to chronic sterile low-grade inflammation. It is known that enhanced release of palmitate from the adipose tissue occurs in obesity and that palmitate regulates the polarization of macrophages to the pro-inflammatory (M1-type) phenotype (Fangming, et al, 2015). It had been confirmed that elevated palmitic acid level impairs macrophage phagocytosis by stimulating cyclooxygenase-2 (COX-2) which induces prostaglandins production, leading to inflammation. Adipocytes are known to constantly undergo apoptosis and dead adipocytes are promptly cleared by adipose tissue macrophages (Stienstra et al., 2014). There is increasing evidence suggesting that improper clearance of apoptotic cells, which could be the result of either genetic anomalies and /or a persistent disease state, contributes to the establishment and progression of a number of human chronic inflammatory diseases by affecting the maintenance of tissue homeostasis and inflammation (Elliott and Ravichandran, 2010). It is also a general belief that chronic inflammation might develop in the presence of improper

clearance of apoptotic cells, as uncleared apoptotic cells undergo secondary necrosis, exposing autoantigens and releasing danger signals, (alarmins) which activate the immune system (Muñoz et al., 2010). Effective phagocytosis of apoptotic cells induces anti-inflammatory (M2-type) phenotype in the engulfing macrophages, leading to production of anti-inflammatory cytokines. However, there is evidence that in the adipose tissue of obese patients both apoptotic cells and M1-type Mφs are accumulated and the mφs produce pro-inflammatory cytokines that influence the secretion of adipokines leading to inflammation and insulin resistance (Guilherme et al., 2008). Though it is not clear how the inflammation is initiated in the adipose tissue of obese individuals or what mechanisms sustain the unresolved inflammation in obesity, we hypothesized that impaired clearance of apoptotic cells might contribute to the development of chronic inflammation and that high amount of palmitate seen in obesity impairs apoptotic cells clearance by macrophages.

METHOD

To investigate this, we induced apoptosis in vitro by dexamethasone treatment of thymocytes isolated from 4 week old Wt C57BL/6J mice. We treated RAW 264.7 mouse mφs with increasing concentrations of sodium-palmitate for 24h and incubated with the fluorescent-stained apoptotic thymocytes for 1h and the % of engulfing mφs was determined using FACS Calibur. The gene expression levels of some key receptors involved in apoptotic cells

phagocytosis, inflammation and lipid metabolism were determined in the RAW 264.7 mφs by RT-qPCR after treating with sodium-palmitate for 24h. We tested the cytotoxic effect of sodium-palmitate in the macrophages by the Presto Blue viability assay.

RESULTS

Our results showed that increased concentration of palmitate impaired macrophage phagocytosis of apoptotic cells. The impaired clearance was not due to defective expression of the macrophage receptors involved in apoptotic cells phagocytosis or palmitate cytotoxicity to the mφs. The results also showed that palmitate treatment induces the production of both M1- and M2-type cytokines in the RAW 264.7 mφs.

REFERENCES

Anders Gummesson. Clinical and Molecular Studies on Body Fat, Energy Balance, and Weight Loss. Pathogenesis of Obesity and Effects of Treatment. (2009) 4 – 18

Elliott MR and Ravichandran KS. Clearance of apoptotic cells: implications in health and disease. J Cell Biol (2010) 189:1059-70.

Fangming Xiu, et al. Palmitate differentially regulates the polarization of differentiating and differentiated macrophages. Immunology. (2015) 147: 82–96

Guilherme et al. Adipocyte dysfunctions linking obesity to insulin resistance and type 2 diabetes. Nat Rev Mol Cell Biol (2008) 9:367-377

Muñoz LE et al., The role of defective clearance of apoptotic cells in systemic autoimmunity. Nat. Rev Rheumatol.(2010)6:280-289.

Stienstra et al. Mannose-binding lectin is required for the effective clearance of apoptotic cells by adipose tissue macrophages during obesity. Diabetes (2014) 63: 4143-53.

OLÁH BARNABÁS

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

MITŐL „TELJES” AZ ÉLET? A BOLDOGSÁGORIENTÁCIÓK HIERARCHIÁJA ÉS KAPCSOLATUK AZ ÖNÉRTÉKELÉSEL, KÖTŐDÉSEL, ALTRUIZMUSSEL ÉS SZOCIÁLIS INTELLIGENCIÁVAL

Az ember boldogságkereső módjának alapvetően két útját különböztethetjük meg: az élvezetkeresést (hedonia) és az értelemkeresést (eudaimonia). Ezek a boldogságorientációk sok esetben eltérő tevékenységeket, tapasztalatokat, élményeket és egyéni tulajdonságokat vonnak maguk után. Fontos jellemzőjük, hogy mindkettő hozzájárul az élettel való elégedettséghez, együttesen erős jelenlétük („Teljes” élet) interakciója kiemelkedően magas, míg együttesen alacsony szintjük („Üres” élet) lényegesen alacsony élettel való elégedettséggel jár együtt. Kutatásunkban a boldogságkeresés e négy eltérő formája és az önértékelés, kötődés, altruizmus valamint szociális intelligencia közötti összefüggéseket vizsgáltuk. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a boldogságot élvezetek és értelem útján egyaránt kereső embereket a hedonia vagy az eudaimonia teszi-e boldogabbá, élvezettel vagy inkább jelentésteliséggel kapcsolatos eddigi legboldogabb élményük. Emellett azt is megvizsgáltuk, hogy a boldogságot egyik úton sem keresőkkel összehasonlítva is inkább eudaimonikus élményről számolnak-e be, mint hedonikusról. Kétlépéses-klaszteranalízissel a mintát sikerült a fentiek négy csoportjára bontani: eudaimonia, hedonia, üres élet, teljes élet. Azt találtuk, hogy az élvezet és az értelemkeresés is pozitív összefüggésben áll az önértékeléssel, és, hogy a teljes életet élők csoportjára jellemző a legmagasabb önértékelés. Az altruizmus és a kötődés terén a csoportok nem tértek el egymástól szignifikánsan. Az üres életet élőknek alacsonyabb a szociális intelligenciájuk, mint a teljes életet élőknek, ez támadó magatartásukban nyilvánul meg. A teljes

életet élők a boldogságot inkább eudaimonikus, jelentést hordozó élménnyel kapcsolták össze. Velük szemben az üres életet élők kevésbé számoltak be eudaimonikus élményekről. Az eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy a boldogságkereső mód nem dől el a korai gyerekkorban, rámutatnak, arra, hogy a jó élet együttjár önmagunk elfogadásával, szeretével és arra következtethetünk, hogy inkább eudaimonikus élményekre emlékszik vissza úgy az ember, mint: boldogság, ezeknek nagyobb szerepük van a boldoggá válásban. A jövőbeli kutatásoknak feladata lehet ezen orientációk stabilitásának megvizsgálása és az ok-okozati viszonyok feltárása a boldogságkereső mód, önértékelés és szubjektív jóllét tekintetében.

PAPP GEORGINA VIKTÓRIA

Debreceni Egyetem
Természettudományi és Technológiai Kar

MIKROCISZTIN-LR HATÁSA A PIN AUXIN TRANSZPORT FEHÉRJÉK ELOSZLÁSÁRA ARABIDOPSIS GYÖKEREKBE

A cianobakteriális toxinok hatásait számos állati szervezetben vizsgálták már, viszont a növények esetében a hatásvizsgálatok kevésbé kutatottak. Kutatócsoportunk célul tűzte ki a mikrocisztin-LR (MYC-LR) cianotoxinnal kezelt növények gyökércsúcs morfológiájának vizsgálatát; a gyökércsúcs radiális növekedésének vizsgálatát; mikrocisztin-LR PIN1, PIN2, és PIN3 auxintranszport fehérjékre gyakorolt hatásának vizsgálatát Arabidopsis thaliana modellnövényben.

Kísérleteink során $1 \mu\text{g ml}^{-1}$ és $10 \mu\text{g ml}^{-1}$ MYC-LR koncentrációval kezelt növényekben vizsgáltuk a GFP-vel (zöld fluoreszcens proteinnel) jelölt PIN1, PIN2, PIN3 fehérjék intracelluláris elhelyezkedését. A PIN fehérjecsaldába tartozó fehérjék felelnek az auxin nevű növényi hormon transzportjáért a növény szervezetében. Az auxin többek között felelős az apikális dominanciáért, gravitropizmusért, de más növényi hormonokkal is együttműködik a növény növekedése és fejlődése alatt. A PIN1 fehérje főszerepet játszik a poláris auxintranszporban: a hajtáscsúcs felől a gyökércsúcs irányába továbbítja intracellulárisan az auxint. A PIN1 fehérje esetében végeztünk immunhisztokémiai jelölést is, a korábbi eredményeink megerősítése végett. A PIN3 fehérje a gyökércsúcsban található, mintegy elosztó-továbbító központot alkotva a PIN1 és PIN2 fehérjék között. A PIN2 fehérje cirkulátatja vissza az auxint a gyökércsúcs felől a hajtáscsúcs felé. Az auxintranszporttal összefüggésben áll a citoszkeleton, főképp az aktin filamentumok. Ezen vékony filamentumok mentén szállítódik membrán vezikulumok felszínén az auxin, majd átkerül az

apoplaszton keresztül a következő sejtbe. Az aktin filamentum rendszert konfokális fluoreszcens mikroszkóp segítségével tettük láthatóvá, GFP:mTalin Arabidopsis-ban. Mivel a PIN3 fehérje kapcsolatban áll a gravitropizmus kialakulásával, így ennek kapcsán is végrehajtottunk kísérletet, melyben a gyökerek gravitropikus válaszát vizsgáltuk.

Az $1 \mu\text{g ml}^{-1}$ és $10 \mu\text{g ml}^{-1}$ MYC-LR koncentrációval kezelt csoportokban gyökérmorfológia rendellenességeket tapasztaltunk, laterális irányban duzzadt meg a főgyökér a megnyúlási és az osztódási zónában.

Az apikális merisztémában és a kolumellában jelentős mennyiségű PIN1 fehérje lokalizálódott helytelenül, ami radiális gyökérnövekedést eredményezett. A PIN2 jele gyengült, a koncentráció növelésével korrelálva végül el is tűnt teljesen. A toxinkezelt növényekben a PIN3 mediált, toxinkezelés hatására megrekedt laterális transzport megváltozott gravitropikus választ idéz elő.

Columbia Wild Type Arabidopsis thaliana esetében végeztünk immunhisztokémiai jelölést. Az itt kapott eredmények megerősítették a PIN1::GFP Arabidopsisok esetében kapott eredményeket.

A mikrofilamentum rendszer vizsgálata során az $1 \mu\text{g ml}^{-1}$ MYC-LR, kezelt növény esetében néhány G-aktin aggregációtól eltekintve normál mikrofilamentumok voltak láthatók.

A gravitropikus kísérlet során az $1 \mu\text{g ml}^{-1}$ MYC-LR

kezelt növényeken csupán gyenge hatás figyelhető meg, de a $10 \mu\text{g ml}^{-1}$ MYC-LR kezelt növényeken a pozitív gravitropikus növekedés gátlását és spirális gyökérnövekedést figyeltünk meg.

A mikrocisztin-LR hatásait érdemes tovább vizsgálni jövőbeli kísérleteink során, mind citológiai vizsgálatok, mind biokémiai vizsgálatok irányából megközelítve.

PARÓCZAI ANIKÓ

Debreceni Egyetem
Gazdálkodástudományi Kar

A SZINGAPÚRI CSODA: NÖVEKEDÉS EGY POLITIKAILAG CSAK RÉSZBEN SZABAD ORSZÁGBAN

Vajon van-e kapcsolat a demokrácia illetve a gazdasági fejlődés között, ha igen akkor milyen, ha nem akkor miért nincs? Kutatásom során arra keresem a választ, hogy az autokráciákban elérhető-e gazdasági fejlődés. A politikai szabadság és a gazdasági növekedés között pozitív korrelációt fedezhetünk fel. Azonban ez nem jelenti azt, hogy a nagyfokú politikai szabadság szükséges feltétele a gazdasági növekedésnek, hiszen láttunk már országokat, ahol alacsony politikai szabadsághoz magas gazdasági növekedés társult. Erre tökéletes példa Szingapúr. Az oroszlánváros az 1960-as évek elején még inkább a harmadik, semmint az első világhoz tartozó államnak minősült, azonban néhány évtized alatt a világon az egyik leggyorsabb növekedési pályáját bejárt ország lett. Szingapúr a Freedom House indexe szerint politikailag csupán részben szabad ország.

A politikai szabadság mellett a gazdasági szabadság mértékével is foglalkoznunk kell, ha a gazdasági növekedést szeretnénk elemezni. A gazdasági szabadság és a gazdasági növekedés között sokkal szorosabb a korreláció, a magasabb gazdasági szabadság, magasabb gazdasági növekedéshez vezet. Szingapúr pedig gazdasági szabadságát tekintve a dobogó második helyén áll.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy Szingapúr milyen feltételek mellett járhatta be példaértékű növekedési pályáját. Megvizsgáltam a rendelkezésre álló statisztikai adatokat, történelmi példákat, és ezekből igyekeztem következtetéseket levonni.

Az ország gazdaságát megvizsgálva arra a következtetésre jutottam, hogy Szingapúr gazdasága alapvetően a közvetlen külföldi tőkebefektetésekre épül. Az ország növekedéséhez szükség volt az aktuális világ gazdasági tendenciák gyors felismerésére, előrejelzésére, illetve az ezekhez a folyamatokhoz igazodó stratégiák kialakítására. Az aktív kormányzati szerepvállalás az éppen élénkítendő kormányzati szektorokban, a különböző kormányzati ösztönzők is motivációt jelenthettek a külföldi befektetőknek. Továbbá fontos még kiemelni a nagyfokú gazdasági szabadságot, illetve a befektetőbarát közeget. Utóbbit a Doing Business jelentés is alátámasztja, ahol Szingapúr évek óta az első helyen szerepel.

POHILECZ SZILVESZTER

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

A SCHÖNBORN CSALÁD ÉS A BEREKSZENTMIKLÓSI URADALOM HATÁSA BEREG VÁRMEGYE GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ÉLETÉBEN

BEVEZETÉS

Északkelet Magyarország, azon belül is a mai Kárpátalja mindig szerves részét képezte a Magyar királyság életének, helytörténetileg is nagy jelentőséggel vizont számtalan kérdéskör nincs felkutatva és bekapcsolva a tudományos vérkeringésbe a mai napig. Ilyen a vidék 18-19. századi uradalomtörténete is, azon belül is a a Schönborn család uradalom története. Az előadásom célkitűzése hogy bemutassa az uradalom és a vármegye kapcsolatát, és hogy milyen szerepe játszottak a Schönbornok a megye fejlődésében a fellelhető szakirodalmak és levéltári források felhasználásával.

A SCHÖNBORN CSALÁD EREDETE ÉS JELENLÉTE A VÁRMEGYÉBEN

Bereg vármegye területének nagy része a munkácsi-berekszentmiklósi uradalom fennhatósága alá tartozott, ami a 17. század végén a Rákóczi család birtokában volt. Miután 1711-ben az osztrák császári udvar elkobozta a Rákóczi-uradalmat, a száműzött fejedelem birtokai a császári koronára szálltak át, majd 1726-ban VI. Károly osztrák császár gróf Schönborn Lothár Ferenc mainczi érseknek és választófejedelemnek adományozta az uradalmat a Spanyol örökösödési háborúban játszott segítségéért cserébe. Maga a Schönborn család egy középkorból származó német nemesi familia, amely a 17. században komoly jelentőségre tesz szert a frankföldi területeken, és egyre nagyobb befolyásra tettek szert a bécsi császári udvarban

is. 1752-től kezdve a Schönborn család tisztségébe került és innentől apáról fiúra szállt Bereg vármegye főispáni méltósága, így a megye vezetésében aktív szerepet játszottak. A birtok egészen 1944-ig megmaradt a család kezén. Igaz a Schönbornok többnyire jövedelemforrásként tekintettek a vidékre, közvetlenül ritkán tartózkodtak itt, magát az uradalmat a kinevezett uradalmi előljárók vezették, a család osztrák ágának Bécsben volt a székhelye. A 17. század végén és a 18. század fordulóján bekövetkező történelmi események miatt a terület nagy része elnéptelenedett, emiatt a Schönborn-család nagy súlyt fektetett az egyre inkább csökkenő létszámú falvak betelepítésére, arra törekedett, hogy minél több embernek nyújtson munkát, megélhetési lehetőséget. Ennek egyik módja volt a szervezett betelepítés, amellyel változásokat gyakoroltak a megye etnikai összetételére is. A betelepített román, szlovák, német lakosság többsége hamar beolvadt a magyar közösségekbe, egyes közösségek azonban megtartották és a mai napig megőrizték nemzeti identitásukat. Bereg vármegyében ebben az időben egy sor német település alakult (Pósaháza 1750, Alsó-Schönborn 1732, Felső-Schönborn 1730, Leányfalva, Berezinka, Bárdháza 1750, Kustánfalva, Kucsova 1748, Zsófiafalva 1804)

AZ URADALOM HATÁSA A VIDÉK GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ÉLETÉRE

A Schönbornok aktív szerepet vállaltak a 19. században a megye iparának a kiépítésében is. A munkácsi vasgyár vagy sörgyár, a napóleoni

háborúk idején kialakuló faexport mind ezt a célt szolgálta. A német betelepítés során is igyekeztek a hegyvidéki területekre erdőgazdálkodásban jártas személyeket idehozni, a gazdálkodás fellendítése céljából.

A domínium a vidék legfejlettebb birtoka volt, szőlészete, borászata, állattenyésztése kimagasló szerepet játszott mezőgazdaság fejlődésében. Az uradalom települései többször perben álltak magával az uradalommal a hűbéri terhek rendezése kapcsán. Az uradalom a 19. század második felében is kimagasló szerepet játszott, mind gazdaságilag, mind politikailag a megye életében, és ezt megőrizte a 20. század első feléig.

ÖSSZEGZÉS

Bereg vármegyének 18-19. századi történetében nagy szerepet játszott a Schönborn család, amely mint társadalmi, mint gazdasági szempontból komoly befolyással bírt a régió fejlődésére. A vármegye főispánjaként és legnagyobb földesuraként a lakkosság jelentős része felett közvetlen befolyásuk volt. A telepítésekkel kialakították a második világháború végéig fennálló kárpátaljai német közösséget, gazdasági intézkedéseikkel pedig az elmaradott régió fejlődését segítették elő.

FELHASZNÁLT IRODALOM

LEHOCZKY Tivadar: Bereg vármegye monográfiája. 2. kötet. Ungvár, Pollecsek Miksa Könyv nyomdája. 1881–1882.

PAVLENKO, Georgij Vasziljevics: A németek letelepítése Kárpátalján a XVIII–XIX. században. In: Levéltári évkönyv. XII. Szerk.: Dr. Nagy Ferenc. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Levéltára, Nyíregyháza, 1997.

SAS ANDOR: A Schönborn uradalom a 18. században. Pozsony, 1932.

SAS ANDOR: Egy kárpáti latifundium a hűbérvilág alkonyán. (A munkácsi Schönborn-uradalom társadalmi és gazdasági viszonyai a XIX. század első felében.) Csehszlovákiai Magyar Könyvkiadó. Pozsony, 1955.

PETHE ANIKÓ

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

HÚSFELDOLGOZÓ VÁLLALATOK ONLINE MARKETING LEHETŐSÉGEI

BEVEZETÉS

A XXI. században életünk szerves részét képezi az internethasználat, a kapcsolattartástól kezdve az ügyintézésen keresztül a vásárlásig szinte mindent az interneten intézünk manapság. A vállalatok persze hamar felismerték az ebben rejlő lehetőségeket és egyre többen alkalmazzák hirdetési célokra az online felületeket, ma a marketing külön ágát képezik az ilyen jellegű hirdetési módszerek. Legnagyobb előnyük, hogy gyorsan és hatékonyan lehet elérni olyan csoportokat, potenciális vásárlótömegeket, mely a hagyományos eszközökkel (pl. plakátok, szórólapok) szinte lehetetlen. Ezen eszközök közül úgy vélem az egyik legszembetűnőbb a kereső- és bannerhirdetések, illetve a közösségi média által nyújtott lehetőségek. Kutatásomat e két területre fókuszáltam, előbbinél az AdWords-re és AdSense-re, utóbbinál a Facebook-ra és az Instagram-ra koncentrálván.

AZ ADWORDS SZAKÉRTŐ VÉLEMÉNYE

A hirdetői oldal megismerése érdekében mélyinterjút készítettem egy AdWords szakértővel, akit elsősorban a kis- és középvállalkozásokra (KKV) vonatkozóan kérdeztem arról, érdemes-e online marketinggel foglalkoznia ezeknek a vállalatoknak, illetve a Google hirdetési lehetőségeivel kapcsolatban. A szakértő úgy véli, szükséges ezeknek a vállalkozásoknak az online jelenlét, sőt érdemes minél több eszközt alkalmazni, együttesen. Bár kihívást jelent a hirdetések jó beállítása, rendkívül hatékony módszer.

A HÚSFELDOLGOZÓ VÁLLALATOK ONLINE MARKETING SZOKÁSAI

A Bell Research 2015-ös kutatásából kiderül, hogy a hazai KKV-k mindössze 35%-a rendelkezik honlappal¹, ami rendkívül alacsony arány. Úgy vélem, ez a húsfeldolgozók körében sincs másképp, a tevékenységeken belül minimális súlya van a marketingnek, ezt a feladatot inkább a felvásárló kereskedelmi egységekre bízák. Kutatásomban az Észak-Alföldi régió hat húsfeldolgozó vállalkozását vizsgáltam online marketing szokásaikkal kapcsolatban. A mélyinterjúkból kiderült, hogy fent említett felvetésem igaz, és ez az online marketinggel kapcsolatban fokozottan igaz. Tájékozatlansággal és érdektelenséggel találkoztam az interjúk során, nem ismerik a lehetőségeiket és inkább maradnak a régi, jól bevált módszereknél.

A FOGYASZTÓK ÉS AZ INTERNETES HIRDETÉSEK

Az online eszközök sikerességéhez természetesen szükség van a fogyasztók pozitív attitűdjére, melynek elérése nehéz és hosszú folyamat. Kutatásom során ezért fontosnak tartottam, hogy felmérjem, hogy is áll az úgynevezett „digitális generáció” az internetes hirdetésekhez, kérdőívezésemet 30 éves és annál fiatalabb internetezők körében kell végezni. Ebből megállapítottam, hogy elsősorban bizalmatlanság jellemezi őket, hirdetésblokkoló böngészőbővítményeket alkalmaznak, a keresőhirdetéseket igyekeznek kerülni, illetve a hirdetések alapján történő vásárlást nem

támogatják.

SAJÁT JAVASLAT

Az online jelenlétről nem lehet megfedkezni, a tudatos vásárlók eszméje egyre nagyobb mértékben terjed, melyet felhasználva érdemes a vállalkozásoknak minél több helyen megjelenni. A fogyasztói bizalmatlanságot a közösségi média hirdetések interaktív jellege csökkenthetik, a fogyasztók egymás véleményét szívesebben olvassák, mint egy cég leírását. Célul kell kitűzni, hogy a vállalkozások arra törekedjenek, hogy a fogyasztók gyorsabban elérhessék a céget, ez pedig csak úgy valósulhat meg, ha a hirdetőik minél több felületen teremtenek kapcsolatot a potenciális vásárlókkal.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. JAKUBINYI R. (2015): A magyarországi KKV-k online jelenléte <http://online-marketing-szovetkezet.hu/a-magyarorszagi-kkv-k-online-jelenlete/> Letöltés: 2016. október 12.
2. GÁL K. (2014): A Google AdWordsTM Nagykönyve 2.0 Klikkmarketing Bt., Budapest

POLYÁK ENIKŐ

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

**ELVÁRÁSI ÉS OLVASÁSI
HORIZONTOK MÓDOSULÁSA A
HATVANAS ÉS
HETVENES ÉVEK FORDULÓJÁN**

*(SOMOGYI TÓTH SÁNDOR
PRÓFÉTA VOLTÁL
SZÍVEM ÉS KERTÉSZ ÁKOS MAKRA
CÍMŰ REGÉNYEI)*

1980-ban megrendezésre került egy konferencia, amelynek keretein belül az akkori fiatal kutatói nemzedéknek lehetősége nyílt az 1970-es évek kultúrájának megvitatására, felvázolására. A tanácskozást Varga Csaba szervezte, akit tíz nappal a konferencia időpontja előtt berendelt magához az illetékes bizottság, és arra „kérték” hogy mondja le a rendezvényt valamilyen technikai problémára hivatkozva, azonban ő ezt nem tette meg, a konferencia lezajlott, Varga Csabát eltávolították a pozíciójából, majd az előadások mind írásban, mind magnón rögzített anyagát elzárták, amely majd csak 20 év múlva, 2002-ben láthatott világot (A hetvenes évek kultúrája; Tanácskozás a Fiatal Művészek Klubjában 1980. április 10-12. szerk. Veres András, Balassi Kiadó, 2002.).

Ez jól példázza, hogy ezen időszak irodalma igencsak ellentmondásosnak tekinthető az akkori és a mai irodalomtudomány szempontjából is. Az 1950-es évek irodalomtudományának értelmezése szerint az akkori magyar irodalom elkezd kilábalni a szematizmusból, új feladatokat vállal magára, például a nemzeti és társadalmi önvizsgálatot, vagy a nemzeti kohézió megteremtését. Azonban ezeket a feladatokat teljesíteni nem tudta az irodalom intézménye, így egy 1974-es tanulmány szerint az irodalom kifulladásáról beszélhetünk ezekben az években, mégis igen sok regény jelent meg, melyek lehet, hogy akkoriban nem feltétlenül tűntek korszakhatárhoz, feledhetetlen műveknek, de jelentőségük van annak ellenére is, hogy ekkor jelentek meg például olyan kanonikus regények mint Az őz Szabó Magdától, Ottlik Géza Iskola a

határonja, vagy Németh László Irgalomja. Hiszen ez volt az a korszak is, a hatvanas évek vége, hetvenes évek eleje, amelynek irodalma, kultúrája már eltávolodott a szocialistarealizmustól és bizonyos értelemben megalapozta a majdan a hetvenes évek vége felé meginduló posztmodern irodalmi irányzatot.

Az ötvenes évek szematizmusától való eltávolodás után tehát az akkori irodalomtudomány értelmezésében az irodalomnak két lényegi iránya alakult ki az úgynevezett „közgyi irodalom” és az „új hullám”. Az utóbbi irányban a hangsúly az írói személyiségre, az epikai anyag szubjektívizálására és új, kísérleti megoldásokra helyeződik át. Ilyen műnek tekinthető például Örkény István Tótékja, vagy Déry Tibor Képzelt riport egy amerikai popfesztiválrólja. Az előbbi irányban a tárgyiaság kerül előtérbe, a modellálás, a helyrajz, azonban ezekben a realiztikusnak szánt művekben az írók nem kérdőjelezik a valóság valóságosságát, azt sem, hogy az ábrázolható-e objektíven. Ilyen művek a Makra és a Próféta voltál szívem, amelyek a vizsgálódásom tárgyát képezik. Bertha Bulcsu a következőképpen nyilatkozik erről a valóságábrázoló realista irodalomról: „Jó dolog, ha ösztönzik a valóságábrázoló művek születését, de ennek megvan a kockázata. Nem biztos, hogy megszületik a várva várt regény, s nem biztos, hogy az írja meg, aki ösztönöztek.” (BERTHA Bulcsu, Mi kell a regény születéséhez?, Uo, A hetvenes évek magyar irodalmáról, 156.)

Tehát egyrészt a korszak átmenetisége, másrészt

a posztmodern hagyomány megalapozásában játszott szerepe miatt tartom fontosnak ezen korszak irodalmának több aspektusból való vizsgálatát.

A kutatásomban igen hangsúlyos a szocialista realizmus fogalma, amelynek tisztázására nagy hangsúlyt fektetek. A szocialista realizmust Scheibner Tamás és Katerina Clark több módon is meghatározza. A szocreálról beszélhetünk úgy mint a sztálinizmus kritikai nyelvéről, de a negyvenes években tömegkultúráként vagy az avantgárd ellenpontjaként is definiálták, ezen túl vannak olyanok, akik az avantgárd radikalizálásaként tekintenek rá, sztálinista irodalomtudományként vagy egyfajta homogenizációs projektként. A szocialista realista regény funkcióját abban látták, hogy a társadalmi kérdések megvitatására, azok felvetésére alkalmas platform. Én a továbbiakban a szocializmusban, sztálinizmusban jellemző tömegkultúra értelmében használok fogalmat.

Az előadásban tehát két regény elemzésével igyekszem felvázolni a korszak populáris kultúráját, irodalmát, Somogyi Tóth Sándor Próféta voltál szívem című 1965-ös kisregényén és Kertész Ákos 1971-es Makráján keresztül.

Ezen regények kiszorultak mára a kánonból, nem csak az említett kettő, hanem például Fejes Endre Rozsdatemetője is, azonban nem felejthetjük el azt, hogy akkoriban nagy népszerűségnek örvendtek, nem feltétlenül a kritikusok körében, hanem inkább a munkásosztály, az „átlag” olvasók körében, ezen

állítást leginkább Kamarás István olvasásszociológiai kutatásaiból származó adatokkal támasztom alá. Továbbá annak ellenére, hogy már a kánon szélére szorult regényekről beszélünk, fontosnak tartom azt is vizsgálni, hogy milyen státuszuk, hatásuk is volt ezen műveknek a prózafordulat során, ha két prózafordulatról beszélünk Szirák Péter alapján.

Előadásomban tehát először is fel szeretném vázolni az irodalom és irodalomkritika helyzetét a hatvanas és hetvenes években, majd a regények fogadtatástörténetére térek ki, valamint az olvasásukon keresztül bizonyítom be a téziseimet.

RÁCZ LILIAN

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium

„AKI URALJA A JELENT, AZ URALJA A MÚLTAT IS”¹: VALÓSÁGSZABÁLYOZÁS ORWELL 1984 CÍMŰ REGÉNYÉBEN

BEVEZETÉS

Orwell egyik legnagyobb félelme az igazság fogalmi szín-ten is történő eltűnése volt, hiszen tudta, hogy vannak alkalmak, amikor a valóságnál meggyőzőbbnek bizonyul az, amit hiszünk. 1937-ben, a spanyol polgárháborúban megtapasztalta, hogy egy politikai vezető mennyi hazugságot el tud hitetni a tömeggel pusztán a média birtoklásával és irányításával. Ez a fajta manipuláció fog visszaköszönni az 1984-ben, s Orwell igen nagy szerepet is ruházott erre a jellegzetességre mind a cselekményalakítás, mind a gondo-latiság szempontjából.

OBJEKTÍV VALÓSÁG?

Az ok, amiért többféleképp látjuk, illetve fogjuk fel ugyan-azt a valóságot, az az, hogy mindannyian egyedi, önálló tudattal rendelkező individuumok vagyunk. A körülöttünk levő világot, a jelent, sőt a múltat is szubjektívan szemlél-jük, hiszen mindaz, amit látunk és érzékelünk, átszűrődik a szubjektumon, azaz a saját egyéni tudatvilágunkon, így téve lehetetlenné az objektív valóság megtapasztalását.

Az 1984-ben a Párt legvégső célja egy olyan objektív valóság létrehozása, amelyet minden részletében ők ural-nak: bele akarnak szólni a múltba, a jelenbe és a jövőbe egyaránt. Azért, hogy ezt megtehessék, megszerzik az irányítást minden olyan lehetséges információforrás felett, gondoljunk akár a tévére, rádióra, újságokra, könyvekre, stb., amelyek

megkérdőjelezhetetlen bizonyítékot nyújtaná-nak az ellen, ahogyan az igazságot a saját kényük-kedvük szerint kialakítják.

Ennek következményeképp az emlékezet mint olyan teljes-séggel megbízhatatlanná válik, Óceánia polgárai pedig gyakorlatilag bármit hajlandók elhinni, amit a Párt mond nekik.

MINIGAZ: HOGYAN ÉS MIÉRT?

Négy nagy minisztérium működik az Egyes Leszállópálya fővárosában, Londonban, ezeknek egyike az Igazság-minisztérium; hivatalosan, az ország újonnan létrehozott, különleges nyelvén Minigaz. Nem kicsit ironikus ez az elnevezés, hiszen e minisztérium létezésének legfőbb oka és célja, hogy kellő hangsúlyt fektessen a Párt abszolút, megkérdőjelezhetetlen és tévedhetetlen volta-ra; a konkrét feladata pedig az, hogy létrehozza és megfelelően alakítsa, illetve, hogy a szükséges alkalmakkor eltörölje az igazság egyes elemeit. Így jön létre a valóságnak a Párt ki nem mondott törvényeivel kompatibilis verziója.

Főszereplőnk, Winston is a Minigazban dolgozik, és az a munkája, hogy a médiában megjelent újságcikkeket, fotó-kat meghamisítsa, így elősegítve a Párt és Nagy Testvér tévedhetetlenségének alátámasztását, azaz gyakorlatilag a valóságszabályozás létrehozását. Például egyik nap Óceá-niának Eurázsia az ősellensége (s az összes fellelhető dokumentum szerint mindig is Eurázsia töltötte be ezt a szerepet), ám a következő

nap már szövetségesként említik. Teljes szekciók (beleértve Winstont is) többnapos megfe-szített munkájába fog kerülni ez a pálfordulás; hogy minden nyomtatott vagy nem nyomtatott anyagot bevonjanak, kijavítsák az aktuális valóságnak megfelelően a dokumen-tumokat, majd a szerkesztett változatokat mindennemű komment nélkül újra kibocsássák a népnek fogyasztásra.

A NYELV BIRTOKLÁSA: AZ ÚJBESZÉL SZEREPE A VALÓSÁGSZABÁLYOZÁSBAN

Az újbeshél lényegét maga Orwell már 1946-ban megfo-galmazta egy esszéjében (A politika és az angol nyelv): „De ha a gondolat megrontja a nyelvet, a nyelv is megront-ja a gondolatot.”² Az elmélet, amely alapján megalkotta az újbeshélt, igen egyszerű: szerinte a nyelv korlátozása a gondolkozás korlátozását jelenti, valamint könnyebben kontrollálható elmét és valóságképet eredményez. Tehát, ha nincs olyan kifejezés, hogy szabadság, akkor a szabadság nem létezik. A demokrácia kifejezés hiányával a demokrá-cia sem létezhet. Magyarul: ha nem tudunk kifejezni egy gondolatot a nyelv segítségével, akkor az a gondolat való-jában nem létezik. Így érvényesül az 1984-ben a nyelvi determinizmus.

Az újbeshél kizárólagos alkalmazása a múlt, jelen, jövő, az igazság és a valóság szó szerinti leírhatatlanságát és kife-jezhetetlenségét jelentené. Használatával, mondhatni, eljön-ne a párthű tudatlanság ideje: a gondolkozás egyetlen módja a nemgondolkozás lenne.

A DUPLAGONDOL: 2+2=5

A 2+2=5 egyenlet magába foglalja mindazt, amit a dupla-gondol jelent: „A duplagondol azt a képességet jelenti, hogy valaki egyidejűleg két, egymásnak ellentmondó nézet birtokában van, s mindkettőt elfogadja.”³. Az egyenlet esetében biztosra tudjuk, hogy igazából a helyes válasz a négy, de mivel a Párt azt állítja, hogy öt, el kell hinni, hogy a megoldás öt, nem számít, mit diktál a józan ész.

A négy fő minisztérium neve is pontosan a feladatuk ellen-tétét jelenti: „a Béke-minisztérium háborúval foglalkozik, az Igazság-minisztérium hazugságokkal, a Szeretet-minisztérium kínzással, s a Bőség-minisztérium éheztetés-sel.”⁴

Mindezek mellett pedig a Párt szlogenje is kiváló példa a duplagondolra, hiszen

„A HÁBORÚ: BÉKE
A SZABADSÁG: SZOLGASÁG
A TUDATANSÁG: ERŐ”⁵.

- 1 George Orwell: 1984, pp. 50. (Európa, 2016)
- 2 George Orwell: Az irodalom fölszámolása. A politika és az angol nyelv, pp. 354. (Európa, 1990)
- 3 George Orwell: 1984, pp. 289. (Európa, 2016)
- 4 George Orwell: 1984, pp. 292. (Európa, 2016)
- 5 George Orwell: 1984, pp. 39. (Európa, 2016)

FORRÁSOK

1. <https://www.cliffsnotes.com/literature/n/1984/critical-essays/the-mutability-of-history>
2. <https://www.cliffsnotes.com/literature/n/1984/critical-essays/the-purpose-of-newspeak>
3. <http://www.shmoop.com/1984/manipulation-theme.html>
4. <http://www.ipedr.com/vol17/13-CHHS%202011-H00048.pdf>

RADÓCZ JÓZSEF MIKLÓS

Debreceni Egyetem
Zeneművészeti Kar

A MEGÚJULÓ TROMBITAIRODALOM STANLEY FRIEDMAN SOLUS CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN

Miért is lehet a megújuló trombitairodalom innovatív kutatási terület? Hogyan újulhat meg egy hangszer repertoárja? Dolgozatomban és előadásomban ezen kérdésekre keresem a választ. A trombita több évezredes múltja visszatekintő történelme alatt óriási

változáson ment keresztül mind mechanikailag, mind zeneművészeti alkalmazásának módja szerint. A középkorban csak többnyire jelzőeszközként használt hangszer napjainkra igen változatos zeneirodalommal rendelkezik. A fejlődés első lépései a zenekari játékokban mentek végbe, amelynek óriási szerepe volt a trombita történetében, viszont napjainkra kiemelt szólóhangszernek is számít. A trombita a 20. századra kisebb

változtatások mellett elnyerte végleges formáját, ezért a kor zeneszerzői javarészt a hangszer technikai újdonságai felé fordultak, amellyel a trombita megszólaltatásának korlátait feszegetik és új kihívás elé állítják az előadót. Értekezésemben a történelmi áttekintés mellett a modern trombitazene sajátosságaira koncentrálok, melynek alapjául Stanley Friedman *Solus* című zeneművét választottam, amely a kortárs trombitairodalom talán leginnovatívabb, legújyszerűbb alkotása. Reményeim szerint a tanulmányommal hozzájárulok, hogy Friedman művét nem csak a trombitások, hanem minden zeneértő és zenekedvelő számára részletesen ismertetni tudom

ROSA RUBINA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

A POSZTMODERN CSALÁDREGÉNY GRECSÓ KRISZTIÁN JELMEZBÁL ÉS MELLETTEM ELFÉRSZ CÍMŰ REGÉNYEI

A POSZTMODERN CSALÁDREGÉNY

Miben is különbözik a posztmodern családregény a hagyományosnak tekinthető, Thomas Mann-féle regényektől? A válasz lehetne egyszerűen az is, hogy semmiben, ugyanis a legalapvetőbb jellemzője e műfajnak megfigyelhető a posztmodern művekben is. A cselekmény középpontját ugyanis itt is egy több generáción átívelő családi történet adja. Azonban számos újdonsággal is találkozhat az olvasó. Sándor Iván szavaival éve „minden (regény) korszakváltás mögött az adott korszak általános megoldhatatlanságai, útkeresései, tanácsatlanságai állnak.” Ez alapján pedig jogosan feltételezhetjük, hogy az 1960-as évektől valami megváltozott a regényekben is. A posztmodern szemlélet megjelenik bennük, a családregények elbeszélője nem biztos az önazonosságában, s miközben a családja történetéről tud meg egyre többet, tulajdonképpen önmagát próbálja megtalálni, megismerni. A létbizonytalansággal küszködő szereplők a családban keresik a menedéket, ami így a posztmodern regényekben a biztonság szimbólumaként jelenik meg.

A posztmodernitás kezdetét a magyar irodalomban a hetvenes évek „prózaforulatához” köthetjük, azon belül is a „Péterek” nemzedékéhez. Németh Zoltán ezt a fordulatot név szerint Esterházy, Nádas, Hajnóczy és Lengyel Péter műveikhez köti. Azonban e művek között is olyan mértékű különbségek találhatók, amelyek szükségessé teszik a differenciált paradigmaelfogást. Ebből is az a következtetés vonható le, miszerint a posztmodern

irodalom nem csupán egy fogalom. Annál tágabb értelmezést kíván.

GRECSÓ KRISZTIÁN REGÉNYEI

GreCsó Krisztián kortárs író művei minden kétséget kizáróan nevezhetők posztmodern családregényeknek. Éveink regényeinek sajátosságai tükröződnek vissza az oldalakról. Ilyen a sajátos nyelvhasználat, az identitás keresés, identitásjáték, a téridő-változások, a kultúrák-mentalitások alig áttekinthető együttélése. A művek napjaink olvasóihoz szólnak, a mai problémákkal foglalkozik, így az olvasónak segítenek önazonosságuk megtalálásában. Maguk a regények a vidéki, az alföldi élettel foglalkoznak. A cselekményszál egy Viharsarok-beli faluban indul el, és míg a szereplők ebből a póriás, falusias környezetből próbálnak kiszakadni, hogy valami újat és jobbat találjanak, igazából saját magukat szeretnék megtalálni. Ehhez az eszközt a távolság jelenti nekik, egy idealizált helyre, Pestre költöznek, azonban a művek végére rádöbbennek, hogy önmaguk megismerésének a kulcsa a családjukban rejtőzik. „Egy paraszt hiába költözik Pestre, még a gyereke is paraszt marad.”- olvasható a Jelmezbalban. Mindezt az elbeszélő úgy adja át az olvasónak, hogy a családi történetet ismerjük meg egyre mélyebben. Hiszen GreCsó műveiben a szereplők legnagyobb problémája a saját múltjuk terhe, és céljuk sem más, minthogy megtanulják ezt elfogadni. „Az azért elég nehézze teszi az ember életét, ha a saját múltja, a saját származása ott van benne.”

JELMEZBÁL, MELLETEM ELFÉRSZ

GreCsó Krisztián e két regénye tökéletesen megtestesíti mindazt, amit egy kortárs magyar író lát a világból. Mindkét regény a mai világban játszódik, azonban családregeény mivoltuknak köszönhetően a cselekményszál több generáción is átível. Azonban az igen gyakori téridő-változások már kifejezetten a posztmodern irodalom jellegzetességei. Ahogyan a nyelvhasználat is, amellyel az elbeszélő él. Érdekes, ahogyan a vulgáris szavak is tökéletesen be tudnak épülni egy igényes szóhasználatlaltal, és szinte már szofisztikált módon megírt jelenetbe. Ezekben a regényekben a család motívuma már mélyebb értelmezéseket kíván. Egyszerre jelenik meg a történetben negatív és pozitív motívumként is. Az önmagukat mások hibáival vigasztalni próbáló ember számára a család egy tökéletes kifogás, hiszen minden ebből gyökerezik, minden visszavezethető erre. A Mellettem elférsz című regényben a következő mondat is vigasztalásként hangzik el: „A család az ördög műve.”

Azonban a szereplők, még ha először nem is tudatosan, de „tisztába akarnak jönni önmagukkal”. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy ismerjék a múltjukat, mely megannyi fájdalommal és halállal van tele. A Mellettem elférsz című műben fogalmazódik meg az is, hogy a családtagok emlékéért kell elviselni, hogy önmagukat tudják elviselni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Sándor Iván: A (poszt)modern regény újdonságai, in, Tiszatáj, 2000 / 11., 36-43.
2. Németh Zoltán: „Péterek” nemzedéke (A posztmodern próza fordulat értelmezéséhez), in. Irodalmi szemle, <http://www.irodalmiszemle.bici.sk/lapszamok/2010/2010-julius/752>, megtekintés dátuma: 2017. 01. 24.
3. GreCsó Krisztián: Mellettem elférsz, Budapest, Magvető, 2011.
4. GreCsó Krisztián: Jelmezbál: egy családregeény mozaikjai, Budapest, Magvető, 2016.

ÖSSZEGZÉS

Összegezve, GreCsó Krisztián családregeényei kulcspontjában a család motívumának széleskörű értelmezési lehetősége áll. Kutatásomban erre szeretném fektetni a hangsúlyt, az egyén és a család viszonyára, valamint arra, hogy összeegyeztethető-e az identitáskeresés folyamata a családba való beilleszkedés folyamatával.

TIBOR ROSKÓ

University of Debrecen
Faculty of Informatics

ELECTRA SIGNATURE: ÜGYFÉLKAPU, ADOBE XMP BASED DOCUMENT CERTIFICATE SERVICE

INTRODUCTION

My research topic is focused on new possible metadata usage based on aspects like semantic Web and graph databases. I have been working on many projects (that are) related to this. TCPDF is one of them, it's already completed and shared as a GitHub repository of mine. It is a component based redesigned open source PDF generating PHP service. I extended an already existing service by implementing an Adobe XMP metadata manipulating component. This is the reason why it became an essential part of Electra Signature. It supports reading and manipulation of metadata. The original package can be used in separately but if a component is independent of other components of the package, it can be reused separately thanks to the component based design.

In this paper I will talk about my main project called Electra Signature. This is an open source document signing service based on Ügyfélkapu (third-party trusted authentication service) and Adobe XMP. These two infrastructures and working processes are detailed in the following sections.

ELECTRA SIGNATURE

As I previously mentioned my service is a document signing solution. It is different from other similar software available on the market in many ways. The most important difference is that the solution provides the opportunity of denoting the order of the signing parties. Beyond this we would like to

provide the possibility so that stand-ins can sign the document instead of the original parties. It can be useful mostly in education or business environments because a document have to be able to be signed even if a signing party is not present. For example, the dean can sign instead of the vice-dean.

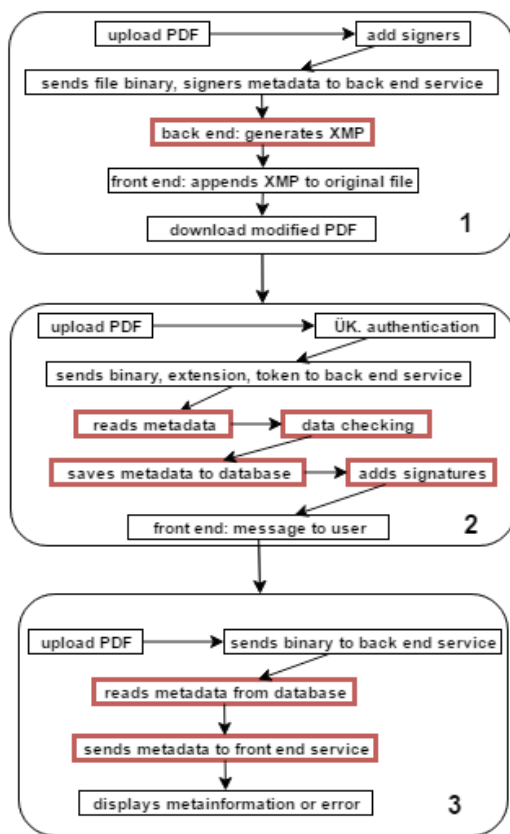
I would like to highlight other advantages using the disadvantages of concurrent systems. The major obstacle of the spread of electronic official administration are its financial consequences because in order to create an electronic signature one has to buy smart card certification, a card reader, and a qualified timestamp. I'm sure this is not a profitable investment to people who have general official administration need because they make only a few e-documents per year. To avoid certification expiration one has to buy new timestamps before expiration. This is another fail of the e-sign system because it's not enough to buy a certification and timestamp, we have to buy a timestamp again. These problems can be avoided by using Electra Signature because you only need a registration in Ügyfélkapu (and an internet connection) to use it.

Secure and free of charge person authentication is provided by Ügyfélkapu. The Ügyfélkapu is a government authentication and official administration service created primarily for Hungarian citizens but it can be available for foreign persons, too, who have valid identity documents, like passport. The authentication service is available for official or non-profit organizations, like the University. There are two conditions of electronic

signature: first, the signing party has to be identified at the moment of sign and in the future, all signatures have to be connected with qualified timestamps. The first is solved, and the second is also completed by local NTP services since NTP always can provide qualified timestamps for Electra. The Electra service can be used at the University by the international availability of Ügyfélkapu because foreign universities' users also can use for creating e-signs.

Adobe XMP architecture is the second essential part of Electra that provides metadata to PDF/a documents. It creates cooperation with semantic Web applications in the future. Semantic web means that computers are able to understand the semantic meaning behind the raw content to make conclusions, for example they can tell that we can see vertebrate animals if there are cats in a given picture. This will be a great breakthrough in automatic data processing. I also implemented an algorithm to share contacts on semantic Web, it will be detailed in the next section. It is closer to the topic of this paper and demonstrates how various potential is in the semantic Web.

Let's go back to the main topic of my presentation and let's see the provided subservices. The following figure shows the way of a document in the signing process: adding metadata of signers, signing, checking.

I would like to demonstrate this process in an example. Let's suppose that we would like to sell our house. In such a case we need to make an agreement. This will be signed at minimum three

levels: signatories -> witness -> lawyer. We add the metadata of signing parties to the agreement: e-mail addresses and sign levels. Signing parties sign the document. There is no sign order among signing parties at same level.

We can conclude from the presented solution that Electra can be used in almost all environments but we would like to use it primarily at the University to inspire the usage of electronic documents.

FUTURE PLANS

During my research I designed an algorithm to share contacts in semantic Web format, to be more precise, in FOAF, which is a machine-readable ontology describing persons, their activities and their relations to other people and objects shortly, we will use the FOAF as a digital business card. The target audience of this is the University just like the rest of my other projects'. To be a little bit more exact: one of them is the phone book of the University of Debrecen. We would like to share this information set with our partners be able to process it automatically, for example with a CMS. The advantage of it is the cooperation with existing databases to create automatically the RDF graph from contacts. So we don't have to manage a new database unnecessarily.

The goal is to reach the needed e-mail addresses from this structure for Electra, so we can get the necessary data from a trusted source because the question is how we can get a new partner's e-mail

in a trusted way. I hope the answer will be the FOAF using as a digital business card.

SUMMARY

You could meet my research results in this paper. My main project is Electra Signature for creating e-signatures. I hope you could draw a picture about functionality of this and your interest is aroused to know more about it on InterTalent Conference.

More details about me and my work are available on my site: www.rtibor.hu.

ROZSOS TINA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

VICTOR HUGO A NYOMORULTAK CÍMŰ REGÉNYÉNEK ÉRTELMEZÉSE

A MŰ MŰFAJÁNAK ÉRTELMEZÉSE

Victor Hugo A nyomorultak című regényét éppúgy lehet történelmi regénynek, mint családregénynek vagy társadalmi-filozófiai regénynek tekinteni. A történelmi regényeknél, főleg a romantika korában, azaz e műfaj fellendülésének az időszakában nehézséget okozott a művek egyetlen műfaji kategóriába való besorolása. Történelmi regényként a mű legfőbb feladatának az tekinthető, hogy hitelesen szóljon az elbeszél korról, a valóságot és a fikciót ötvözve képet adjon az akkori társadalomról, szokásokról, ezzel elősegítve az adott kor megértését. Ugyanakkor társadalmi-filozófiai regényként megjelenik a mű által megfogalmazott társadalomkritika jelentősége, Hugo humanista eszméinek fontossága. Tehát a mű által egyaránt megismerhetjük a múltat, valamint a mű eszmeiségén keresztül értelmezhetjük a jelent is.

A REGÉNY JELENTŐSÉGE A XIX. SZÁZADBAN ÉS NAPJAINKBAN

A XIX. században egyértelműen meghatározható a regény célja. Hugo elítélte a társadalmi osztályok rendszerét és a korabeli igazságszolgáltatást, mindkettő problémáit kifejtette a könyvben. Ezen kívül utalt a francia forradalom idejéről folyamatosan tartó politikai instabilitásra azáltal, hogy éppúgy ír Napóleon uralmáról, mint az azt követő restaurációról és Bourbon-uralomról. Minthogy napjaink problémái látszólag egyáltalán nem hasonlítanak az Hugo által kiemelt problémákra,

a regény ebből a szempontból veszíthetne a lényegességéből. Ezzel szemben mégis napjainkban is ismert és elismert a könyv, sokan a romantika egyik legnagyobb alkotásaként tartják számon. Ez véleményem szerint azzal indokolható, hogy a több szálon futó cselekmény által betekintheünk az akkori világ legtöbb rétegének életébe, megfigyelhetjük például az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságait, a vallás szerepét az életfelfogások alakulásában, a felvilágosult eszméket hirdető diákok harcát az elnyomás ellen. Ezekon kívül Hugo bemutatja a kor szokásait, hagyományait. Ezzel görbe tükröt mutatott a társadalomnak 1862-ben, a kiadás évében, viszont kellő odafigyeléssel napjaink társadalmában is felfedezhetünk olyan hiányosságokat, melyek miatt a könyv olvasása után képesek vagyunk más szemmel nézni a körülöttünk lévő világra.

AZ 1832-ES FELKELÉS ESEMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

A nyomorultak egyik fő történetszála az ABC Barátainak sorsát ismerteti. Hugo főleg ezen a szálon tudja érzékeltetni a kor politikai instabilitását azáltal, hogy a klub tagjai folyamatosan hosszas vitákat folytatnak az adott helyzetet illetően. A diákok állásfoglalásában akár Hugo saját véleményére is tekintheünk, hiszen mikor A nyomorultakat írta, már meggyőződéses köztársaság párti volt. Ugyanebből a szempontból vizsgálhatjuk a megjelenő felvilágosult gondolatokat a szabadság fogalmáról vagy a társadalmi szerződésről, úgy, mint a humanista eszmék megjelenését. Fontos

még megemlíteni azt az ellenszenvet, amellyel a szereplők minden, a francia forradalmat követő rendszert elítéltek amiatt, hogy azok képtelenek voltak felszámolni a társadalmi egyenlőtlenséget. A szereplők felvilágosult eszmékbe vetett megingathatatlan hite vezetett a felkelés kitöréséhez, ami azonban több szempontból is vizsgálat alá eshet. A nézőpontok között az azonos célok jelentenek leggyakrabban kapcsolatot. A különböző perspektíváknak viszont nemcsak a szó szerinti, de a metaforikus, szimbolikus jelentését is megvizsgálhatjuk, hiszen Hugo mint romantikus író nagy figyelmet szentelt a szimbolikus jelentéseknek, a főleg a gyakran idealizált szereplők által.

A felkelés egyik legjelentősebb alakja Enjolras, aki a forradalom vezetőjeként megtestesíti mindazt a tisztaságot, tökéletességet, ifjúságot, sérthetlenséget és szépséget, amely a forradalmat mint eszményt jelképezi, viszont megvan benne a vadságra való hajlam is. Képes volt rettenetessé válni, viszont közben sosem tért el a végső cél elérésétől, a szabadsághoz való sérthetetlen jog biztosításától. Ezáltal Enjolras értelmezhető a haladást elősegítő forradalom allegorikus alakjaként.

Grantaire alakja is jelentős a felkelés kimenetelének vizsgálatában. A felvilágosult eszmékkel tisztában van, mégis vajmi keveset jelentenek a számára, az alkotmányos monarchia államformájával is kibékült. Azt állította, hogy csak a szerelmet és a szabadságot érti meg, a felkelés idejét átaludta. Viszont időben ébredt fel ahhoz, hogy végül kinyilváníthassa a forradalomhoz való hűségét. Éppúgy, mint maga

Franciaország, amely bár 1832-ben még nem ébredt fel, 16 évvel később már egy emberként lépett fel az elnyomás ellen. Így ha Grantaire-t Franciaország allegóriájaként értelmezzük, akkor ő testesíti meg azt, hogy ekkor a franciák még nem álltak készen egy forradalom befogadására, aminek köszönhetően a felkelést a nemzeti gárda leverte.

ÖSSZEGZÉS

Az eddigieket összefoglalva megállapítható, hogy a regényben felismerhetőek a romantikus irodalom főbb jellemzői. A szimbolikus és allegorikus jelentések összefüggésében teljesen új jelentést adhatunk a történetnek, ami tovább segíti elérni a mű eredeti célját, Hugo eszméinek terjesztését.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Victor Hugo: A nyomorultak. 6. kiad. Bp.: Európa K. 1966. 1433 p.

Bence Erika: A történelem, a történetírás és a regény viszonyrendszere = Híd, 2007. 11. sz. 65-77. old.

Gyáni Gábor: Történelem és regény: A történelmi regény = Tiszatáj, 2014 / 04., 78-92. old.

SUMMARY

Victor Hugo's historical novel *Les Misérables* is considered one of the greatest works of the 19th century. As Hugo was a Romantic author, the aspect of symbolism has a quite significant role when interpreting the plot. I have mainly focused on analyzing what the protagonists of the June Rebellion of 1832 represent. I have justified my ideas by examining the characteristics of Hugo's descriptions and by reflecting on the role of the enlightened beliefs possessed by the revolutionaries and how they had affected the outcome of the events.

S PRASANNA

University of Debrecen
Faculty of the Agricultural and Food Sciences
and Environmental Management

DEVELOPING A METHODOLOGY FOR THE WATER FOOTPRINT OF AN AGRICULTURAL CROP BASED ON A METHODOLOGICAL REVIEW

INTRODUCTION

Increasing populations, socioeconomic developments, global freshwater withdrawal, dying rivers and high pollution levels are all signs of growing water scarcity. Agriculture is the main user of fresh water with 85% of global surface and groundwater consumption and reducing the consumptive water use in this important sector of economy is part of all major strategies related to relieving water scarcity. To this end, major efforts have been dedicated to reducing the non-beneficial consumptive water use and the non-recoverable water losses.

WATER FOOT PRINT

The water footprint of a product usually known as virtual water content is defined as the volume of water consumed or polluted for producing the product, measured over its full production chain and is an indicator of the allocation of freshwater resources to different part of the production process.

GOAL OF STUDY

KFC Chicken includes egg, bread, flour, sunflower oil as well, and the question is where to start – feeding chicken with grain, or producing grain for them? Is package included? Should we consider plastic production from crude oil, or should go further to oil industry? Is it possible that a product has high WFP because of the package? And Life

Cycle Analysis includes the fate of waste as well, so KFC Chicken has further impact on Water Footprint when composted – should we consider the composting technology?

Green water footprint – Volume of rainwater consumed during the production process. This is particularly relevant for agricultural and forestry products, where it refers to the total rainwater evapotranspiration from fields and plantations plus the water incorporated into the harvested crop or wood.

Blue water footprint – Volume of surface and groundwater consumed as a result of the production of a good or service. Consumption refers to the volume of freshwater used and then evaporated or incorporated into a product. It also includes water abstracted from surface or groundwater in a catchment and returned to another catchment or the sea. It is the amount of water abstracted from groundwater or surface water that does not return to the catchment from which it was withdrawn.

Grey water footprint – The grey water footprint of a product is an indicator of freshwater pollution that can be associated with the production of a product over its full supply chain. It is defined as the volume of freshwater that is required to assimilate the load of pollutants based on natural background concentrations and existing ambient water quality standards. It is calculated as the volume of water that is required to dilute pollutants to such an extent that the quality of the water remains above agreed

water quality standards.

CONCLUSION

There are many methods that can be used to measure the water footprint of agricultural productions. Compared to other sectors which are more directly involved in the calculation of water usage, the agricultural sector needs a variety of different data to be determined and identified such as climate, precipitation, soil's moisture and type, evapotranspiration, crop water requirement and irrigation water. So this study can serve as a guideline and an indicator of the water status in the agricultural products, notably bulk crops in order to achieve sustainability in crop production.

SIPOS-FEKETE CECÍLIA

Debreceni Egyetem
Egészségügyi Kar

A NEMNÖVEKEDÉS ELMÉLET GYAKORLATI MEGVALÓSULÁSÁNAK VIZSGÁLATA DEBRECEN ÉS NYÍREGYHÁZA TERMELŐI PIACAIN

BEVEZETÉS

„Aki azt hiszi, hogy az exponenciális növekedés örökké fenntartható egy véges világban, az vagy őrült, vagy közgazdász.” Kenneth E. Boulding 1973-as gondolata már annak a korszaknak a szemléletmódját prezentálja, melyben a nemnövekedés elmélet is megszületett. Az irányzat követői szerint látható, kézzelfogható a kapitalizmus válsága, sőt annak okai is, és mivel tisztában vagyunk ezekkel, nem kellene megvárunk a jelenlegi társadalmi berendezkedésünk pusztulását, hanem megelőzven a bajt, olyan beavatkozások megtételére kéne sort keríteni, melyek egy élhetőbb, fenntarthatóbb jövő felé irányítják kapitalista társadalmunkat. A változást elősegítő eszközök terén nem alakult még ki konszenzusos megállapodás, bár az irányzat követőinek célja közös. Erről az irányzatról, ennek a keresztény teológiával való összefüggéseiről és a termelői piacokról, mint az elmélet gyakorlati megvalósulásának egyik lehetséges helyszínéről lesz szó az előadásomban.

ELMÉLETI HÁTTÉR

A „nemnövekedés” (degrowth) irányzat az elmúlt évtizedekben jött létre, mint a fennálló, állandó növekedésen alapuló világgazdasági rendszer kritikájának új, alternatívát is kínáló megnyilvánulása. Az elmélet szerint az egyre fokozódó mértékű gazdasági növekedés környezeti oldalról hosszú távon nem fenntartható, másrészt pedig társadalmi oldalról nem is feltétlenül

kívánatos. A felvetett problémára adott megoldási javaslata egy új, ténylegesen ökológiailag fenntartható és igazságosabb társadalmi-gazdasági berendezkedés, amely nem épül a gazdaság méretének folyamatos növekedésére. Az irányzat előzményei a gazdasági növekedés fenntarthatóságának (GDP, csökkenő természeti tőke, Kuznets-görbe hipotézis) és a gazdasági növekedés és a jólét kapcsolatának a kérdése.

A nemnövekedés teória szerint a fenntarthatóság főként a következő eszközökkel valósítható meg:

- a jelenlegi rendszer teljes átstrukturálása,
- egy olyan társadalmi és gazdasági berendezkedés kialakítása, ahol a termelés és a fogyasztás folyamatos növekedése nélkül valósul meg a nagyobb „jólét” (well-being, quality of life),
- amellyel párhuzamosan így a környezeti terhelés is jelentősen csökken.

A nemnövekedés megvalósítását 4 eltérő szinten különböző eszközökkel képzelik el. Az egyéni szinten egy egyszerűbb, fenntartható életmóddal, a „jobbat kevesebből” elvvel tartják megvalósíthatónak. A közösségi, elsősorban lokális szinten a kisebb csoportok új együttélési formái alakulhatnak ki, alulról jövő (bottom-up) kezdeményezések révén, a javakon való megosztozás menetének és az újrahasznosításnak újragondolásával, a városi környezetet zöldebbé és szociálisabbá, azaz kevésbé elidegenültté tétele által. Nemzeti szinten szükség van felülről érkező (top-down) intézkedésekre, hogy az

alulról jövő kezdeményezéseket hatékonyra tegyék. Ilyen lehet például a közösségi pénzek bevezetése, a társadalmi stabilitás gazdasági növekedéstől való függőségének csökkentése, vagy a feltétel nélküli alapjövedelem (basic income) és a maximumjövedelem bevezetése. Végül a nemzetek feletti szinten kellene megoldást keresni a globális környezeti problémákra, és a szegénység problémájára, hiszen azt a növekedés nem fogja megoldani, mivel a szegénységet a növekedés okozta (szelektív növekedés).

Összességében úgy gondolják, hogy addig kell „nemnövekedni”, amíg minden nemzet elér egy olyan alacsonyabb megállapodott szintet, mely hosszútávon is fenntartható.

A KERESZTÉNYSÉG ÉS A NEMNÖVEKEDÉS ELMÉLET KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI

A kereszténység, Jézus Krisztus példáját követve, a kezdetektől nagy hangsúlyt fektetett a társadalmi igazságosság megvalósítására. Már az apostolok kiválasztottak az első keresztények közül hét férfit, akik legfőbb feladata a karitatív tevékenység volt. Az elméleti és a gyakorlati teológiában egyaránt fontos helyet foglal el a teremtett világ és azon belül az ember védelme, mely magában foglalja a környezetvédelmet, de például az egészséges életmódra való kötelezettséget is.

A bibliai időktől a XXI. századig nem vesztett aktualitásából ez a téma, melyben a legutóbb 2009. július 7-én XVI. Benedek pápa adta ki a

Caritas in veritate című pápai enciklikáját, mely mind a környezetszennyezés, mind a társadalmi igazságosság kérdéseivel foglalkozik. Bartolomaiosz konstantinápolyi pátriárka pedig olyan sokszor és aktívan állt ki a környezetvédelem mellett, hogy „Zöld Pátriárkának” is nevezik.

Bár a keresztény teológia és a nemnövekedés elmélet nincs teljes átfedésben, mégis bizonyos alapelvek terén sok témában nagy hasonlóságot mutat egymással. Ennek bemutatása céljából, és mivel a termelői piacok egy része egyházi kezdeményezésre jött létre, szükségét érzem, hogy a teológiai elméleti háttérét, ha csak érintőlegesen is, de bemutassam.

A TERMELŐI PIAC, MINT KUTATÁSI TERÜLET

Kutatásomhoz azért választottam a termelői piacokat, mert a helyi gazdaság megerősítésén kívül nagyon fontos számukra a fenntarthatóság és a környezettudatos módon előállított termék, mely alapelvek a nemnövekedés elmélettel teljes összhangban vannak. A termelők környezettudatos gazdálkodást folytatnak, és érdeklődés esetén nyitottak arra, hogy a vásárlóiknak ezt be is mutassák. Hipotézisem szerint a vevők sem csak úgy véletlenül kerülnek ezekre a piacokra, hanem tudatosan választják, vállalva az esetleges - a kereskedelem egyéb helyszíneihez viszonyított - többletköltséget, és a meghatározott időpontban, rövid nyitvatartási idővel való működéssel járó többletfáradalmat is.

Sokkal többek ezek a piacok árucseré helyszíneknél, valódi közösséget alkotnak a vevők és az eladók. Ezt bizonyítja a piacokhoz kapcsolódó, ám a vásárlással nem összefüggő programkínálat is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Serge Latouche (2011): A nemnövekedés diszkrét bája. Savaria University Press, Szombathely
2. Vincent Liegey, Stéphane Madelaine, Christophe Ondet, Anne-Isabelle Veillot (2013): Jólét gazdasági növekedés nélkül. A Nemnövekedés felé. Kiáltvány a Feltétel Nélküli Alapjövedelemért (FNA). Eszmélet, 100. szám melléklete
3. Dombi Judit, Málovics György (2015) A növekedésen túl – egy új irányzat hozzájárulása a fenntarthatósági vitához, Közgazdasági Szemle, LXII. évf. (200-221. o.)
4. Málovics György, Bajmócy Zoltán (2009): A fenntarthatóság közgazdaságtani értelmezései. Közgazdasági Szemle, LVI. évf. (464-483. o.)
5. Prónay Szabolcs, Málovics György (2008): Lokális és fenntartható fogyasztás. In: Lengyel I. – Lukovics M. (szerk.): Kérdőjelek a régiók gazdasági fejlődésében. JATEPress, Szeged (184–203. o.)
6. Ecumenical Patriarch Bartholomew: insights into an Orthodox Christian worldview, in The International Journal of Environmental Studies 64, 1 (2007) p. 9-18.
7. XVI. Benedek pápa Caritas in veritate kezdetű pápai enciklikája

SUMMARY

According to degrowth theory, economic growth in its current form is unsustainable in the long run. However, it is not even desirable to sustain the process in this way so long as environmental protection and social justice are important for us. Misunderstanding the essence of the theory, many people see some sentimentality from earlier eras behind it, but it is just the opposite, the main goal being a fairer, more environmentally friendly future.

In my research I examine on the producer's markets of Debrecen and Nyíregyháza how the theory can be translated into practice, and how broader social circles can be involved in this process as well as in the community space of the producer's markets. As some of the markets have been organized by the Churches, I would also like to present in my talk the Christian theological background bearing on degrowth theory.

STRACK RENÁTA ÁGNES

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

AZ X ÉS AZ Y GENERÁCIÓ MUNKAVÁLLALÁSA ÉS VERSENYKÉPESSÉGE

BEVEZETÉS

Az elmúlt évszázadban a világunk igazán felgyorsult, ennek köszönhetően az értékek fontossági sorrendje talán meg is változott. Itt főként a fiatalabb generáció tagjaira gondolok, akik már nem igazán tudják elképzelni az életüket internet és okostelefonok nélkül. Ez lehet az oka, hogy már máshogy viszonyulnak a munkaerőpiachoz is. Ennek okán vizsgáltam meg a generációs különbségeket, főként az X és az Y nemzedéket. Fő kérdésköröm, hogy ha a kompetenciáikat vesszük figyelembe, melyik munkavállaló a versenykéesebb. Ebben a körben szeretném azt is vizsgálni, hogy az egyes generációk között tényleg lényegi különbség található, vagy pusztán életkori sajátosságról beszélhetünk.

A KUTATÁS LEÍRÁSA

Először a szakirodalmi forrásokban leírtakat vettem alapul, ahol tisztázódott is bennem, hogy pontosan hogy határozzák meg a generációkat, valamint milyen felosztások jellemzőek. A generációk meghatározása nincs kőbe vésve, hiszen ahány szakember annyi féle változata van a nemzedékek fogalmának, elnevezésének és a születési idejük felosztásának. Ezután az általános célkitűzéseim értékeléséhez, számos felmérést hívtam segítségül, hogy a valóságban tényleg alátámasztja-e a szakirodalmakat. Majd interjúk formájában megvalósuló primer kutatást végeztem, mely során volt szerencsém három különböző szektor HR szakértőjével elbeszélgetnem ebben a témában.

Az interjúkérdéseimet három témakörre osztottam, először is a toborzás és kiválasztás technikáira voltam kíváncsi, majd a véleményükre az X és az Y generációt tekintve, és végül az idősebb és a fiatalabb nők munkaerő-piaci lehetőségeire, valamint ehhez kapcsolódóan a gyermekvállalás utáni alternatívákra.

GENERÁCIÓS KÜLÖNBSÉGEK

A generációs szakadék még soha nem volt ekkorra, ez köszönhető az eltelt idő alatt bekövetkezett társadalmi változásoknak, valamint a technológiai eszközök elterjedésének a világon. Az X generáció tagjai mai negyvenesek, ötvenesek csoportja, akik a zavaros politikai és gazdasági események idején nőttek fel, ezért is készültek fel arra, hogy soha semmit nem szabad magától értetődőnek tekinteni. Az Y generációsok a fejlődő demokráciában cseperedtek fel, ahol a lakosság érdekeit képviselői demokrácia védi, és ahol könnyen kinyilváníthatják a véleményüket. Mindkét generációnak vannak előnyei és hátrányai is, a szakirodalom szerint az X generáció lojálisabb és kitartóbb, viszont az Y generáció rugalmasabb és a technikai jártasságban jelenleg nincs párja. Ezért is a kutatás egyik kiemelt fókuszpontja az egyes csoportok lojalitása, hiszen szakirodalmi források szerint az Y-generáció nem egy céghez vagy szervezethez lojális, hanem a saját választott hivatása felé mutat nagyobb fokú hűséget. A mostani világban nagyjából az X-generáció tagjai vannak felső- és középvezetői pozícióban, de már az idősebb Y nemzedék tagjai is egyre fentebb lépkednek a ranglétrán. Erickson

úgy fogalmazott, hogy az X-generáció a vezetőket következő nemzedéke, akik most igyekeznek betölteni egy igazgatótanács vezetői pozícióját vagy már be is töltötték és teljesen friss szemléletmódot hoznak magukkal.

A NŐK KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉGEK A KÉT GENERÁCIÓ KÖZÖTT

Többen úgy gondolják, hogy a XXI. század a nők évszázada, mert egyre több olyan foglalkozás vagy munka van, amelynél több női képességre van szükség. Valamint a gyengébbik nem is egyre nagyobb szerepet vállal a szervezet irányításában. Jelenleg a Baby Boomerek és az X-es hölgyek vannak vezetői pozícióban, de már az idősebb Y-ok is egyre magasabb szerepet töltenek be. Ez főként azt is mutatja, hogy a nők egyre ambiciózusabbak, viszont sok nő egy szint után elakad a ranglétrán, amit még mindig az üvegplafon elmélet ír le. Ezért is lehet, hogy a fiatalabbak féltik a pozíciójukat, valamint a lehetőségeiket és ezért is tolódott ki az első gyermekvállalás ideje. Az Y generáció fiatalabb hölgy tagjairól azt vallják, hogy kényelmesebbek, míg az X generációs hölgyek teherbíróbbak.

ÖSSZEGZÉS

Véleményem szerint a generációs életkori meghatározás sok esetben nem teljes körű, hiszen ha az Y generációt nézzük, egy 22 évesről meglehetősen eltérően gondolkozik egy 35 éves ember. A kutatásom azt támasztja alá, hogy a munkáltatók nincsenek túl jó véleménnyel az Y

generáció fiatalabb tagjairól, viszont elismerik őket a technikai jártasságuk miatt. Az interjút és a szakirodalmat tekintve az X generációról elmondható, hogy a jelen helyzetben ők versenyképesebbek, viszont az Y generáció idősebb tagjainak pozíciói is jelentősen javultak.

Egyetértek abban, hogy a legifjabb generációval a munkaerőpiacon nem a legkönnyebb együttműködni. Viszont sokan a generáció többségéről, főként a fiatalokról alkotott vélemény alapján kezelik a többieket, ez nem feltétlenül jó. Hiszen a generációs jellegzetességek felfedezhetőek ugyan az egyes munkavállalói korosztályok esetében, azonban az egyes munkaerők mégis egyenként önálló entitásként kell vizsgálni. Egy sikeres munkahelyi csapat kialakításánál jól jöhet, ha az eltérő generációk eltérő előnyöket, pozitívumokat tudnak behozni a közös csapatomunkába és erre nyitottnak kell lenni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Dr. Ternovszky F. (2013): Nő! a profit – Női Erőforrás Menedzsment. Complex Kiadó, Budapest, 207 p.
2. Erickson, T. J. (2010): A vezetők, akikre most van szükségünk. Harvard Business Review. 12. évf. 9. sz. pp. 22-27.
3. Kriston L. (2015): A holnap vezetői: az Y generáció tagjait nem a pénzhajhászás motiválja, hanem inkább a hivatástudat. Piac&Profit. 19. évf. 6. sz. pp. 28-29.
4. Schäffer B. (2015): Ifjú titánok. Boook Kiadó, Budapest 175 p.
5. Takács G. (2015): Az Y generáció munkát keres: Élményvadászat mindenekelőtt. Hetek. 19. évf. 47. sz. pp. 33.
6. Tari A. (2010): Y generáció. Jaffa Kiadó, Budapest, 298 p.

SVÉD FANNI VIRÁG

Debreceni Egyetem
Zeneművészeti Kar

A BALKEZES ZENEOKTATÁS ALTERNATÍVÁI

BEVEZETÉS

A tehetséggondozás kibontakoztatásának van egy olyan rejtett problémája, ami napjainkban is kevés publicitást kap. Ez nem más, mint a balkezes gyermekek sajátos helyzete, amire a köznevelés, a zenei oktatás nem fordít kellő figyelmet. A balkezesekkel kapcsolatban rengeteg negatív típusú vélemény terjedt az elmúlt évszázadok során, a 20. század közepéig embertelenül bántak velük, társadalmilag kirekesztés áldozatai voltak. „Átszoktatással” jobb kézzel való írásra korrigálták őket. A mai pedagógiai álláspont viszont tiltja az „átszoktatást”. A zeneoktatásban inverz helyzet áll fenn, mert a zenetanárok és zeneművészek nem képviseltek ennyire konzervatív nézeteket a hangszeritanításában és a hangszeratanulásában, mint ma. A balkezes fuvola létezése ugyanis nem újdonság, a reneszánsz korban a fuvoisták választhatták a számukra előnyösebb tartást. A 21. századi zenei nevelés, azonban történelmi előzmények ellenére sem ejt szót a két kéz preferenciájának figyelembe vételéről.

TÉMAFELVETÉS

A balkezes gyermekekkel, illetve némely esetben kiemelkedő tehetségükkel foglalkozom, valamint a már külföldön ismert balkezes hangszereket és balkezes diákok számára kivitelezett hangszeres metodikákra szeretném ráirányítani a figyelmet. Saját tapasztalatomon keresztül találkoztam először a balkezes gyerekek sajátosságaival, amikor 2016 szeptemberében elkezdtem tanítani

a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Berettyóújfalui Városi Zeneiskolájában gordonkát. Több hangszerbemutató alkalmával, körülbelül 80-100 gyermek próbálhatta ki a gordonkát, átlagosan 7-10 évesek voltak. Előzőleg számukra bemutattam és megszólaltattam a hagyományos tartással, ezek után mégis döbbsentem tapasztaltam, hogy néhány kivételes kis gyermek automatikusan fordítottan ragadta meg a hangszert és szólaltatta meg vonóval, esetleg pengette a gordonka húrjait balkezeivel. Kíváncsivá tett az előttem álló helyzet, így kezdtem el foglalkozni a balkezes zeneoktatással, lehetőségként a felnövekvő balkezesgenerációk számára.

EREDMÉNYEK

A balkezesek aránya a muzsikuskorúknál nem nagyobb, mint a normális populációban, a kevert preferencia viszont sokkal gyakoribb. A zenei teljesítmények eléréséhez általában mindkét kéz gyors, pontos, koordinált munkája szükséges, emiatt a zenészek már kis gyermekkoruk óta tréningezik mind a két kezüket. Mind ezek ellenére akadt néhány innovatív hangszeres zenész, aki figyelembe vette a balkezes zenét tanulók sajátosságait, amely a gyakorlatban is alkalmazva segít számukra, hogy tehetségüket ki tudják bontakoztatni. Kutatásom során találtam rá a különböző hangszerekre, a balkezes zongora, fuvola, valamint a vonós hangszercsalád, különös tekintettel hegedű és gordonka speciálisan balkezesek számára kialakított változataira.

KÖVETKEZTETÉS

A balkezes zeneoktatás alapvetően problematikus, a zeneiskola elvégzése után, a hivatásos zenésszé válás útján ugyanis folyamatos akadályokba ütközik a balkezes hangszertartással játszó személy. A kamaraegyüttesekben, valamint szimfonikus zenekarokban ez a fajta játékmód esztétikailag és akusztikailag is komplikált. A szakmai gyakorlatban kevésbé használt, feltárással váró terület. Szerencsére számos balkezes zenész a hagyományos tartás ellenére magas színvonalon, professzionális szinten hangszerének virtuóza. A hangszerkezelés, hangszertartás természetes jellege miatt nem okozott problémát tehetségük, muzikalitásuk kiteljesedése. Szergej Rahmanyinov (1873- 1943), Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788) balkezes zeneszerzők és hangszeres muzikusok, akik a tradicionális hangszerekkel, hangszertartással zenéltek.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Dr. Bagdy Emőke, - Kövi Zsuzsanna, - Mirnics Zsuzsa 2014. A tehetség kibontakozása. Helikon Kiadó. Budapest.
2. George, Patricia 2012. The left-handed flute. Flute Talk July/August
3. Gyarmathy Éva 2012. Egy átmeneti korszak nyűgei és dilemmái. In: Digitális_degeneráció 2.0. OFOE, Underground Kiadó, 45-61.p
4. Gyarmathy Éva 2002. A zenei tehetség. Új Pedagógiai Szemle LII. évfolyam, 236-244.p
5. Gyarmathy Éva 2010. A tehetséggondozás pszichológiája. Magyar Pszichológiai Szemle 65. 2. 221-232.p
6. Gyarmathy Éva 2012. Egy átmeneti korszak nyűgei és dilemmái. In: Digitális_degeneráció 2.0. OFOE, Underground Kiadó. 45-61.p Gyarmathy Éva 2013. In: Arató Ferenc – Balogh László – Bodnár Gabriella – Gyarmathy Éva – Péter-Szarka Szilvia – Vass Vilmos: Ez is tehetséggondozás! In: Iskolakultúra 2014/4 102-103.p
7. Kiss Erzsébet 2006. A balkezes gyermekek problémái. Kecskeméti Főiskola
8. Dr. Music, Petra 2014. The left-handed flute as a tool for teaching and learning. PAN, The Journal of the British flute society, December 2014 30-34.p

9. Péter Szarka Szilvia 2015. Iskolai tehetségfejlesztés, a Zeneművészeti Kar hallgatóinak jegyzet

10. Rácz Katalin 2012. A lateralitás alakulása óvodában In: Darvay, S. (szerk.): Tanulmányok a gyermekkori egészségfejlesztés témaköréből. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 126-136.p

11. Turmezeyné Heller Erika, - Balogh László 2009. Zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés. Kocka Kör & Faculty of Central European Studies, Constantine the Philosopher University in Nitra, Debrecen

12. Turmezeyné Heller, Erika 2010. A zenei tehetség felismerése és fejlesztése. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

13. Váradí Judit 2010. Hogyan neveljünk értő zenei közönséget a komolyzenének? University Jyväskylä. Jyväskylä

14. Oldfield, R. C. 1971. The assessment and analysis of handedness: The Edinburgh inventory. Neuropsychologia, 9, 97-113.p

15. Ortiz, Camilo – Piro, Joseph 2010. No Association between Music Ability and Hand Preference in Children. Journal of Motor Behavior, Vol. 42, No. 5, 269-275.p

16. Vlachos, F., & Bonoti, F. (2004). Left- and right-handed children's drawing performance: Is there

any difference? Laterality,9, 397–409.p

SUMMARY

17. 19. tétel: A két félteke eltérő szerepe az információfeldolgozásban

18. <http://pszihologia.blogspot.hu/2008/01/19-ttel-kt-flteke-eltr-szerepe-az.html> Utolsó letöltés: 2016.11.17.

19. Miben jobb a bal? A balkezesség okai

20. <http://irasterapia.hu/miben-jobb-a-bal-a-balkezesseg-okai/> Utolsó letöltés: 2016.11.17.

21. <http://duohangszerbolt.hu/fl-250-l> Utolsó letöltés: 2016.11.17.

22. http://fidelio.hu/klasszikus/2010/03/23/balkezesek_zongoraja/ Utolsó letöltés: 2016.11.17.

23. www.gezaloso.de Utolsó letöltés: 2016.11.17.

24. http://www.parlando.hu/2014/2014-1/2014-1-35-Balazs.htm#_ftnref4 Utolsó letöltés: 2016.11.17.

25. <http://www.classicfm.com/discover/music/left-handed-classical-musicians/> Utolsó letöltés: 2016.11.17.

26. Interjú készítés Szilvay Csabával. 2016.11.12.

27. Interjú készítés Losó Gézával. 2016.11.18.

I examine the left-handedness and the special situation of left-handed children in learning music. Nowadays teaching music for left-handed children is a hidden problem, especially with talented students. Furthermore the music education has not concerned with this topic yet. In this study I examine the background of the left-handedness to get a view how the dominance of using of the right and left hands are developed. With the help of talent models I illustrate the characteristic of musical talent and I demonstrate the importance of it. I search for connection between the handedness and the musical ability in the view of the hand preference. There were talented left-handed musicians in the music history and for them to use the instrument in a right-handed way didn't mean obstacle, but in these days there is wider need to consider the left-hand dominance in the music education.

DORA SZABO

University of Debrecen
Faculty of Health

**INTEGRATION TO THE WORLD
OF WORK THROUGH THE
PERSONAL SOCIAL NETWORK
IN CASES OF DUTCH AND
SETTLED EMPLOYEES IN THE
NETHERLANDS**

The social network, especially our strong ties, has a large-scale influence on our attitude, behaviour, and social status, and the process is working other way around as well. Through our friends, next to getting material, and immaterial goods, valuable social connections are available, what can be very useful to have a good position in the society, with far-reaching social network. "The rich, will be richer" – principle exist also in this case, a lot of social connections magnetize new ones, and let to grow our network as a lifelong process (BARABASI, 2011). Since Granovetter we know, the importance of the weak ties, for instance in case to find a job (GRANOVETTER, 1974). But what is happening, if we move to a different country, and we leave all the friends, family, and our whole social network behind us? Is it possible to find a suitable job, without these strong and weak ties? What is the mechanism to integrate ourselves into the world of work?

In my research, I am focusing on the mechanism of finding a job in the Netherlands, in two different cases. I explore the role of social network in the process, of people they born in the Netherlands or they moved there from an other country. The criteria of the participants was, that they need to have a job at the moment, and I defined the maximal age in 35 years old. In case of the foreign-group they need to be born and grow up in an other country, and moved to the Netherlands for not longer than 10 years. The idea of analysing the social network of migrants was born before my research, by Miranda Lubbers and José Luis Molina (LUBBERS-MOLINA, 2015). Their work gave me a

huge amount of help by building up the structure of my analysis. I used the methods of their research, because with combining the network map with narrative interviews we can end up by a complex, comparative analysis, and the cross checking helps to quit the blind sports of each approach. (HERZ, ANDREAS/PETERS, LUISA/TRUSCHAT, INGA, 2013). My research would like to be additional to this interesting topic.

The analysis is not finished yet, but I show the results and conclusions, what I got so far in this section. In the period of spring 2016, I finished 6 Dutch, and 6 non-Dutch network map and narrative interviews. I focused on the mechanism of finding a job, and the role of social network in the process. Through the 6-6 participants, who I met with using the snow-ball methods, I compared the similarities and differences

SZAKÁCS ANNA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

TOTALITARIZMUS ÉS INDIVIDUUM GEORGE ORWELL 1984 CÍMŰ MŰVE ALAPJÁN

BEVEZETÉS

„Azt értem, HOGYAN csinálják, de nem értem, hogy MIÉRT!” – írja Winston Smith, az 1984 főszereplője egyik alkalommal a naplójába. Ahhoz azonban, hogy mi is megértsük (mi, akik vagyunk olyan szerencsések, hogy mindennapjainkat egy demokratikus államban tengessük), ráadásul ne csak a hogyan, de a miértet is, érdemes lehet jobban elmélyülni a totalitárius rendszerek világában. Vagyis egész pontosan: Nagy Testvér világában.

HOGYAN?

Újbeszél, duplagondol, telekép, Gondolatrendőrség, elgőzösítés – csak hogy néhány olyan dolgot említsünk, mely valamilyen módon segíti a Pártot a hatalom megtartásában és gyakorlásában.

Emberek tucatjai dolgoznak azon nap, mint nap, hogy a szókincs redukálásával egy új nyelvet hozzanak létre. Egy olyat, melyben nincs szükség szinonimákra vagy ellentétes jelentésű szavakra, tehát bármi olyanra, ami esetleg árnyalt véleményformálásra adna lehetőséget. A nyelv megreformálása azonban önmagában még igen kevés volna a Párt számára megfelelő gondolkodásmód kialakításához, így hát elvárják a duplagondol alkalmazását is. Ez a képesség annyit tesz, mint megfontolt hazugságokat mondani s közben őszintén hinni bennük. Egy mai ember számára valószínűleg teljesen érthetetlen, hogy erre mégis mi szükség, de biztos állíthatom, hogy Nagy Testvér világában a duplagondol igenis a

leghasznosabb képességek egyike. Nem csak akkor jön jól, mikor a teleképek hirtelen bejelentik, hogy a csokoládéadagokat 20 grammra növelték, holott az eddigi fejadag 30 gramm volt, hanem akkor is, ha megkérdezik, mennyi 2+2...

Persze, könnyen előfordulhat, hogy nem mindenki olyan ostoba párthű – még legjobb szándéka ellenére sem –, hogy mindent azonnal, kérdés nélkül elhiggyen. Aggodalomra azonban semmi ok, hiszen a Párt a folytonos megfigyeléseknek köszönhetően hamar kiszúrja az esetleges lázadókat, akiknek aztán a továbbiakban szívélyes gondját viselik a Szeretet-minisztériumban, mely – a nevével ellentétben – az emberek kínzásáért és elgőzösítéséért felelős intézmény.

Ilyen eszközök és módszerek mellett talán valóban nem túl nehézkes megérteni, hogyan csinálják.

MIÉRT?

Bár erre a kérdésre nem kapunk konkrét feleletet, de a válasz talán mégsem túl bonyolult, s leginkább az emberi természetben keresendő. Mindig is voltak, vannak és lesznek is olyanok, akik hatalomra vágnak, és ennek birtoklása érdekében képesek átgázolni bárkin és bármin. Van, hogy nyíltan felvállalják törekvéseiket, és van, hogy egy olyan emblematikus figura alakja mögé bújva tevékenykednek, mint Nagy Testvér, de a lényeg akkor is egy: a hataloméhes érdekemberek minden korban és társadalomban jelen vannak. Az viszont, hogy mennyire tudnak érvényesülni, már az adott

rendszeren múlik.

INDIVIDUUM A TOTALITARIZMUSBAN

Nagy Testvér világában a két legfőbb szabály: ne érezz, és ne gondolkodj – legalábbis akkor ne, ha életben akarsz maradni. Ezek értelmében világos hát, hogy emberi kapcsolatok kialakítására, továbbá önkifejezésre és önmegvalósításra szemernyi lehetőség sincs. Elvégre ezek nem olyan dolgok, melyek összeegyeztethetőek a Párt által oly elszántan fenntartani kívánt uniformitással vagy kollektív tudattal.

Mindezeket végiggondolva azonban felmerülhet a kérdés, hogy vajon mennyire élhető egy ilyen világ az egyes ember számára? Van-e bármilyen értelme az életnek, ha annyi szabadsága sincs az embernek, hogy azt gondolja, amit akar? Beszélhetünk-e még egyáltalán életről, vagy egy ilyen világban pusztán már csak vegetálásról van szó?

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. George Orwell: 1984, Bp. 2003
2. Czigányik Zsolt: A totális szabadsághiány anatómiája. In: C. Zs. : A szabadsághiány anatómiái. Az emberi szabadság XX. századi angol ellenutópiákban. Bp. 2011
3. <http://www.inaplo.hu/nv/200109/19.html>

SZIVOS LÁSZLÓ

Debreceni Egyetem
Klinikai Központ, Idegsebészeti Klinika

GLIOBLASZTÓMA: AZ EXTRACELLULÁRIS MÁTRIX MOLEKULÁK PROGNOZTIKAI SZEREPE

BEVEZETÉS

A glioblasztóma a leggyakoribb primer malignus központi idegrendszeri érintő daganat. A terápia optimalizálása rendkívüli kihívást jelent a neuro-onkológiának napjainkban, a kombinált terápia ellenére is, a daganat prognózisa kiábrándító. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy az érintettek jelentős része középkorú, így joggal nevezhetjük az orvosi gyakorlat egyik legaggasztóbb betegségének. Előrelépést a daganat patomechanizmusának részletes megismerése hozhat, melynek fontos része a peritumorális invázió hátterében álló extracelluláris mátrix (ECM) molekulák tanulmányozása. Jelen tanulmány egy korábbi vizsgálat kiterjesztett formájában, nagyobb glioblasztómás beteganyagon, több ECM molekula vizsgálatát tűzi ki célul.

MÓDSZEREK

Kutatásunkban 80 glioblasztómás beteg gyorsfagyasztott szövetmintájában 47, korábbi kutatásaink alapján kiválasztott, döntően a peritumorális invázióban szerepet játszó molekula (inváziós panel) mRNS expresszióját vizsgáltuk QRT-PCR-el. Minden beteg konkuráló kemo-radioterápiában részesült, mégis igen jelentős túlélésbeli különbségek jelentkeztek. A betegeket átlagos teljes túlélésük alapján két csoportba osztottuk (A csoport: 8.4 ± 3.7 hónap; B csoport: 40.2 ± 17.7 hónap) és összehasonlítottuk a célmolekulák átlagos mRNS expresszióját (1. Ábra).

EREDMÉNYEK

A betegek klinikai adatainak tekintetében, medián életkorukban (A csoport: 62.5 év; B csoport: 56.0 év), valamint a re-operációk arányában mutatkozott szignifikáns különbség (0.25 vs. 0.6). A két, eltérő túléléssel rendelkező csoport között szignifikáns különbség igazolódott az integrin- $\beta 2$, MMP-2, MDM2, PDGFA, VEGFR-3 és verzikán ECM molekulák mRNS expressziójában.

Továbbá, a különböző túlélési csoportokra jellegzetes inváziós spektrum volt meghatározható, az inváziós panelt alkotó extracelluláris mátrix molekulák együttes vizsgálatával.

Az inváziós spektrum és statisztikai osztályozó algoritmusok együttes felhasználásával pedig a betegek prognózisát lehetett nagy pontossággal becsülni (pozitív prediktív érték a rosszabb prognózisú csoportban: 0,89), illetve a korábbiaktól eltérő, de az invázió szempontjából kulcsfontossággal bíró molekulákat is sikerült azonosítani (integrin- αV , integrin- β , VEGF3).

Az említett eredmények igazolására, a kutatást az ECM molekulák immunhisztokémiai vizsgálatával kívánjuk kiegészíteni.

MEGBESZÉLÉS

Az eredményeink az ECM molekulák szignifikáns különbségét igazolták túlélésükben különböző glioblasztómás mintákon. Ezen felül, az inváziós

spektrum, valamint a betegek várható túlélése között fentálló erős korreláció, az inváziós spektrum hatásos prognosztikai markerként történő alkalmazhatóságát vetíti előre. A szignifikáns különbséget mutató, valamint az inváziós spektrumot felépítő molekulák kulcsszerepük révén a jövőben a személyre szabott terápia potenciális célpontjaivá válhatnak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Thorns, V., Walter, G. F. & Thorns, C. Expression of MMP-2, MMP-7, MMP-9, MMP-10 and MMP-11 in Human Astrocytic and Oligodendroglial Gliomas. *Anticancer Res.* 23, 3937–3944 (2003).
2. Faulkner, C. et al. EGFR and EGFRvIII analysis in glioblastoma as therapeutic biomarkers. *Br. J. Neurosurg.* 1–7 (2014).
3. Gary, S. C. & Hockfield, S. BEHAB/brevican: an extracellular matrix component associated with invasive glioma. *Clin Neurosurg* 47, 72–82 (2000).
4. Demuth, T. & Berens, M. E. Molecular mechanisms of glioma cell migration and invasion. *J. Neurooncol.* 70, 217–228 (2004).
5. T., O. Q. CBTRUS statistical report: primary brain and central nervous system tumors diagnosed in the United States in 2007–2011. *Neuro Oncol* 14(suppl 6, 1–57 (2014).

Támogatás: Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-16-2-I és ÚNKP-16-3-I kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

SZÖLLŐSI GERGŐ JÓZSEF

Debreceni Egyetem
Népegészségügyi Kar

A DIALÍZIS KEZELÉSEK EPIDEMIOLÓGIÁJA A HAZAI CUKORBETEG POPULÁCIÓBAN

BEVEZETÉS

A diabetes mellitus (DM) korunk egyik legsúlyosabb népbetegsége, melynek prevalenciája és incidenciája a fejlett országokban, melynek Magyarország is a tagja, évről évre jelentősen növekszik.

A DM következtében kialakuló megbetegedések közül az egyik legnagyobb betegségteherrel járó állapot a visszafordíthatatlan krónikus vesebetegség.

CÉLKITŰZÉS

Vizsgálatunk legfőbb célkitűzése az volt, hogy a Magyarországon élő felnőtt cukorbeteg populációban az újonnan bekövetkező dialízis kezelések gyakoriságára ható tényezőket megismerjük.

ANYAGOK, MÓDSZEREK

Az adatbázist, melyből dolgoztunk az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) bocsátotta rendelkezésünkre.

Az adatbázis fő adattábláiban a cukorbeteg, valamint a dialízisen átesett cukorbeteg szerepeltek 5 éves korcsoport és nem szerinti bontásban háziorvosi szolgálatonként.

Statisztikai elemzéseink alapját az indirekt standardizálás képezte, melynek során a kor és nem specifikus újonnan megkezdett dialízis kezelések esetszámai kerültek felhasználásra, melyet követően

többváltozós lineáris regressziós elemzést futtatunk le, ahol a függő változónk a kor és nem szerint standardizált újonnan megkezdett dialízis kezelések gyakorisága volt. Eredményeinket a regressziós koefficienssel és a hozzájuk tartozó 95%-os megbízhatósági tartományokkal jellemeztük.

EREDMÉNYEK

Szignifikáns összefüggés a képzettség és a település elhelyezkedése kapcsán volt kimutatható. Eredményeink szerint a magasabb képzettségi index alacsonyabb relatív dialízis kezelési gyakorisággal párosul, tehát a magasabb képzettségi indexszel rendelkező praxisokban ritkábban fordult elő a cukorbeteg körében dialízis kezelés $(-0,048 [-0,078 ; -0,019])$.

A praxisok területi elhelyezkedését illetően a következő megyékben szignifikánsan alacsonyabb volt a relatív dialízis kezelések gyakorisága, mint a Budapesten: Baranya $(-0,017 [-0,029 ; -0,006])$, Békés $(-0,023 [-0,035 ; -0,011])$, Borsod $(-0,020 [-0,030 ; -0,011])$, Győr $(-0,015 [-0,025 ; -0,003])$, Hajdú $(-0,012 [-0,022 ; -0,001])$, Heves $(-0,015 [-0,027 ; -0,003])$, Pest $(-0,010 [-0,019 ; -0,002])$ és Tolna $(-0,026 [-0,040 ; -0,012])$. Zala megyében $(0,016 [0,004 ; 0,029])$ szignifikánsan gyakrabban fordult elő dialízis kezelés, mint Budapesten.

KONKLÚZIÓ

Eredményeink alapján látható, (1) hogy a cukorbeteg felnőttek körében a krónikus veseelégtelenség

indukálta dialízis kezelések kapcsán területi egyenlőtlenségek fedezhetőek fel, melyek okai között feltehetőleg a szakmai protokollok hiánya, valamint a szakmai ajánlások nem megfelelő követése állhat. (2) A képzettség protektív faktorként jelenik meg a dialízis kezelések gyakoriságának vonatkozásában, mely összhangban van a nemzetközi irodalmi adatokkal.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Anneke Kramer et al: Renal replacement therapy in Europe: a summary of the 2013 ERA-EDTA Registry Annual Report with a focus on diabetes mellitus, *Clinical Kidney Journal*, 2016, 1-13
2. Nilka Rios Burrows et al: Incidence of Treatment for End-Stage Renal Disease Among Individuals With Diabetes in the U.S. Continues to Decline, *Diabetes Care*, volume 33, number 1, january 2010
3. Carmine Zoccali et al: The Databases: Renal Replacement Therapy Since 1989- The European Renal Association and European Dialysis and Transplant Association (ERA-EDTA), *Clin J Am Soc Nephrol* 4: S18-S22, 2009
4. Shuchi Anand et al: The Gap between Estimated Incidence of End-Stage Renal Disease and Use of Therapy, *PLOS ONE*, 2013, Vol. 8, Issue 8

TÖRÖK KITTI

Debreceni Egyetem
Fogorvostudományi Kar

A 2. TÍPUSÚ DIABETES MELLITUS KÖVETKEZTÉBEN KIALAKULÓ ORÁLIS-, ÉS PARODONTÁLIS ELVÁLTOZÁSOK VIZSGÁLATA

BEVEZETÉS

A cukorbetegség népbetegségnek számít, hazánkban és a fejlett országokban az ismert cukorbeteg egyének számának gyakorisága 6-8%-ra tehető. Orális tünettanát tekintve a szájüregben számos, a cukorbetegség következtében kialakuló manifesztációról számoltak be: fogágybetegségek, szájszárazság, nyál diszfunkció, ízérzési zavarok, szájüregi gombás elváltozások és bakteriális fertőzések, stomatitis, repedezett nyelv, és a cheilitis angularis. Az elhúzódó sebgyógyulás, a nyálkahártya neuroszenzoros zavarai, és a fogak elvesztése szintén a komplikációk közé sorolandók.

CÉLKITŰZÉS

2-es típusú diabetes mellitus-sal élő betegek orális-, és parodontális elváltozásainak vizsgálata.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Kutatásom során 10 fő, 2-es típusú diabetes mellitussal élő pácienszt vizsgáltam a Debreceni Egyetem Fogorvostudományi Karának Parodontológia Tanszékén. A kutatás résztvevői közül 7 nő és 3 férfi volt. Az átlag életkor 56 év volt. A vizsgálat során minden beteg esetében egy részletes anamnézis került felvételre, parodontológiai státusz került rögzítésre, sialometriás vizsgálat történt, végül egy kérdőív kitöltésére is sor került. Minden vizsgálatot egy stomatoonkológiai szűréssel kezdtem, figyelembe véve az esetleges precancerous elváltozások

meglétét is, különös tekintettel a szájfénékre, nyelvre, ajkakra, buccára. Az intraorális vizsgálatot követően a részletes parodontális státusz rögzítésére került sor, a klinikai tapadásvesztesség átlagértékét rögzítette a státuszlap. A státusz újraértékelése a 3 hónapos kontroll vizsgálat során is megtörtént. A parodontológiai vizsgálat során rögzítésre került a szondázási mélység, furkációérintettség, plakk-index mértéke, ínyvérzési index mértéke és a klinikai tapadásvesztesség (CAL) mértéke is. A szájszárazság kvantitatív mérésére a sialometria szolgált. A nyál termelődése nyugalmi körülmények között leginkább (~ 70%) a submandibuláris, a sublingvális és a kis nyálmirigyekből származik. Inger hatására a nyálképződés aránya változik. Az ingernyál képződésében a fültőmirigy és az állkapocs alatti nyálmirigy részesedése közel egyenlő mértékű (50-50%). A nyálgyűjtésre szánt idő (általában 5-10 perc) és a nyáltérfogot tudatában a nyálszekréciós mértéke („flow rate”) leírható. Ha ez az érték nyugalmi nyál esetében ≤ 0.1 ml percnként illetve ingernyál esetében ≤ 0.5 ml percnként, akkor hyposalivatio-ról beszélünk. 24 kérdésből álló kérdőív kitöltését kértük a páciensektől, amiket saját, szubjektív tapasztalataik alapján válaszolhattak meg. A kérdések úgy kerültek összeállításra, hogy a kutatások alapján a cukorbetegéknél leggyakoribb tünetek, és szövődmények fennállására fényt derítsünk. A leggyakoribb orális tünetekre kérdeztünk rá: vérző, duzzadt íny, fokozott szájszáradás, kellemetlen szájszag, vörös fogíny, fogak kilazulása, esetleg korai fog elvesztés, ínsorvadás, fokozott fogkőképződés, szájpgomba, kirepedt ajkak, lepedék a nyelven,

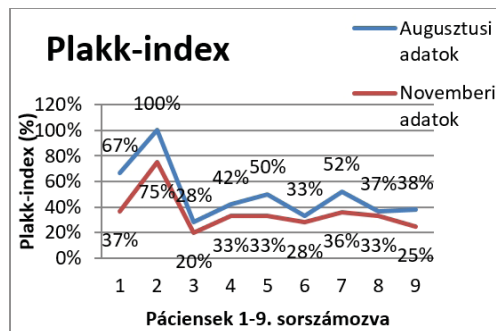
nyelvégés, és a nyelvgyulladás. További, extraorális tünetként említésre került több tanulmányban is a szájszárazság, látásromlás, köröm gombásodása, neuropathia és nephropathia, elhúzódó sebgyógyulás, így ezek szintén megkérdezésre kerültek kérdőívünkben.

EREDMÉNYEK

A páciensek szubjektív panaszai alapján a vizsgált páciensek 100%-a számolt be fokozott szájszárazságról, melynek enyhítésére egy magisztrális készítményt javasoltunk mindennapos, otthoni használatra. A 3 hónapos kontroll során a szájbalzsam használatának következtében 100%-os javulás volt tapasztalható a szájszárazság tekintetében. A betegek motiváltságának köszönhetően a kontroll vizsgálatok során jobb szájhygiénéről számolhattunk be, melynek következtében mind a plakk-, mind az ínyvérzési index csökkent: a kezdeti 49,66%-os átlag plakk index a kontroll vizsgálatok során 35,55%-ra, míg az ínyvérzési index a kezdeti 33%-ról 24%-ra csökkent. A klinikai tapadásvesztés értéke 2,2 mm-ről 1,9 mm-re csökkent. A javulás a reparációs folyamat eredménye, amely a megfelelő oki terápia és a szájhyiénés instrukció miatt jött létre.

Gyakran előforduló tünetként említhető még a kellemetlen szájszag (80%), és az ínyesorvadás is (70%). Csupán csak a vizsgálatban résztvevő páciensek fele tartja az orvosa által előírt diétát. A vizsgált páciensek 50%-a rendelkezett egyéb bőrelváltozásokkal (láb érintettség). Szájgombát

és elhúzódó sebgyógyulást a páciensek nem tapasztaltak.

1.ábra – Augusztusi és novemberi plakk-index értékeinek összehasonlítása.

ÖSSZEFOGLALÁS

A cukorbetegség következtében kialakuló orális tünetek közül számos igazolható volt a kutatás során, melyek gondos szájhyiénével, és a tünetek enyhítésére használt készítményekkel a páciensek számára jobb életminőséget biztosítottak. Továbbiakban az általunk elvégzett vizsgálatokat szeretnénk egy szélesebb betegpopulációra is kiterjeszteni, és a kapott eredményeket klinikailag is relevánssá tenni.

TÓTH MIHÁLY

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

GAZDÁLKODÁST TÁMOGATÓ SZENZORHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE

BEVEZETÉS

Az adat és a belőle származó információ kiemelt szerepet tölt be a gazdálkodásban és a vele kapcsolatos döntéshozatalban. A bemutatásra kerülő fejlesztés célja, hogy a döntéshozatal során felhasználjuk a mérhető adatokat, melyek közvetlenül vagy közvetetten befolyásolják az eredményt. Alapszakos szakdolgozatom egy döntően szántóföldi alkalmazású adatgyűjtő robot modellezését és fejlesztését mutatta be, mely már ekkor tartalmazott egy különálló adatgyűjtő modult. Jelen esetben viszont fontosnak véltem az adatgyűjtés funkciójának kiemelését és egy helyileg kiépíthető adatgyűjtő és vezérlő rendszer fejlesztését.

A napjainkban gyakran alkalmazott IoT (internet of things - tárgyak internete) koncepciónak megfelelő rendszer főképp mezőgazdasági célokra került specializálásra, ám minimális módosítás után széleskörűen alkalmazható más feladatokra. Hasonló technológiát alkalmaznak a smart home - okos otthon vagy épp smart city - okos város koncepció által meghatározott eszközök is. Esetünkben azonban a cél a menedzsment adatigényének teljes körű kielégítése, ezáltal különböző előnyök elérése.

A RENDSZER FELÉPÍTÉSE

A rendszer kialakítása során a szakirodalom vizsgálatával tanulmányoztam az igényeket és hasonló rendszerek fejlesztésével kapcsolatos

tapasztalatokat. A fejlesztés során a fő szempont a hardveres és szoftveres modularitás kialakítása volt, mely lehetővé teszi a modulok közötti hierarchia kialakítását, emellett megkönnyíti a különböző feladatokra történő specializálást, elősegíti a párhuzamos műveletvégrehajtást és felgyorsítja a rendszer javítását meghibásodás esetén.

Jelenleg hat modul került kialakításra AVR és ARM architektúrájú mikrokontrollerekkel, melyek a külön hardver és szoftver révén alrendszereknek tekinthetők. A modulok adatbuszokon keresztül csatlakoznak egymáshoz, melyek a kialakítástól függően változnak. A feladatok ütemezését a vezérlő modul végzi, melyhez csatlakoztatható az egységesített csatlakozófelület segítségével a felhasználói interfész modul, a különböző felszereltségű szenzor modulok, a külső eszköz vezérlő modul, a kommunikációs modul és a vezetékek nélküli modul. A felhasználói interfész modul a felhasználóval való interakció kialakításáért felelős kijelzője és kezelőfelülete által. A szenzor modul a nevéből adódóan a rendszerhez csatlakoztatott szenzorok kezelését, majd az adatok továbbítását végzi. A külső eszköz vezérlő modul a rendszertől független eszközök koordinálását teszi lehetővé különböző interfészek segítségével. A kommunikációs modul az adatok továbbítását teszi lehetővé Ethernet vagy GSM kapcsolaton keresztül, illetve lehetőséget biztosít az adatok SD kártyán történő tárolására. A vezetékek nélküli modul a vezérlő és egy szenzor modul között képes kapcsolatot kialakítani egy 2,4 GHz-es transceiver segítségével. A modulok közötti adatátvitelt

egységes adatprotokoll kialakításával sikerült elérni, melyek modulonként változnak az elérhető funkciókhoz alkalmazkodva.

A rendszerrel használható szenzorok az igényeknek és a jelenlegi teszteknek megfelelően kerültek kiválasztásra, melyek magukba foglalják a hőmérséklet, páratartalom, légnyomás, talajnedvesség és kémhatás mérőt, ezen felül CO₂ szenzort, giroszkópot, esőszenzort, átfolyásmérőt, fényerősség mérőt és digitális mérleget. A szenzorok szintén egységesített csatlakozófelület segítségével kapcsolódnak a rendszerhez. Más feladatra történő specializálás esetén minden olyan szenzor és kiegészíthető alkalmazható a rendszerrel, melyek működési protokollja elérhető.

KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSEK

A rendszer megfelelő működése érdekében szükséges volt számos kiegészítő alkalmazás készítése. Ebből kiemelt fontosságú a MySQL adatbázis, mely lehetővé teszi a szenzorok által mért értékek, a felmerülő hibák és a rendszer kialakítására jellemző hierarchikus leírások tárolását. Az rendszer alapvető működéséhez a normalizálás figyelembevételével 11 adatbázis táblára van szükség. A rendszer és az adatbázis kapcsolatának kialakításához szükség van egy illesztőre, mely esetünkben a szerveren fut és egy mérés beérkezése esetén három változót fogad egy előre meghatározott struktúrában. Az első meghatározza, hogy a fogadott érték hibával vagy méréssel kapcsolatos. Ezt követően fogadásra kerül

a mért érték és a szenzor azonosítója, melyhez az említett érték kapcsolódik. Az illesztő végzi az adatok fogadása mellett azok konverzióját, majd megfelelő táblába való beillesztését.

Ezen felül elkészítésre került egy asztali alkalmazás C# programnyelven, mely lehetővé teszi a szenzorok, szenzor modulok, az adatbázis és az az alapbeállítások kezelését, az adatok lekérdezését és vizualizálását és a közvetlen eszközvezérlést UART kapcsolaton keresztül.

Kiegészítő kísérletként gépi látás integrálásával foglalkoztam, mely alkalmazható a vizsgált folyamat vagy objektum elváltozásának számszerűsítésére.

ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEK

Az eszköz alkalmas hely és időspecifikus adatgyűjtésre, ezáltal számos területen használható. A mezőgazdaság témakörénél maradva alkalmazható szántóföldeken (munkaeszközök kiegészítése, precíziós gazdálkodás, időjárás monitoring), állattenyésztő telepeken (fűjelző és nyomon követés), üvegházakban (automatizálás és adatgyűjtés) és az élelmiszerek nyomon követésénél (azonosítás és kiegészítő adatgyűjtés).

A tesztelesek során három fő lépéscőt határoztam meg, melyből a harmadik lépéscő a gyakorlati alkalmazás hatásának vizsgálatát fedi le. A gyakorlati tesztek első fázisa egy házilag készült fóliasátor automatizálása, melyhez a rendszer jelenleg is fejlesztés alatt áll. A későbbiekben terveim

közt szerepel egy hosszútávú összehasonlítás, mely bemutatja a rendszer alkalmazása során felmerülő előnyöket a konvencionális fóliasátorban tapasztaltakhoz képest. Emellett a fóliasátor nagyon jó lehetőséget biztosít a háromdimenziós adatgyűjtés az ebből adódó vezérlés és az integrált gépi látás tesztelésére.

SUMMARY

The data and the information are playing an important role in management and decision-making. In the paper I present the development and testing process of a data acquisition and control system. The device is based on IoT (Internet of Things) conception and mainly specialized to use it in agricultural processes, but it can be used for several other tasks. One of the main criteria was to achieve a modular design, which allows us to develop hierarchy between the devices and to perform specific tasks. There are currently six modules developed. The system is coordinated by the control module. There are more modules which can be connected to the system, such as the user interface module, sensor modules, wireless module, communication module and external device control module. The experiment required hardware and as well as software development.

For the proper function, I created a MySQL database based on the system functions which allows us to store the measured values, errors and the description of the structure. I made a desktop application in C# programming language to

manage the measurements which can help to be able to modify the settings, manage the database, use basic statistics and data visualization practices.

RÉKA TÓTH

University of Debrecen
Faculty of Public Health

RELATIONSHIPS BETWEEN ACTIVITIES OF DAILY LIVING AND HAND FUNCTION IN CHILDREN WITH NEUROLOGICAL IMPAIRMENTS

INTRODUCTION

In the medical and physiotherapy practice, it is always a major challenge to determine the best treatment for those diseases that affect the quality of life. In neurological diseases, the gross and fine motor skills are frequently affected causing difficulties in the activities of daily living (ADL). Fine motor skills (using the small muscles of the hands) influence the hand-eye coordination, bilateral integration, hand dominance, and hand division. Fine motor skills affect the task outcomes and the speed of the different kinds of task performances, too.

We supposed that there are correlations between the fine motor skills and the ADL functions.

The aim of the present work was to measure the fine motor functions of the hands in young patients with neurological disorders (hemi or tetra paresis/plegia), and to reveal the functions that require improvement mostly. We plan to elaborate a physiotherapeutic training program that improves these fine motor skills and ADL functions.

METHODS

17 patients (8-25 years old) in the Immanuel Home were examined (8 patients with hemi paresis/plegia, 9 patients with tetra paresis/plegia). The ADL functions were measured by using the Functional Independence Measurement (FIM). This test gives information about the self-care, the

sphincter control, the transfer, the locomotion, the communication and special cognition. The upper extremity functions were tested with the Quality of Upper Extremity Skills Test (QUEST) (1). This test has categories related to dissociated movements, the different kinds of grasp performances, and the weight bearing at different kind of positions. Some categories of the Bruininks Oseretsky Test (BOT2) were also used (2). This test measures the coordination of the upper extremity, the visual-motor control and the upper extremity speed and dexterity. The correlation between the scores of the BOT2 and QUEST tests and the scores of the FIM's self-care category were evaluated. For statistical analysis the t-probe or the Mann-Whitney probe and the Pearson's correlation analysis were used.

RESULTS AND DISCUSSION

It was found that the self-care functions at the patients with tetra paresis/plegia correlate with all categories (upper extremity coordination: $r=0,89$, visual-motor control: $r=0,79$, upper limb speed and dexterity: $r=0,83$) measured by the BOT2. Strong correlation ($r=0,90$) was found between the scores of the FIM's self-care category and the grasp functions measured by the QUEST. The scores in the self-care category and the communication skills also correlated ($r=0,63$). The scores of the communication category and the visual-motor control also correlate ($r=0,68$).

Our data are in good agreement with the literature and support new additional information about the

close relationships between the fine motor skills and the ADL functions.

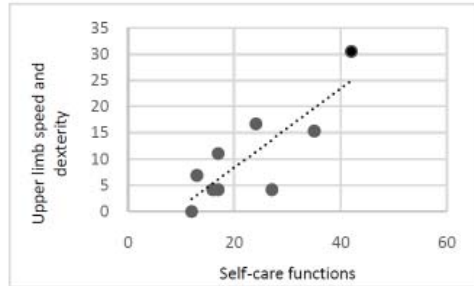
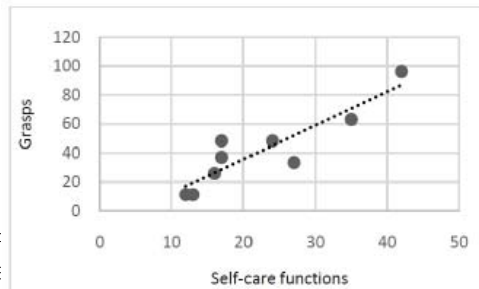

Fig.1. Correlation between the self-care functions and upper limb speed and dexterity in patients with tetra paresis/plegia (n=9, r=0,83).

Lemmens et al (2014) reported that the most preferred aims of the improvement in the age below 11 are related to dressing and eating. Later it is changed to typing and playing computer games. These data support our supposition about the significance of the improvement in fine motor skills to have better age-related ADL functions.

SUMMARY

Relationships between the ADL functions and the upper limb coordination, the visual-motor control, the upper limb speed and dexterity, and the grasps were supposed. FIM scale was used to measure the ADL functions and BOT2 and QUEST to evaluate the fine motor skills in hemi or tetra paretic children. Presented data suggest close correlation between the ADL and the hand functions.

REFERENCES

1. DeMatteo, C., Law, M., Russell, D., Pollock, N., Rosenbaum, P., & Walter, S. (1992). QUEST: Quality of Upper Extremity Skills Test. Hamilton, ON: McMaster University, CanChild Centre for Childhood Disability Research.
2. Bruininks, R. H., & Bruininks, B. D. (2005). BOT-2, Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency 2nd Ed. Minneapolis, Minnesota: Pearson Assessments
3. Lemmens, R.J., Janssen-Potten, Y.J., Timmermans, A.A., Defesche, A., Smeets, R.J., & Seelen, H.A. (2014). Arm hand skilled performance in cerebral palsy: activity preferences and their movement components. BMC Neurol. 2014 Mar 19;14:52.

VARGA GÁBOR

University of Debrecen
Faculty of Medicine

**IS THE EARLY OR DELAYED
REMOTE ISCHEMIC
PRECONDITIONING THE
MORE EFFECTIVE FROM A
MICROCIRCULATORY POINT
OF VIEW IN PARTIAL LIVER
ISCHEMIA-REPERFUSION?**

Although several methods of the experimental ischemic conditioning are known, most of their clinical application is limited due to the nature of the interventions. In the last few years the remote ischemic preconditioning (rIPC) got to the focus of the researches. The process means intermittent short-term interruptions of the blood flow on an organ or extremity prior to an other organ's manifest ischemia-reperfusion (I/R). However the appointment of rIPC protocol, i.e. the necessary time for the beneficial effects before the I/R, has not been clarified yet.

On anesthetized CD outbred rats (permission number: 20/2011/UDCAW) a 60-minute partial liver ischemia (about 70%) was carried out using microvascular clips. Afterwards, we observed a 120-minute reperfusion period (Control group, n=5). In the rIPC groups, a tourniquet was applied around the left hind limb, close to the level of the inguinal ligament for 3x10 minutes (with 10 minutes reperfusion periods), one hour prior to (rIPC-1, n=6) or one day before (rIPC-24, n=6) the liver I/R. Hemodynamic measurements (Apollo Amplifier non-invasive blood pressure gauge) were carried out before and just after the liver ischemia, and the 30th, 60th and 120th minutes of the reperfusion (R30, R60, R120). We also did organ surface temperature (infra-red thermometer) and microcirculatory measurements on the liver (LD-01 Laser Doppler flowmeter) at the same times.

In the Control group one animal exited after R60. The blood pressure data decreased in every

group, followed by an increase (R60) and an another decrease (R10, $p=0,022$ vs. base) in the Control group, while the rIPC groups R120 values almost returned to the normal. The heart rate increased in the Control and rIPC-1 groups at the R120 measurements, while rIPC-24 did not shown important difference.

Considering the survival, as well as the hemodynamic and microcirculatory results, both rIPC protocols could improve the condition after the partial hepatic I/R. In case of selected parameters the rIPC-24 group provided even better data. The more accurate answer will be given by the histological examination.

VARGA TAMÁS ANTAL

Debreceni Egyetem
Műszaki Kar

BONYOLULT SZERKEZETEK ELEMZÉSE ÉS GEOMETRIAI MODELLEZÉSE

A bonyolult szerkezetek modellezése komoly mérnöki feladat, és manapság elengedhetetlen, hogy az újszerű (celluláris) anyagok tervezésekor számításokkal tudjuk alátámasztani a geometria megfelelőségét. Celluláris anyagok közé soroljuk, a hab struktúrákat, amelyeknek viszonylag új és korszerű anyagok, melyeknek magas a tömegükhöz viszonyított térfogata, jó hő- és hangszigetelő, valamint kitűnő energiaelnyelő képességgel rendelkeznek, melynek révén számos felhasználási területen jól alkalmazhatóak. Ennek következtében egyre szélesebb területen alkalmazzák őket szerkezeti elemként, hang- és rezgés elnyelő alkatrészként, vagy akár orvosi implantátumként. Habstruktúrájú anyagok lehetnek különböző fémhabok is, amelyeknek alapanyaga lehet alumínium, titán, illetve más nagy teherbírású alapanyag. A celluláris anyagok mechanikai tulajdonságait alapvetően három fő tényező befolyásolja, nevezetesen az alapanyag jellemzői, a szilárd fázis relatív sűrűsége és a térbeli eloszlása, azaz a fémhab struktúrája (cella eloszlás, a cellák alakja). Bár ezek az anyagok nagyon népszerűek, de ezek tulajdonságai még mindig nem kellőképpen ismertek. Ez főleg a szerkezetük sztochasztikus természete miatt van. Az utóbbi években számos kutató foglalkozott a fémhabok geometriai modellezésével, több-kevesebb sikerrel, de ez még mindig a legnagyobb kihívások egyike.

A vizsgálatunk anyaga alumínium hab, amelyeket CT berendezéssel vizsgáltunk meg, amely a modellünk készítésének az alapját jelenti. Térfogatelemző szoftver segítségével elemzésre került a fémhabon

belül lévő cellák számos tulajdonsága is. Ezt követően a CT felvételekből történő modellalkotás kerül bemutatásra, amely meglehetősen komplex feladat. A dolgozatban bemutatásra kerül egy olyan új modellező eljárás, amelynek szerves része a CT felvételeken alapuló 3D rekonstrukciós folyamat optimalizálása több szempontból. Az automatikus rekonstrukció ugyan látszólag hasonló eredményt szolgáltat az eredeti próbatesthez képest, viszont a tulajdonságait elemezve számos olyan eltérés detektálható, amely torzíthatja az eredményeket. Az általunk kifejlesztett rekonstrukció során számos, egymásra épülő lépésen keresztül egy olyan végelelem vizsgálatra alkalmas modellt tudunk szolgáltatni, amely nemcsak geometriailag hasonló, hanem a lecsökkentett elemszám eredményeként a végelelemes számítás is kézben tartható. A modellalkotás eredménye egy végelelem háló, amelyen a későbbiekben végelelem vizsgálatot lehet elvégezni.

VAS JÁNOS

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

VIDEOJÁTÉKOK INTERDISZCIPLINÁRIS FELHASZNÁLÁSA AZ OKTATÁSBAN

BEVEZETÉS

Magyarországon egyre gyakoribb téma az oktatás modernizálása, amelyet módszertani újításokkal, vagy pedig technikai korszerűsítéssel igyekeznek elérni. Az igazi reformok ott kezdődnek, hogy az oktatók egyre jobban figyelembe veszik azokat az újabb és újabb produktumokat, amelyeket a diákok mind szélesebb körben használnak akár szórakozásra, akár aktív tanulásra, és ezeket valahogyan integrálják a tanórákba is, ezzel erősítve a tanulóknak azt a látásmódot, hogy tanulni bárhol és bárhogyan lehet. Az egyre gyorsuló ütemben fejlődő szórakoztatóipar kihat az élet minden területére, így az oktatásra is, mivel ezeknek a termékeknek a fogyasztói köre legnagyobb részben a középiskolai-egyetemi korosztályhoz tartozik. A sorozatok, filmek, könyvek, képregények és talán legnagyobb részben a videójátékok azok az eszközök, amelyekből a diákok többek között idegen nyelveket, de akár történelmet, földrajzot, gazdasági-politikai ismereteket is tanulhatnak.

ELMÉLETI HÁTTÉR

A digitális korszak termékeit és azoknak az oktatásban elfoglalt szerepét vizsgáló szakirodalmak külföldön már csaknem 30 éves múltat tekintenek vissza. A digitális média oktatásban elfoglalt szerepét először az 1990-es években kezdték el behatóbban vizsgálni. A 2000-es évek végétől felgyorsultak külföldön azok a kutatások, amelyek kutatásuk tárgyául a videójátékoknak az oktatásban betöltött lehetséges szerepét, hatását választották.

VIDEOJÁTÉKOK LEHETSÉGES SZEREPE A TANTÁRGYAK OKTATÁSÁBAN

Az idegen nyelvek – különösen az angol – oktatásában a számítógépes játékok jelentősége régóta nyilvánvaló és kézenfekvő. Már a '90-es évek stratégiai játékaiban nyilvánvalóvá vált, hogy a történelem oktatásában – ha korlátozott mértékben is –, mégis sikerrel alkalmazhatóak ezek a játékok (különös tekintettel a művészettörténetre, tárgyi kultúra történetére, hétköznapi élet történetére, illetve történetelméleti kérdésekre stb.). Az újabb generációs stratégiai játékok térképeit használva pedig a földrajzoktatásban is széles körben alkalmazhatóak (különösen a természetföldrajz vonatkozásában). Az újabb generációs stratégiai játékok játékmechanismusa széles teret enged a gazdaságirányításnak, -fejlesztésnek amely segítheti a játékosokat (tanulókat) nem csupán a gazdaság- és társadalomföldrajz összefüggéseinek megértésében, de az alapvető mikro- és makrogazdasági folyamatok és mechanizmusok szemléltetésére is kiváló. Régóta ismert, és erre nyugat-európai példák is vannak, hogy számítógépes stratégiai-szimulációs játékok felhasználhatóak bizonyos alkalmazott matematikai modellek bemutatására is.

VIDEOJÁTÉKOK ALKALMAZÁSÁNAK TOVÁBBI LEHETŐSÉGEI AZ OKTATÁSBAN

További előrelépést jelentene a videójátékok alkalmazásában az egyes vizsgahelyzetek szimulációja, akár tantermi környezetben, akár

azon kívül. Továbblepést jelenthetne ezen kívül, ha a tantermen kívüli oktatásban a tanárok házi feladatként kijelölhetnének olyan feladatokat, problémamegoldásokat, amelyekben a különböző videojátékok nagyobb szerepet kapnának. Ezzel a kérdéssel az edutainment foglalkozik és ez további vizsgálatot tesz lehetővé a videojátékoknak az oktatásban betöltött szerepével.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. McCall, J. (2013), Gaming the past: Using video games to teach secondary history. Routledge
2. Provenzo, E.F. (1991). Video kids: Making sense of Nintendo. Cambridge, MA: Harvard.
3. Provenzo, E.F. (1992). What do video games teach? Education Digest, 58(4), 56-58.
4. Simon Egenfeldt-Nielsen, S. (2007): Educational Potential of Computer Games (London, United Kingdom: Continuum)
5. Wainwright M.A. (2004): Teaching Historical Theory through Video Games, The History Teacher, 47, (4), 579-612

SUMMARY

There is an urge in Hungary to modernize the methodology of education. One can focus on the digitalization of the material, others target the modernization of computer park in the school system, but this is only one step forward. The real reform begins with those who are able to integrate more and more contemporary products in the field of didactics in the school system including the latest entertainment business products like video games, films and graphic novels. These products can be seen as a tool of secondary education but in other way round it can be integrated as an organic part of the teaching material. One of the possible tool is the critical investigating of how well the video games can be used as didactic material or how that games can be seen as a proper teaching materials.

VASVÁRI GÁBOR

Debreceni Egyetem
Gyógyszerésztudományi Kar

OLVASZTÁSSAL LÉTREHOZOTT NYÚJTOTT HATÓANYAG- LEADÁSÚ KAPSZULÁK ELŐÁLLÍTÁSA ÉS VIZSGÁLATA

BEVEZETÉS

A kutatás célja olyan új orális adagolási forma létrehozása, mely ötvözi a porok letölthetőségének egyszerűségét és a mátrixtechnológia által biztosított elnyújtott hatóanyag felszabadulást. Kísérleteinkben Gelucire® 50/13, cetil-sztearil alkohol és etil-cellulóz felhasználásával hoztunk létre egy olyan fizikai keveréket, amely mellé változó arányban hatóanyagot keverve, lekapuszuláztunk és rövid melegítési és hűtési fázis után egy monolitikus tömb képződik a zselatin tokon belül.

ANYAGOK ÉS MÓDSZEREK

Kísérleteinkben három különböző oldhatóságu hatóanyaggal, diklofenák-nátrium, paracetamol és metronidazol, végeztünk előállítási kísérleteket. A megfelelő adszorbens kiválasztására eltérő szemcseméretű és szubsztituáltságú cellulózokat vizsgáltunk. A Gelucire 50/13 mint vízdoldható olvadékképző, a cetil-sztearil alkohol pedig retardizáló segédanyagként került felhasználásra. Az porkeverékeket kézi módszerrel kapszuláztuk le, majd szárító szerkényben 63°C-on melegítettük 11 percig.

Az olvasztással létrehozott mátrixok keménységét általunk kifejlesztett rögzítő elembe fogva állományvizsgáló készülékkel mértük, a kiértékelést kétmintás t-próbával és varianciaanalízissel Sigma-Stat programban végeztük

A hatóanyag-leadást mesterséges bélnedvben,

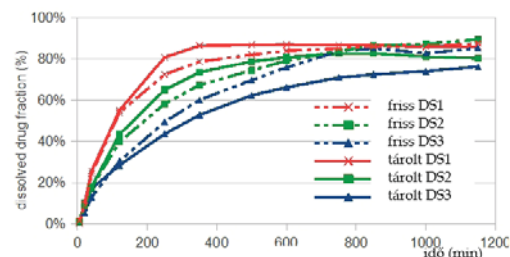
forgókosaras készülékkel vizsgáltuk. A friss és tárolt minták kioldódási profiljait gyógyszerkönyvben engedélyezett különbözőségi és hasonlósági faktorokkal hasonlítottuk össze.

EREDMÉNYEK

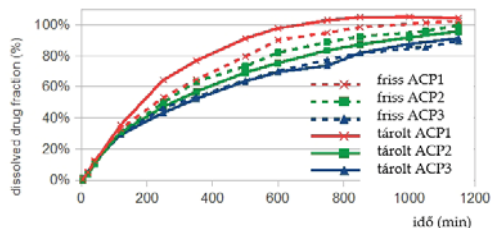
A mátrixok létrehozására alkalmas segédanyag hatóanyag arányokat előzetes kísérletek során állapítottam meg. A létrehozott és megvizsgált összetételeket az 1. táblázatban foglaltuk össze.

Összetétel	Hatóanyag	Cetil-sztear.	Ethocol	Gelucire
DS1	33%	0%	7%	60%
DS2	33%	5%	7%	55%
DS3	33%	10%	7%	50%
ACP1	33%	0%	12%	55%
ACP2	33%	5%	12%	50%
ACP3	33%	10%	12%	45%
MNZ1	40%	0%	10%	50%
MNZ2	40%	5%	10%	40%
MNZ3	40%	10%	10%	40%

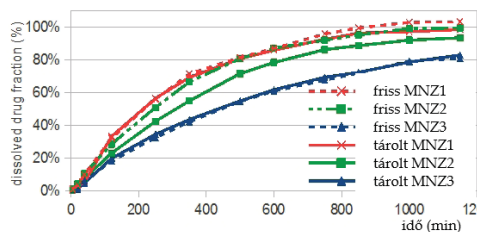
1 táblázat (DS-diklofenák-Na, ACP-paracetamol, MNZ- metronidazol)

1. ábra Friss és tárolt DS minták kioldódási profiljai

2. ábra Friss és tárolt ACP minták kioldódási profiljai

3. ábra Friss és tárolt MNZ minták kioldódási profiljai

SUMMARY

The formulated matrices were found to be hard enough to be transferred or blistered. Only DS1 showed significant softening during storage, but 5 or 10% cetostearyl alcohol prevented the changes. Based on the analysis of the dissolution curves we have concluded that dissolution remained sustained and the release profiles similar too.

ÖSSZEGZÉS

A létrehozott mátrixok mindannyian elég szilárdnak bizonyultak ahhoz, hogy csomagolhatóak legyenek. A tárolás során a DS1 összetétel képlékenyebbek lettek. Ezt a változást a hozzáadott 5 ill. 10% cetil-sztearil alkohol megakadályozta.

A kioldódási profilokat elemezve megállapítottuk, hogy a nyújtott hatóanyag felszabadulást biztosítottuk. A kioldódási görbéket tekintve azok a tárolási idő után is hasonlóan tekinthetők

VÁSÁRHELYI ANNA MÁRIA

Debreceni Egyetem
Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

ANTROPOGÉN HATÁSOK A DEBRECENI ERDŐSPUSZTÁKON

BEVEZETÉS

Az ember felszínformáló tevékenysége a debreceni erdőspuszták esetében már a múltban is jelentős tájváltozásokat eredményezett, és napjainkban is meghatározza a tájképet. A beavatkozásoknak köszönhetően átalakult a terület faösszetétele, amely már a 18. században elkezdődött, a legnagyobb változást mégis a terület vízrendezése idézte elő.

CÉLKITŰZÉS

Kutatásom során a debreceni erdőspusztákat ért antropogén hatásokat kívánom vizsgálni. Vizsgálataim során arra keresem a választ, hogy az emberi tevékenység következtében milyen tájváltozások történtek az Első Katonai Felmérés óta, illetve a jövőben várhatóan milyen antropogén beavatkozások várhatóak. Kutatásom másik fő célkitűzése a területen található jóléti tavak kialakításának és fenntartásának vizsgálata.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Mintaterületnek a Fancsika I. és II. víztározót választottam. A területet ért tájváltozások vizsgálatához az Első, Második, és Harmadik Katonai Felmérés térképeit elemeztem. Emellett a területre vonatkozó szakirodalom áttanulmányozásával is sikerült információkat gyűjtenem. A víztározók fenntartásának vizsgálata érdekében a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóságtól az elmúlt 10 év vízállás és csapadékadatát elemeztem. A CIVAQUA projekt

alapján jövőbeli antropogén beavatkozásokat is megvizsgáltam.

EREDMÉNYEK

A területen az első komoly antropogén hatás az erdőket érte, melyek faállományában ennek hatására mennyiségi és minőségi változás is bekövetkezett, mivel az emberi beavatkozás következtében leromlott állapotú erdőket fafajcserével próbálták javítani, melynek keretében az eredeti tölgyeseket akáccal és egyéb tájidegen fajokkal pótolták, így sikerült az erdők területét növelni, amit a Katonai Felmérések térképei is bizonyítanak.

A másik legmeghatározóbb antropogén hatás az erdőspuszták vizeinek lecsapolására vezethető vissza, melynek következtében a terület kiszáradt, ennek megoldására, valamint a debreceni lakosság rekreációs igényeinek kielégítésére jóléti tározókat alakítottak ki. Ezek közül a Fancsika I. és II. tározót vizsgáltam vízutánpótlás, és így fenntarthatóság szempontjából. Az alábbi diagram adatai alapján megállapítható, hogy a tavak kialakítását nem előzte meg alapos fenntarthatósági vizsgálat, vízutánpótlásukat nem oldották meg, hiszen a vízszint a területet ért csapadéktól függően igen erős, akár méteres ingadozásokat mutat. Több évben részben, a 2015 III. negyedévében pedig hónapokra teljesen kiszáradt. A vízutánpótlási problémákra adhat megoldást a CIVAQUA-program, melynek keretében az erdőspusztai tavak vízutánpótlását a Keleti-főcsatornából tervezik megoldani, fejlesztve a terület öntözési, rekreációs

és sportlehetőségeit.

ÖSSZEGZÉS

Az eredmények azt mutatják, hogy a mintaterület az évszázadok óta tartó antropogén tevékenység következtében jelentős tájváltozásokon esett át. A 20. században kialakított jóléti tavak fenntartása további beavatkozások nélkül pedig igen kérdéses, további vizsgálataimat is ebben az irányban szeretném végezni.

SZAKIRODALOM:

1. A dél-nyírségi Erdőpuszták. Szerk. Cs. Tábori Hajnalka In.: Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára, 1996. 547. szám. pp. 1-3, 7.
2. Borsy Zoltán: A Nyírség természeti földrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961. pp. 99-128.
3. Debrecen Erdőpuszta. Szerk. Cs. Tábori Hajnalka In.: Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára, 1989. 354. szám. pp. 1-4.
4. Frisnyák Sándor: Magyarország történeti földrajza. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999. pp. 92-101.
5. Frisnyák Sándor: Történeti földrajz. Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár megyei Pedagógus Továbbképző Intézet. 1985. pp. 31-33.
6. Módy György: A debreceni erdőpuszták története 1945-ig. Debrecen: Alföldi Nyomda K. 1981. pp. 7-8, 32-44
7. Molnár László: Többcélú vízgazdálkodás a Keleti főcsatornától a debreceni Erdőpusztákig In.: Vízügyi Közlemények. Szerk. Ihrig D. Bp.: 1977. Lapkiadó Vállalat. pp.397-409.
8. Rapaics Raymund: A Nyírség növényföldrajza. Debrecen, Tisza István Tudományos Társaság. 1925. pp. 96-101.

9. Süli-Zakar István: Az Erdőpuszták természeti erőforrásai In.: Az erdőpuszták kistérség terület- és településfejlesztésének stratégiai alapjai. Szerk. Süli-Zakar István. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése. 1996. pp. 21-27.
10. Szemerédi Miklós: A debreceni erdőpuszták parkerdei. Debrecen, Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata. 2002. pp. 11-14, 17, 27-39.
11. Túri Zoltán: A környezetátalakítás vízhálózatra és növényzetre gyakorolt hatásainak vizsgálata a Nyírségben. In.: A Nyírség környezetminősítése vízellátottság szempontjából. Szerk. Demeter Gábor. Debrecen, 2012. pp. 17-19, 30-31. Orbán Ernő: A CIVAQUA-program jelentősége, megvalósításának feltételei. Nagyerdő Konferencia, 2010. <http://slideplayer.hu/slide/2638685/> (2017. 01. 22. 17:36)
12. Orosz G. Tamás: A környezet állapota az Erdőpusztákon In.: Az erdőpuszták kistérség terület- és településfejlesztésének stratégiai alapjai. Szerk. Süli-Zakar István. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlése. 1996. pp.162-164.
13. A katonai felmérések térképei: <https://goo.gl/OBOuyH> (2016. 12. 10.) <https://goo.gl/qVS4UJ> (2016. 12. 10.) <https://goo.gl/yGbSug> (2016. 12. 10.)

VATHY VERONIKA

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar

TEHETESÉGESEK A FELSŐOKTATÁSBAN

BEVEZETÉS

A gyermekek közötti különbségek, meghatározható képességek már az első közösségbe kerülésük alkalmával megfigyelhetők. A folyamatos környezeti és családi tényezők hatására sokféle tevékenységekkel ismerkedhetnek meg. A tehetségük kibontakozására különböző intézmények adnak lehetőséget, szakképzett szakemberek felügyeletével, irányításával. A tehetséggondozás tudatos tevékenységként jelen van az oktatási intézményekben, melyek hatása megmutatkozik a jövőbeni tervek kialakításában. A tehetséggondozásnak kiemelkedő szerepe van a fiatalok munkavállalás előtti éveikben.

A vizsgálat során a Magyarországon működő felsőoktatási intézmények tehetséggondozó programjait tekintetem át. Kutatásom középpontjává egyet közülük kiválasztva, a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Programja és a program hallgatói kerültek. A célom a program tagjainak véleményének leképezése annak érdekében, hogy magát a programot milyen irányba szükséges a jövőben fejleszteni, alakítani, mindezt azon keresztül, hogy hogyan vélekednek egy-egy tényezővel kapcsolatban a fejlődésük alakulása során.

A vizsgálat elvégzéséhez első sorban a tehetséggondozásban kiemelkedő tevékenységet végzett szakemberek eredményeibe, szemléletmódjaiban tekintetem bele. A továbbiakban a hallgatók véleményéhez internetes

átdolgozott kérdőív segítségével jutottam. A kérdőív alapjául szolgált: egy a tehetséggondozásban kutató szakember Szabó János által összeállított kérdőív.

TEHETSÉG FOGALMA, ÖSSZETEVŐI, AZONOSÍTÁSA

Az évek során különféle megközelítés született a tehetség definiálására. Imre Sándor véleménye alapján: „A legfontosabb az a nevelés, amely a nemzet körében folyik és a nemzetre hat vissza.”. Továbbá: „Nem a zsenikkel, hanem azokkal kell foglalkozni, akikben általában megvan a munkára való képesség. Lehetőleg pontosan meg kell határozni a tehetség fogalmát, az iskolai oktatást kell olyanná tenni, hogy a gyermek képességei kifejlődhessenek.”. Valamint „a tehetség fejlődésére nagy hatást gyakorol a család is, amely segítheti és akadályozhatja is az egyéni erő kibontakozását. A családi légkör, a szülők becsvágya, műveltségi színvonala, a család anyagi helyzete ebben nagy szerepet játszik”. „A tehetség egyéni, az iskola munkája pedig tömegmunka.” (MÁRTINKÓ, 2006). A tehetséggondozó programok lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy egyénileg fejlődhessenek. CZEIZEL E. (1997) 4*2+1 faktoros táltum modelljében is megjelenik a család, az iskola, társadalom, a kortársak illetve a sorfaktor szerepe külső formáló tényezőként. A modell bemutatja, hogy az az általános értelmesség adottságra, speciális mentális adottságokra, kreativitás adottságra, illetve a motivációs adottságokra hatnak a külső tényezők. CZEIZEL E. (2000) által

meghatározásra került, hogy mely tényezők tartoznak az örökletes tulajdonságok közé, valamint az ezekhez kapcsolódó külső tényezők milyen mértékben tudják módosítani.

A tehetségek összetevőinek vizsgálata után a tehetség azonosítása, mint folyamat meghatározása került előtérbe. Az azonosításban kiemelkedőt alkotott Francois Gagné (2009), különválasztotta a veleszületett képességet és a konkrétan meghatározott tehetségtől (PÉTER-SZARKA SZ. 2015). A tehetség azonosítása már az általános iskolai versenyeken megmutatkozik, melyeken véleményem szerint a gyermekek többnyire oktatóik támogatásával, kiemelésével vesznek részt. A felsőoktatásban résztvevők esetében, viszont úgy vélem ez a folyamat megváltozik, és a hallgatók önelhatározásból indulnak el ezen az úton, amelyen tehetségüket kibontakoztathatják, illetve különböző szakterületekbe betekintést nyerhetnek, és ezáltal végső kutatási területet választhatnak maguknak.

A tehetséggondozó programok diverzifikáltan működnek, melynek köszönhetően szakterületekhez kapcsolódó szakemberekkel van lehetőség felvenni a kapcsolatot az érdeklődő hallgatók számára.

Végezetül úgy vélem, hogy a tehetséggondozás nagyon fontos szereppel bír a felsőoktatásban. A felsőoktatásban megmutatkozó tehetségek válnak kiemelkedő szakemberekké véleményem szerint, ezért fontos a tehetségek azonosítása, felkarolása, és a folyamathoz szükséges feltételek megteremtése.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. MARTINKÓ J. (2006): Fejeztek a magyar tehetséggondozás történetéből. Neveléstörténet. Székesfehérvár.2006. évfolyam:3-4.szám.
2. CZEIZEL ENDRE (1997): Sors és tehetség. FITT IMAGE és Minerva Kiadó, Budapest.
3. CZEIZEL ENDRE (2000): Költők, gének, titkok, Galenus Lapkiadó Kft., Budapest. 211-235p.
4. PÉTER.SZARKA SZILVIA (fordító) (2015): A tehetségfejlesztés nemzetközi horizontja az esélyteremtés szemszögéből, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, D-Plus Nyomda, Budapest

VIRÁG ÁDÁM

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

AZ ÉSZAK-ALFÖLDI RÉGIÓ SZOCIÁLIS SZÖVETKEZETEINEK ALAKULÁSA

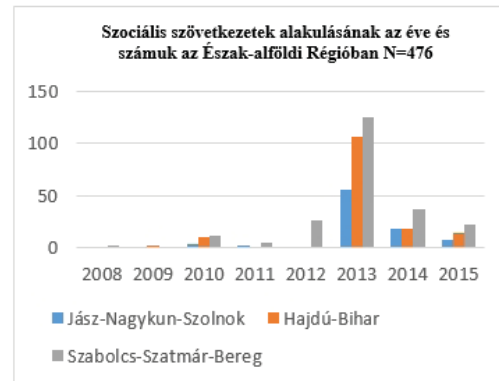
BEVEZETÉS

Az utóbbi években a közfigyelem előterébe kerülő szervezetek típusú vállalkozásokról, azok társadalmi-gazdasági hatásáról még csekély információval rendelkezünk. Ezért az előadásomban komplexen elemzem a szociális gazdaság fogalomrendszerét, a szervezetek hazai alakulását, és a szociális szervezeti rendszer nemzetközi és magyarországi helyzetét. Célkeresztbe helyezve a sikeres vagy sikertelen működés háttértényezőinek feltárását. A téma azért válik egyre aktuálisabbá, mert a gazdasági verseny napjainkra egyre fokozódik, ezáltal az egyenlőtlenségi viszonyok jelentősen megváltoztak. Ebből következően a hátrányból indulók a jelenlegi kiélezett versenypiaci körülmények közepette, egyre többen és rohamosabb ütemben saját erőforrásaikra támaszkodva képtelenek az elsődleges munkaerő-piacra bejutni. A szociális szervezetek ezeknek az egyenlőtlenségeknek a leküzdésében, a tagok társadalmi, munkaerő-piaci integrációjában nyújthatnak jelentős segítséget.

SZÁMADATOK

Az Észak-alföldi Régió követi az országos tendenciát, miszerint 2013-ban csúcsosodik a bejegyzések dátuma mindhárom megyében. Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2013-ban a jelenleg is működő szervezetek 61,5%-át alapították, Hajdú-Bihar megyében 68,8%-át, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében pedig 54,1%-át. Az eltérés az alapítások száma és az évek viszonylatában szignifikáns

(0,004). Jelentősen csökkent azonban a 2014-es évben az előző két évhez képest az alapított szervezetek száma.

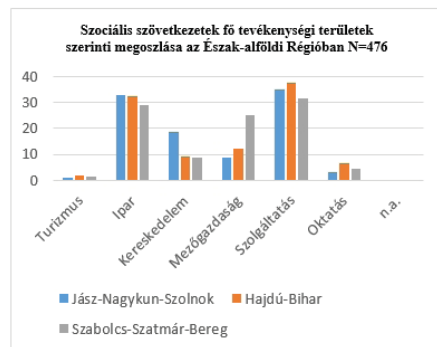
1. ábra A bejegyzett szociális szervezetek alakulásának éve és számuk az Észak-alföldi Régióban 2015. május 31-ig (Forrás: saját szerkesztés, a Nemzeti Cégtárban található 2016-os szervezeti adatok alapján, www.nemzeticegtar.hu)

SZOCIÁLIS SZÖVETKEZETEK FŐ TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEK SZERINTI MEGOSZLÁSA

A regionális eloszlásnál a hat fő tevékenység összehasonlítása során szignifikáns eltérést tapasztalhatunk (0,009), tehát lényeges különbség van a tevékenységi területek között. A szolgáltatás jellegű főtevékenység a leggyakoribb 34,2%-kal. Ezt szorosan követi az ipari jellegű főtevékenység 30,9%-kal, majd a mezőgazdasági főtevékenység 17,9%-kal. A turizmus jellegű főtevékenység szinte leképezi az országos minta arányát. A

tevékenységek regionális megoszlása tehát összességében egyenlőbben oszlik meg, mint az országos mintában. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a mezőgazdasági jellegű főtevékenység kiugróan magas 25,1%, míg Hajdú Bihar megyében 12,3%, Jász-Nagykun-Szolnok megyében pedig csupán 8,8%. A szervezetek tevékenységének kiválasztását, amelyek köré szerveződnek, nem előzte meg szükségletfelmérés, hiszen alapítók saját korábbi munkája vagy végzettsége szorosan kapcsolódik a szervezetek fő tevékenységéhez.

2. ábra: A bejegyzett szociális szervezetek fő tevékenységi területek szerinti megoszlása az Észak-alföldi Régióban 2015 május 31-ig (Forrás: saját szerkesztés, a Nemzeti Cégtárban található 2016-os szervezeteti adatok alapján, www.nemzeticegtar.hu)

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Frey M. & Csoba J. & G. Fekete É. & Lévai M. & Soltész A. (2007). Szociális gazdaság kézikönyv. OFA, Budapest
2. Herczog L. (2012). A szociális gazdaság szerepe a magyar gazdaságban. XXI. Század- Tudományos Közlemények. 28. szám. 15-17.
3. Petheő A. I. (2008). Szociális szervezet, avagy visszatérés a gyökerekhez, Közgazdász Fórum Kiadványa, 41-48.o,
4. Petheő A. & Győri ZS. & Németh B. & Fekete N. & Simon F. (2010). A szociális szervezetek működési modelljének kidolgozása a foglalkoztatás elősegítése érdekében. Budapesti Vállalkozásfejlesztési Kutató Intézet Nonprofit Kft., Budapest.

SUMMARY

A jelenlegi tendenciák azt mutatják, hogy a szociális szervezetek alapításának intenzitása nem egy természetes folyamat eredménye. Az önkormányzatok belépésével megnőtt az alapítások száma, melynek célja a különböző Európai Uniók támogatási források lehívása a helyi foglalkoztatás elősegítésének érdekében.

VIRGA JÓZSEF

University of Debrecen
Faculty of Medicine

THE INVASION SPECTRUM OF LOW-GRADE ASTROCYTOMAS DIFFERS FROM THAT OF OTHER CNS TUMORS

INTRODUCTION

Astrocytomas are common CNS malignancies with a tendency to infiltrate neighboring tissues and this often leads to tumor recurrence, even in low-grade tumors. It is known that the extracellular matrix (ECM) plays an important role in tumor invasion and has a different composition in various tumors. At this point, however, we have limited understanding of the causes of the peritumoral infiltration.

This study aims to analyse the ECM of low-grade astrocytomas in order to identify possible key components of glioma invasion by comparing the invasion-related ECM components of low-grade astrocytomas with non-small cell lung cancer brain metastasis, schwannoma and non-tumor brain samples.

METHODS

The mRNA levels of 23 ECM components were measured by QRT-PCR in 59 fresh-frozen samples taken from the Brain Tumor and Tissue Bank of the Department of Neurosurgery, UD. Protein levels of 72 samples were determined by mass spectrometry to confirm mRNA results. Expressional data was analyzed statistically with ANOVA and nearest neighbor search.

RESULTS

It was found that the invasion spectrum of various CNS tumors and non-tumor brain differs greatly

from one another. Non-tumor samples differed greatly from schwannoma (18 molecules) and metastatic (15 molecules) samples, while a much less marked difference was present when compared to low-grade astrocytoma samples (9 molecules). The invasion spectrum of low-grade astrocytoma samples showed similar differences when compared to metastatic (7 molecules) and schwannoma (5 molecules) samples.

The invasion spectrum proved to be characteristic of each group. The nearest neighbor search method was able to identify the histologic group of samples with high accuracy (91.5%, mRNA data, Cohen's kappa: 0.88, further details in Table 1). During the analysis, a set of molecules were identified as key molecules in the determination of the histologic group (Figure 1).

DISCUSSION

Differences in the invasion spectrum were confirmed by this study. It was found that tumors originating from different embryonic germ layers show greater differences in the invasion spectrum. This could be the reason why the non-tumor brain reacts to these tumors strongly, while the peritumoral brain of low-grade astrocytomas is non-reactive. Differences in the invasion spectrum could possibly be the cause of the different invasion potential of these tumors.

CLASS	POS. PRED. VALUE	SENSI- TIVITY	F ₁ SCORE	ROC VALUE
ASTROCYTOMA GRADE II	0.867	0.929	0.897	0.942
SCHWANNOMA	1	1	1	1
METASTASIS	0.875	0.7	0.778	0.84
NORMAL	0.929	0.963	0.945	0.95
WEIGHTED AVERAGE	0.914	0.915	0.913	0.936

Table 1. Characteristics of the nearest neighbor search in the identification of samples based upon the invasion spectrum. ROC value represents the area under curve of receiver operating characteristic curve, F1 score is the harmonic mean of precision and recall and serves to measure the test's accuracy

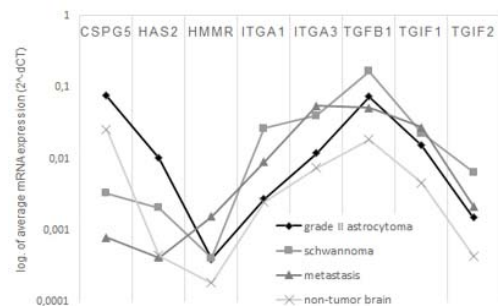

Figure 1. – The average mRNA expression of the key molecules identified by nearest neighbor search. Differences among various groups is marked and visible on the graph

REFERENCES

1. Louis DN, Perry A, Reifenberger G, et al. The 2016 World Health Organization Classification of Tumors of the Central Nervous System: a summary. *Acta Neuropathol.* 2016;1-18
2. Klekner A, Varga I, Bognár L, et al. Extracellular matrix of cerebral tumors with different invasiveness. *Ideggyogy Sz.* 2010;63(1-2):38-43
3. Chintala SK, Rao JK. Invasion of human glioma: role of extracellular matrix proteins. *Front Biosci.* 1996;1:d324-d339
4. Klekner Á, Hutóczki G, Varga J, et al. Expression pattern of invasion-related molecules in the peritumoral brain. *Clin Neurol Neurosurg.* 2015;139:138-143.
5. Claes A, Idema AJ, Wesseling P. Diffuse glioma growth: A guerilla war. *Acta Neuropathol.* 2007;114(5):443-458.

Supported by the ÚNKP-16-3-I New National Excellence Program of the Ministry of Human Capacities

A RENDEZVÉNY TÁMOGATÓI

 EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

 Nemzeti
Tehetség Program

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA